

České vysoké učení technické v Praze
Masarykův ústav vyšších studií

Řízení rozvojových projektů

Bc. Zuzana Štěpánová

Analýza udržitelného rozvoje mikroregionu Frýdlantsko

Diplomová práce

Praha 2015

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Jana Kouřilová, Ph.D.

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE MASARYKŮV ÚSTAV VYŠŠÍCH STUDIÍ

Zadání diplomové práce

Školní rok: 2013/2014
Jméno a příjmení: Bc. Zuzana Štěpánová
Studijní program: Řízení rozvojových projektů
Obor studia: Řízení regionálních projektů
Forma studia: prezenční

Téma práce: Analýza udržitelného rozvoje mikroregionu Frýdlantsko

Téma práce v anglickém jazyce: Analysis of sustainable development of the microregion Frýdlantsko

Zásady pro vypracování práce

Cíl práce (stručné vymezení zkoumaného problému): Cílem práce je analýza mikroregionu Frýdlantsko dle pilířů udržitelného rozvoje a navrzení řešení problému vyplývajícího z analýzy.

Teoretická východiska: Cílem této práce je komplexní analýza mikroregionu Frýdlantsko s přeshraničními vazbami dle tří pilířů udržitelného rozvoje. Analýza tedy bere v potaz hospodářský, sociální a environmentální pilíř. Z této analýzy následně vyplynou problémy, jež budou shrnuty v samostatné kapitole. Pro jeden (nebo více) vybraný problém bude vypracován návrh na financování projektu z dotačních fondů. Zpracování práce bude vycházet z odborné literatury, informací získaných během studia na vysoké škole a z poznatků načerpaných během praxe v Městském informačním centru Frýdlant.

Metody práce: Analýza území bude vypracována dle dostupné odborné literatury zabývající se problematikou udržitelného rozvoje území a pomocí vlastního kvalitativního výzkumu řešeného území. Návrh řešení problému bude vycházet ze znalostí získaných během studia na vysoké škole.

Rámcová osnova:

1. Úvod
2. Vymezení regionu
3. Analýza území dle pilířů udržitelného rozvoje
 - 3.1 Hospodářský pilíř
 - 3.2 Sociální pilíř
 - 3.3 Environmentální pilíř
4. Shrnutí zjištěných problémů v území
5. Navržení řešení vybraného problému v území
6. Závěr
 - Seznam použitých zdrojů
 - Seznam tabulek
 - Seznam obrázků

Základní odborná literatura:

- MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. 1. vyd. Praha : Grada, 2012. 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7.
- KADERÁBKOVÁ, Jaroslava - PEKOVÁ, Jitka. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 297 s. ISBN 978-80-7357-910-4.
- BERAN, Václav - DLASK, Petr. *Management udržitelného rozvoje regionů, sídel a obcí*. Vyd. 1. Praha : Academia, 2005. 323 s. Česká matice technická ; roč. 110, č. spisu 499. ISBN 80-200-1201-X.
- ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frydlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s. ISBN 80-864-2418-9.
- VONIČKA, P. a kol., *Příroda Frydlantska*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2010, 246 s. ISBN 978-80-87095-04-1

Vedoucí práce: Ing. Roman Vodný

Podpis vedoucího práce:

Datum odevzdání zadání: 4.12.2013

Datum odevzdání práce:

Podpis studenta stvrzující přijetí zadání práce:

Toto zadání platí tři po sobě jdoucí semestry od data odevzdání zadání.

Schválení zadání DP

3.1.2014 Jambor
Datum a podpis vedoucího programu

podpis ředitele MÚVS

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Masarykův ústav vyšších studií

Kolejní 2637/2a, 160 00 Praha 6

Zuzana Štěpánová
Slunečná 1340
46401 Frýdlant v Čechách

Datum narození: 14. 1. 1990

Rozhodnutí

Na základě doporučení státnicové komise ze dne 13. 1. 2015 Vám oznamujeme, že pro přepracování diplomové práce Vám byl určen nový vedoucí diplomové práce.

Novým vedoucím diplomové práce se s platností od 13. 1. 2015 stává RNDr. Jana Kouřilová, Ph.D.

prof. Ing. Vladimír Kučera, DrSc., Dr. h. c.
ředitel

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje.

V Praze 21. 12. 2015

.....

podpis diplomanta

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce RNDr. Janě Kouřilové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky při zpracování této práce. Poděkování patří také mé rodině, přátelům a kolegům za podporu během studia a trpělivost, kterou se mnou během vytváření této práce měli.

Identifikační záznam

Bc. Zuzana Štěpánová. *Analýza udržitelného rozvoje mikroregionu Frýdlantsko*. Praha, 2015. Počet stran: 154, počet stran příloh: 1. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií, Řízení rozvojových projektů. RNDr. Jana Kouřilová, Ph.D.

Abstrakt

Účelem této diplomové práce je zpracování analýzy udržitelného rozvoje mikroregionu Frýdlantsko. V návaznosti na zhodnocení faktorů hospodářského, sociálního a environmentálního pilíře udržitelného rozvoje na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Frýdlant jsou vytvořeny SWOT analýzy, kde jsou vyhodnoceny silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby za každý pilíř. Na základě zjištěných problémů jsou navrženy tři projekty, které svým zaměřením mají přispět ke zlepšení situace v rámci jednotlivých pilířů. Za každý pilíř je tedy navržen jeden projekt a při jejich výběru bylo zohledněno zařazení projektů jak investičního, tak neinvestičního charakteru.

Abstract

The main purpose of this diploma thesis is to perform an analysis of the sustainable development of Frýdlantsko region. The SWOT analysis with its strengths, weaknesses, opportunities and threats is made on the basis of evaluation of the factors of economic, social and environmental pillar of sustainable development in the territory of municipality with extended competence Frýdlant. On the basis of detected problems, three projects were proposed. These projects should contribute to future improvements of the situation in particular pillars of sustainable development. For each pillar one project was proposed and the selection of this project was chosen so as to include the projects of investment and non-investment character.

Klíčová slova

Frýdlantsko, analýza, udržitelný rozvoj, hospodářský pilíř, sociální pilíř, environmentální pilíř

Key words

Frýdlantsko, analysis, sustainable development, economic pillar, social pillar, environmental pillar

Obsah

Předmluva	14
Úvod	16
1 Teoretická východiska	18
1.1 Udržitelný rozvoj	18
1.2 Regionální rozvoj.....	27
1.2.1 Regionální rozvoj a regionální politika	27
1.2.2 Strategie rozvoje	35
1.2.3 Programy rozvoje	36
2 Vymezení a historický vývoj analyzovaného území	39
2.1 Vymezení řešeného regionu.....	39
2.2 Stručná historie regionu	43
3 Analýza území Frýdlantska dle pilířů udržitelného rozvoje	47
3.1 Hospodářský pilíř.....	47
3.1.1 Hospodářská základna	47
3.1.2 Dopravní infrastruktura	55
3.1.3 Technická infrastruktura.....	62
3.2 Sociální pilíř.....	66
3.2.1 Obyvatelstvo.....	66
3.2.2 Bydlení a bytový fond	71
3.2.3 Zaměstnanost a trh práce	75
3.2.4 Vzdělávání	80
3.2.5 Zdravotnictví	83
3.2.6 Sociální péče.....	86
3.2.7 Kultura a památková péče	89

3.2.8	Sport a tělovýchova	92
3.3	Environmentální pilíř	94
3.3.1	Geologie a geomorfologie	95
3.3.2	Hydrologie a klimatologie	99
3.3.3	Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa	107
3.3.4	Ochrana přírody a krajiny	109
3.3.5	Hygiena životního prostředí	116
4	Celkové zhodnocení analýzy řešeného území a shrnutí zjištěných problémů	120
5	Návrh řešení vybraných problémů v území	122
5.1	Rekonstrukce kulturní památky	123
5.2	Revitalizace objektu brownfields	130
5.3	Vzdělávací program pro zemědělce	133
6	Závěr.....	137
	Seznam použitých zdrojů	139
	Tištěné zdroje	139
	Internetové zdroje.....	142
	Seznam tabulek	153
	Seznam obrázků	154
	Seznam příloh za textem.....	154

Předmluva

Diplomová práce se zaměřuje na udržitelný vývoj území na příkladu Frýdlantska, jež je periferní částí Libereckého kraje. Cílem práce je vytvoření analýzy mikroregionu Frýdlantsko dle pilířů udržitelného rozvoje a navržení řešení problémů z ní vyplývajících. Analýza se podrobněji zabývá zkoumáním aspektů jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje v kontextu zkoumaného území. Výstupy z analýzy pak slouží pro převedení teoretických závěrů do praktických řešení, která napomáhají k vyřešení slabých míst regionu Frýdlantsko.

Při rozhodování o výběru lokality pro analýzu byla důležitým aspektem osobní zkušenost autorky s životem v dané lokalitě. Sekundární informační zdroje a nejrůznější statistické publikace mají jistě svůj význam, ale bez chápání souvislostí, které lze získat právě osobní zkušeností, jsou tyto informační zdroje obsahově poněkud prázdné. Autorka v dané lokalitě prožila podstatnou část svého života a to v několika odlišných rolích. Její uvažování je ovlivněno zkušenostmi nejen ze školní docházky do frýdlantské základní školy, ale dobře zná i roli uchazeče o práci. Autorka má možnost veškeré své úvahy zodpovědně konzultovat s lidmi, kteří jsou součástí samotné analýzy a kteří jediní mají morální oprávnění se kriticky vyjadřovat k věcem, jež je obklopují.

Dalším důležitým motivem výběru tématu autorky je vysoká aktuálnost problémů, kterým tato lokalita musí čelit. Kde jinde než právě zde lze najít tolik sociálních disparit, tak rozsáhlý útlum tradičních hospodářských aktivit a tak revoluční demografické změny. Identifikace mechanismů ovlivňující další vývoj regionů v čase je základním předpokladem pro pozitivní budoucnost.

V této práci autorka využila existující tištěné a elektronické zdroje, které se váží k historii a současnosti Frýdlantského výběžku. Písemných zdrojů, které se týkají přímo celého regionu Frýdlantska, mnoho neexistuje, avšak v posledních letech těchto publikací přibývá. Regionální literatura je dostupná v Městském informačním centru ve Frýdlantě, většinu nalezneme i v Krajské vědecké knihovně v Liberci. Často jsou tyto knihy úzce orientovány buď tematicky, nebo na určitý subregion Frýdlantska.

Vedle literatury využila autorka praktické znalosti získané odbornou praxí v Městském informačním centru Frýdlant. Téma bylo dále konzultováno s odborníky, kteří se aktivně zabývají problematikou rozvoje regionu na místní, regionální i nadregionální úrovni. Poděkování patří zejména Zuzaně Polčákové – zaměstnankyni stavebního úřadu Městského úřadu v Raspenavě, dříve oddělení územního plánování Městského úřadu Frýdlant, dále Marii Kolářové – vedoucí Městského informačního centra ve Frýdlantě a také Bc. Renatě Šolcové – vedoucí kontaktního pracoviště Úřadu práce ve Frýdlantě.

Práce je logicky členěna do dvou základních částí. První část je věnována samotné analýze současného stavu, ve kterém se region nachází. Druhá část se zabývá konkrétními návrhy řešení dílčích problémů území, které vyplynuly z předešlé analýzy.

Celkový rozsah práce je 154 normostran, přičemž je využito způsobu citování pod čarou s celkovým seznamem zdrojů uvedeným za textem samotné práce. V příloze za textem je taktéž uveden Kartogram vyhodnocení vyváženosti pilířů udržitelného rozvoje území.

Úvod

Udržitelný rozvoj je v současné době považován za jedno ze základních kritérií při veškerých lidských aktivitách, které se mohou dotýkat budoucnosti. Je zarážející, že toto obecně platné a systematicky využívané kritérium nemá stále přesnou a ustálenou definici. V teoretické části bude doloženo, že ani renomovaní ekonomové se nedokáží shodnout, v čem samotná udržitelnost spočívá. Jedni se domnívají, že udržitelnost je přímo úměrná lidské vynalézavosti a druzí vidí udržitelnost například v zachování omezených přírodních zdrojů.

Dalším pojmem zmiňovaným v diplomové práci je regionální rozvoj a s ním spojená regionální politika. S postupem času a vývojem společnosti docházelo ke změnám výkladu i těchto odborných pojmů. Tradiční pojetí regionální politiky zaměřené na regionální růst založený především na meziregionálním přerozdělování a využívání surovin daného regionu je v současné době překonáno. Nenabízí již odpovědi na vypořádání se s negativními dopady v souvislosti s probíhajícími a všudypřítomnými strukturálními změnami. Tento koncept v současnosti neřeší pravou podstatu problémů regionů. Naproti tomu soudobé pojetí regionální politiky klade důraz zejména na regionální inovativnost, mobilizaci vnitřních zdrojů, informace, služby a malé a střední firmy.

Lze předpokládat, že udržitelný rozvoj a regionální rozvoj budou i v příštích desetiletích spíše abstraktním pojmem než přesným návodem jak směřovat lidské aktivity v konkrétním čase a na konkrétním místě.

Historické souvislosti potvrzují, že není možné realizovat harmonický rozvoj konkrétního území bez vzájemné vyváženosti více sfér lidského života. Koncept udržitelného rozvoje je zaměřen na obecně platná pravidla pro dlouhodobý rozvoj a není determinován konkrétními instrukcemi. Posláním myšlenky tohoto konceptu je tedy to, aby se tvůrci regionálních politik a rozvojových aktivit neomezovali pouze na zavedené analogie, ale uvažovali v dlouhodobých perspektivách. Pouze tento přístup zabezpečí, abychom v budoucnu nečelili stále se opakujícím problémům.

Je žádoucí podporovat aplikaci principů udržitelného a regionálního rozvoje i na úrovni nižších územních celků, jakým je například Frýdlantsko. Pouze podrobná znalost území a následné návrhy vhodných opatření mohou napomoci eliminaci klíčových problémů v regionu a usnadnění jeho rozvoje.

1 Teoretická východiska

Pro tvorbu analýzy daného území je zvolen koncept udržitelného rozvoje. V této kapitole jsou definovány základní pojmy a východiska pro diplomovou práci.

1.1 Udržitelný rozvoj

Koncept udržitelného rozvoje je zpravidla součástí všech klíčových národních strategií, plánů a programů. Ačkoli je tento pojem hojně využíván, jeho interpretace je stále nejednoznačná.

Jeden z nejznámějších ekonomů zabývajících se problematikou udržitelného rozvoje Robert Solow tvrdí, že udržitelnost je nejednoznačným konceptem a nemůže tak být přesně vymezen. Proto nelze udržitelný rozvoj považovat za absolutní návod při tvorbě politik v podmínkách dnešního světa.¹

Důkazem pro toto tvrzení může být, že na samém počátku konceptu udržitelnosti v sedmdesátých letech byl zkoumán pouze vztah mezi dlouhodobým růstem ekonomiky a omezeností přírodních zdrojů. (Meadows a kol.²)

Na přelomu tisíciletí Joseph Stiglitz poznamenal: „*Rozvoj není spojen jen s růstem HDP, ale také se zvyšováním životního standardu v širším slova smyslu. [Rozvoj] je spojen s demokratickým, spravedlivým a udržitelným rozvojem*“.³

Pro využitelnost konceptu v dnešní době ho bylo nutné rozšířit o sociální rozměr, což bylo dáno novými problémy souvisejícími s vývojem společnosti. Na základě této

¹ LOUDA, Jiří. Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR: – výzva nebo hrozba pro národní hospodářství? *Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR* [online]. Praha, 2012 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/2012/02/fewpp_Louda_udrzitelnyrozvoj.pdf

² MEADOWS, Donella. H.; RANDERS, Jørgen.; MEADOWS, Dennis. L.; BEHRENS William. *The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on Predicament of Mankind*. New York: Signet Books, 1972, 208 s. ISBN 978-0451136954

³ LOUDA, Jiří. Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR: – výzva nebo hrozba pro národní hospodářství? *Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR* [online]. Praha, 2012 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/2012/02/fewpp_Louda_udrzitelnyrozvoj.pdf

skutečnosti lze předpokládat další vývoj a širší chápání konceptu udržitelnosti, tak aby dokázal reflektovat aktuální problémy.

Toto potvrzuje Macháček: „*Udržitelný rozvoj patří mezi koncepty, které se vyznačují podmíněností, danou principem nyní a zde. Kritéria tohoto rozvoje, stejně jako rozvojové záměry, se v konkrétním území vyvíjejí. Jejich současná volba nemusí po určité době vyhovovat.*“⁴

V otázce zabezpečení udržitelnosti přírodních zdrojů jsou názory předních ekonomů také nejednoznačné. Zatímco jedni považují některé přírodní zdroje za omezené a nenahraditelné, jiní je chápou jako substituty.⁵ První skupina ekonomů se tedy domnívá, že udržitelnosti bude dosaženo za předpokladu neklesajícího množství nenahraditelných přírodních zdrojů. Druhá skupina považuje za jediný předpoklad v čase neklesající celkovou zásobu kapitálu (přírodní zdroje, růst technologií, know-how).

Navíc snahy o realizaci trvale udržitelného rozvoje musejí čelit notoricky známému problému černého pasažéra.⁶ Je typicky lidskou vlastností upřednostňovat vlastní zisk na úkor příštích generací - nikdo neví, co přinese zítřek. Problém černého pasažéra poukazuje na další neméně významnou proměnnou, jež hraje roli při snahách o naplnění udržitelnosti, a tou je morálka každého jedince. Každý systém je jednotlivcem zneužitelný.

Zvláštní kategorií renomovaných ekonomů jsou tzv. technologičtí optimisté. Tito neoklasičtí ekonomové⁷ věří, že rozvoj moderních technologií je lékem na vyčerpání přírodních zdrojů. Dále se domnívají, že kvalita životního prostředí je otázkou bohatství společnosti. Kvalitní životní prostředí považují za luxusní statek,

⁴ WOKOUN, René a kol. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: A. Čeněk, 2011, s. 164-165. ISBN 9788073803049.

⁵ LOUDA, Jiří. Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR: – výzva nebo hrozba pro národní hospodářství? *Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR* [online]. Praha, 2012 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/2012/02/fewpp_Louda_udrzitelnorozvoj.pdf

⁶ MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 11. vyd. Slaný: Melandrium, 2010, ISBN 978-80-86175-70-6, s 223.

⁷ Mezi ně se řadí např. Thomas Tietenberg, David Pearce a další.

který si lze koupit. Zároveň však připouštějí nevratnost určitých lidských zásahů (ozónová vrstva apod.).⁸

Simon k přírodním zdrojům uvádí: „*Jejich zásoby nejsou pevně dané, rozšiřují se lidskou vynalézavostí. Neexistuje žádný rozumný důvod myslet si, že v dlouhodobé budoucnosti budou tyto primární zdroje vzácnější než nyní.*“⁹

V ekonomické teorii jsou dokonce i přímí odpůrci konceptu udržitelnosti. Upozorňují především na ztrátu svobody jednotlivce danou příliš silnou rolí státních institucí. Terry Anderson tvrdí, že „*udržitelný rozvoj, je-li vůbec možné jej definovat, je možný pouze v právním systému, kde jsou vlastnická práva dobře definovaná, vynutitelná a převoditelná*“.¹⁰ Tím se problematika vrací k otázkám souvisejícím s tématem černého pasažéra.

Tradiční **definice udržitelného rozvoje** vychází ze zprávy Naše společná budoucnost Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj z roku 1987. V této zprávě (tzv. Zpráva Brundtlandové) je udržitelný rozvoj označován jako „*...takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.*“¹¹ Z této definice vyplývá vzájemná spolupráce a zodpovědnost jak mezi generačními skupinami, tak mezi obyvateli jednotlivých regionů, států a kontinentů, jež by měli mít společný zájem na zachování této planety.

⁸ LOUDA, Jiří. Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR: – výzva nebo hrozba pro národní hospodářství? *Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR* [online]. Praha, 2012 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/2012/02/fewpp_Louda_udrzitelnyrozvoj.pdf

⁹ SIMON, Julian Lincoln. *Největší bohatství*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 47. ISBN 80-732-5082-9.

¹⁰ ANDERSON, Terry; HUGGINS, Laura. The Property Rights Path to Sustainable Development. In WYNNE, M.; ROSENBLUM, H.; FORMAINI, M. *The Legacy of Milton and Rose Friedman`s Free to Choose: Economic Liberalism at the Turn of 21th Century*, Dallas: Federal Reserve Bank of Dallas, 2004, s. 57-71. ISBN 0-9763494-1-8

¹¹ Ministerstvo životního prostředí ČR: Udržitelný rozvoj. *Ministerstvo životního prostředí ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj

V českém právním řádu je udržitelný rozvoj definován Zákonem č. 17/1992 Sb., o životním prostředí (§ 6 Trvale udržitelný rozvoj) jako „...*takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.*“¹²

Také Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) vymezuje daný termín, kdy udržitelný rozvoj spočívá „...*ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.*“¹³ Tato definice staví na principu vyváženosti mezi třemi pilíři udržitelného rozvoje, tj. mezi hospodářským (ekonomickým), sociálním a environmentálním (ekologickým) pilířem.

Převedení problematiky udržitelného rozvoje z teorie do praxe však bývá složitější a lze tak učinit **třemi** vzájemně se doplňujícími **kroky**, u kterých je nutné vždy provést analýzu současné situace v území a zároveň definovat limity a cíle rozvoje území:

- zpracování principů udržitelného rozvoje do odvětvových plánů a přístupů,
- vytvoření národních a mezinárodních plánů a přístupů,
- snaha o prosazování udržitelného rozvoje na místní úrovni.

¹² Česká republika. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí: § 6 Trvale udržitelný rozvoj. In: *Sbírka zákonů*. 1991.

¹³ Česká republika. Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon): § 18 Cíle územního plánování, odst. 1. In: *Sbírka zákonů*. 2006.

Soustavu **tří pilířů udržitelného rozvoje** lze vyvodit z nutnosti naplnění základních lidských potřeb, kdy je třeba dbát na vyváženost ekonomického rozvoje, ekologických podmínek a sociálně-kulturní soudržnosti obyvatelstva.

Pilíře udržitelného rozvoje se dělí takto¹⁴:

- hospodářský pilíř,
- sociální pilíř,
- environmentální pilíř.

Hospodářský pilíř

Důležitým faktorem ekonomicky udržitelného rozvoje je spotřebovávat zdroje tak, abychom zachovali přírodní bohatství území. To znamená nutnost spotřebovávat méně, než jaké je množství produkce. Jako ekonomický kapitál území označujeme přírodní zdroje, vyrobený kapitál, lidské zdroje a instituce. Je tedy nutné brát ohled na to, zda (jakým způsobem a v jakém množství) je možné přírodní zdroje substituovat zdroji vyrobenými lidskou činností.¹⁵

Z hospodářského pohledu je území především základnou hospodářských (ekonomických) činností, a to konkrétně produkce, distribuce, spotřeby a inovace, kdy subjekty ekonomického rozvoje soupeří o možnost využití tohoto území.

Ekonomická věda soustřeďuje svou pozornost na otázku trvalého ekonomického růstu, resp. jakým způsobem trvalého růstu dosáhnout. Ekonomický rozvoj je pak spojován s navýšením produkce a hromaděním vyrobeného kapitálu.¹⁶

¹⁴ MEZŘICKÝ, Václav. *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 207 s. ISBN 80-736-7003-8, s. 77-79.

¹⁵ LOUDA, Jiří. Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR: – výzva nebo hrozba pro národní hospodářství? *Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR* [online]. Praha, 2012 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/2012/02/fewpp_Louda_udrzelnyrozvoj.pdf

¹⁶ NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, ISBN 978-80-244-2514-6, s. 231-236.

Negativním hlediskem bývají vyčíslené ekonomické ukazatele, jež značí ekonomickou prosperitu obsahující i činnosti vedoucí k blahobytu, které však mají negativní dopad na životní prostředí (např. narušení území povrchovou těžbou, zbrojní výroba aj.), což je v rozporu s pilířem environmentálním.

Naopak pozitivním faktorem bývá označován např. nárůst využívání inovačních prostředků (technologických, organizačních aj.), vyšší využití lidských zdrojů v produkci, což v důsledku vede ke snižování spotřeby přírodních zdrojů.¹⁷

Světovým trendem současné doby (zvláště ve vyspělých zemích) je vývoj a výroba technologií šetrných k životnímu prostředí, technologií odstraňujících znečištění životního prostředí či technologií, které jsou méně energeticky a surovinově náročné.

Propojení mezi pilířem hospodářským a sociálním můžeme nalézt například ve vztahu počtu obyvatel a počtu pracovních míst ve sledovaném území. Vztah mezi těmito pilíři je zvláště citelný na regionálních a místních úrovních.¹⁸

Sociální pilíř

K trvalé sociální udržitelnosti musí být kombinace populace, kapitálu a technologie ve společnosti uspořádána takovým způsobem, aby životní úroveň každého jednotlivce byla adekvátní a bezpečná.¹⁹

Z pohledu sociálního pilíře lze na tuto problematiku nahlížet jako na prostředí mezilidských vztahů a porovnávání jedinců, sociálních a zájmových skupin a jejich střety o přístup ke zdrojům a infrastrukturám.

Na regionální a místní úrovni lze tento pilíř udržitelného rozvoje charakterizovat například mírou sociálního vyloučení či rozdílnostmi v dostupnosti vzdělání, péče zdravotní i sociální, blízkostí oblastí sportu, kulturního vyžití apod.²⁰

¹⁷ MAIER, Karel a kol. *Územní plánování a udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Praha: ABF - nakladatelství ARCH, 2008. ISBN 978-80-86905-47-1, s. 10.

¹⁸ Ústav územního rozvoje: PRINCIPY A PRAVIDLA ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ. *Ústav územního rozvoje* [online]. 2010 [cit. 2014-10-07]. Dostupné z: <http://www.ur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaA/A1-20101115.pdf>

¹⁹ MAIER, Karel a kol. *Územní plánování a udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Praha: ABF - nakladatelství ARCH, 2008. ISBN 978-80-86905-47-1, s. 9-10.

Environmentální pilíř

V rámci environmentálního pilíře chápeme využívání území jako spotřebu přírodních zdrojů, přeměnu krajiny a krajinného rázu vlivem lidské činnosti či vytváření odpadů. Proto je nezbytné při realizaci veškerých činností s dopadem na environmentální podmínky území brát v potaz normativní nástroje uplatňované v národních systémech ochrany přírodního prostředí a jejich závazné aplikace (limity využití území, územní plánování), které jsou uplatňovány především na regionální a místní úrovni. Na úrovni Evropské unie však také existují nástroje environmentální udržitelnosti, které jsou platné pro všechny členské státy, jako je např. NATURA 2000.²¹

Pro udržitelnost životního prostředí je nutná akceptace množství spotřebovaných obnovitelných zdrojů, které nesmí přesáhnout rychlost jejich regenerace, dále množství spotřebovaných neobnovitelných zdrojů nesmí přesáhnout rychlost, kterou jsou vyvíjeny jejich obnovitelné náhrady a intenzita znečišťování přírody by neměla překročit míru její přirozené regenerace a kapacitu životního prostředí. V současné společnosti tato pravidla však neplatí, neboť ekonomický růst je založen na využívání neobnovitelných zdrojů, výstavbě průmyslových ploch na tzv. greenfields (území, která dosud nebyla zastavěna). Tato území pak často nejsou řádně sanována a regenerována a kompenzace využití těchto zelených ploch není adekvátní. Úprava těchto rizik je závislá především na rozhodnutích a legislativních opatřeních na národní a nadnárodní úrovni.²²

Velmi sofistikované systémy ochrany přírody mají sociálně a ekonomicky nejvíce rozvinuté země, na druhou stranu jsou však tyto země největšími spotřebiteli

²⁰ Ústav územního rozvoje: PRINCIPY A PRAVIDLA ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ. *Ústav územního rozvoje* [online]. 2010 [cit. 2014-10-07]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaA/A1-20101115.pdf>

²¹ Ústav územního rozvoje: PRINCIPY A PRAVIDLA ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ. *Ústav územního rozvoje* [online]. 2010 [cit. 2014-10-07]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaA/A1-20101115.pdf>

²² MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7, s. 15.

neobnovitelných přírodních zdrojů s výrazným vlivem na životní prostředí a na úkor méně rozvinutých států a regionů.²³

Obecně tyto pilíře můžeme nazvat jako **skupinu podmínek udržitelného rozvoje**. Přestože mezi jednotlivými pilíři panuje synergie, mohou nastat případy, kdy jsou tyto principy mezi sebou v rozporu a v praxi se tedy může stát, že kladný vývoj jednoho ukazatele má záporný vliv na ukazatel jiný (např. ochrana krajiny proti budování nových dopravních komunikací).²⁴

Vyvážená situace v území však není neměnným stavem. Vývoj v jednotlivých pilířích a jejich součástech je dynamický a reaguje na změny v území, což je podnětem pro neustálý sekvenční rozvoj a naplňování požadavků udržitelného rozvoje, kterých je možno dosáhnout prostřednictvím kvalitně zpracovaného územního plánu.

Udržitelný rozvoj a jeho koncept zasahuje do široké škály témat, kdy není determinován konkrétními instrukcemi, ale je spíše zaměřen na obecně platná pravidla pro dlouhodobý rozvoj.²⁵

Lidské potřeby jsou naplňovány podmíněčně ekonomickými vlivy, a proto je hospodářský pilíř důležitým aspektem při analýze konkrétního území, kdy ekonomika nemůže existovat bez společnosti a jejich institucí. Stejně tak obyvatelé daného území nemohou žít bez ohledu na podmínky, které daný region nabízí. Vztah mezi hospodářským, sociálním a environmentálním pilířem je tak naprosto samozřejmý. V kontextu uvedených předpokladů je tedy potřebná rovnováha mezi výše zmíněnými pilíři.²⁶ Pokud je některý z pilířů slabý, není dále možné uvažovat o udržitelnosti a je nutné podnikat kroky k vytvoření takových podmínek, které povedou k vyrovnaní rozdílů. Proto není v dlouhodobém měřítku vhodné jeden z pilířů více upřednostňovat

²³ Ústav územního rozvoje: PRINCIPY A PRAVIDLA ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ. *Ústav územního rozvoje* [online]. 2010 [cit. 2014-10-07]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaA/A1-20101115.pdf>

²⁴ MEZŘICKÝ, Václav. *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 207 s. ISBN 80-736-7003-8, s. 77-79.

²⁵ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 297 s. ISBN 978-807-3579-104, s.106.

²⁶ MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7, s. 14-15.

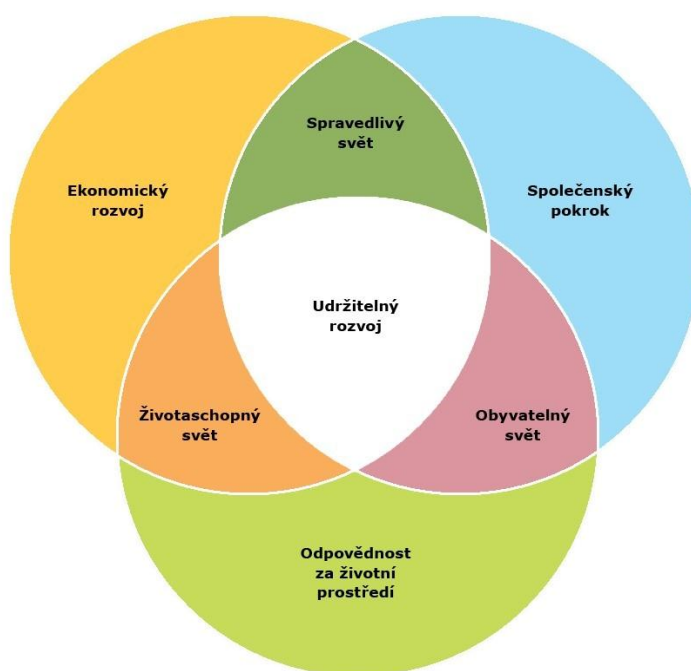
před zbývajícími dvěma pilíři, neboť např. preference hospodářského pilíře vede k přetížení využití území, ke zvýšení množství odpadu či dopravním komplikacím.

V některých odborných dokumentech a člancích se objevují další pilíře udržitelnosti, a to pilíř kulturní, pilíř bezpečnosti a pilíř dobré správy věcí veřejných (institucionální pilíř). Pro potřeby této práce jsou však dále uvažovány základní tři pilíře.

Vyváženosti udržitelného rozvoje v rámci pilířů lze dosáhnout těmito způsoby²⁷:

- **nápravný způsob** – řešení již nastalých škod a problémů, které byly zapříčiněny ekonomickým rozvojem,
- **proaktivní způsob** – smyslem tohoto způsobu je promyšlené stanovení cílů, které musí vzájemně korespondovat takovým způsobem, aby se škodám a problémům předcházelo.

Jedna z možností, jak graficky znázornit pilíře udržitelného rozvoje, je uvedena níže na obrázku 1, kde ekonomický rozvoj značí hospodářský pilíř, společenský pokrok sociální pilíř a odpovědnost za životní prostředí charakterizuje pilíř environmentální.

Obrázek 1: Propojení jednotlivých oblastí udržitelného rozvoje²⁸

²⁷ KOLEKTIV KONSORCIA SPROR PLUS. *CESTOVNÍ RUCH A UDRŽITELNÝ ROZVOJ*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, 142 s, s. 21.

1.2 Regionální rozvoj

Problematika regionálního rozvoje je na odborné úrovni řešena poměrně krátce, a to zhruba 70 let. Pojem „rozvoj“ je mnohdy zaměňován za pojem „růst“. Regionální růst je vykládán jako zvýšení celkového produktu regionu v daném časovém období, kdežto regionální rozvoj je oproti tomu determinován komplexem procesů, které vznikají v rámci regionu. Růst vede k polarizovanému rozvoji a regionální rozdíly spíše zvětšuje.²⁹

Akteři regionálního rozvoje aplikují zásady udržitelného rozvoje. Regionální rozvoj je tedy komplexnějším společenským úsilím, jež se snaží nalézt harmonii mezi oblastí hospodářskou, environmentální a sociální. Při samotné realizaci konceptu regionálního rozvoje je kladen důraz na specifický význam každé z těchto oblastí.

1.2.1 Regionální rozvoj a regionální politika

Regionální rozvoj lze chápat jako soubor činností a postupů, které mají pozitivní dopad na oblast hospodářských, sociálních a environmentálních témat. Obecně můžeme regionální rozvoj označit jako sled aktivit, v jejichž důsledku dojde k pozitivním změnám v konkrétním regionu.

Pojem regionální rozvoj není sice přesně vymezen, ale můžeme říci, že se tato problematika řeší z hlediska akademického a hlediska praktického.³⁰

Z pohledu akademického je chápán jako aplikace nauk, především ekonomie, geografie a sociologie, které řeší procesy ve vymezeném regionu ovlivněné environmentálními, ekonomickými a sociálními předpoklady daného území. Základem je pak hledání příčinných zákonitostí, umístování hospodářských činností, důvodů nerovnoměrného rozmístění obyvatel území apod. i nalézání prostředků pro ovlivnění těchto procesů. Toto pojetí je nazýváno regionalistikou. Naproti tomu praktický pohled na regionální

²⁸ Vítejte na Zemi...: Trvale udržitelný rozvoj. CENIA. *Vítejte na Zemi...* [online]. 2013 [cit. 2014-09-14]. Dostupné z: http://vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=trvale_udrzitelny_rozvoj&site=spotreba

²⁹ Metodická podpora regionálního rozvoje. *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. 2015 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>

³⁰ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, s. 13. ISBN 9788072016990.

rozvoj je aplikován především v institucích neakademického charakteru, jimiž jsou zejména krajské, městské, obecní úřady a soukromé organizace. V rámci těchto institucí je na regionální rozvoj nahlíženo jako na potřebu vyššího využívání a zvyšování potenciálu vymezeného regionu. Tato potřeba je vytvářena v návaznosti na nutnost optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodního potenciálu.³¹

V dokumentu Strategie regionálního rozvoje České republiky je regionální rozvoj definován jako růst „*socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. Jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů) a odstraňování popřípadě zmírňování regionálních disparit*“.³²

Maier například chápe regionální rozvoj jako „*rozvoj území samotného i jako činnost, kterou vykonávají v území představitelé veřejné správy (případně neziskového a soukromého sektoru), aby rozvoj území podpořili*“.³³

Dle Binka můžeme regionální rozvoj charakterizovat jako „*proces pozitivních změn; obvykle jde o zlepšení kvantitativních (extenzivní rozvoj), ale zejména kvalitativních (intenzivní rozvoj) charakteristik dané oblasti (nejčastěji přírodní a sociálně-ekonomické oblasti)*“.³⁴

³¹ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, s. 13. ISBN 9788072016990.

³² Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Strategie regionálního rozvoje. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Dokument Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007–13* [online]. 2006 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>

³³ MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7, s. 171.

³⁴ BINEK, Jan. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2009, s. 23. ISBN 978-80-904308-0-8.

Postránecký uvádí, že „cílem státní podpory regionálního rozvoje je růst socioekonomického a environmentálního potenciálu regionů, zvyšování jejich konkurenceschopnosti, vyvážený rozvoj regionální struktury státu a snižování nepřiměřených rozdílů v úrovni hospodářského a sociálního rozvoje a environmentálních podmínek regionů.“³⁵

Cílem regionální politiky je především snížení meziregionálních socioekonomických disparit. Akademický pohled vytváří poznatky, jež jsou následně využity na praktické úrovni, a dochází tak k ovlivnění činností uvnitř vymezeného území. Toto reálné využití pak nabízí zpětnou vazbu v oblasti regionální politiky. Regionální politika se z pohledu Evropské unie aplikuje na úrovni regionů soudržnosti, z pohledu České republiky se aplikuje na úrovni vyčleněných regionů a z pohledu krajů na úrovni vymezených mikroregionů.³⁶

Motivaci regionální politiky lze rozdělit na základní tři složky³⁷:

- ekonomické motivy,
- ekologické motivy,
- sociální motivy.

V odborné literatuře můžeme nalézt čtvrtou motivační složku, a tou jsou motivy politické.

Primárním motivem ekonomického charakteru je plné využití výrobních faktorů, a to především pracovní síly. Nezaměstnaností rozumíme nevyužití výrobního faktoru práce. V oblastech s vysokou koncentrací rozmístění hospodářských činností může docházet

³⁵ POSTRÁNECKÝ, Josef. Regionální politika a regionální rozvoj v České republice. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, XIII, 5/2010. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/03_regionalni.pdf

³⁶ POSTRÁNECKÝ, Josef. Regionální politika a regionální rozvoj v České republice. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, XIII, 5/2010. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/03_regionalni.pdf

³⁷ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, s. 13. ISBN 9788072016990.

k nákladům z přelidnění. Tyto náklady jsou dány soustředěním ekonomických činností a obyvatelstva na určitém území a s tím souvisejícími infrastrukturními, sociálními a dalšími problémy. Ekonomické rozdíly regionů ovlivňují růst celé ekonomiky.

Ekologickým motivem je především upřednostnění života v čistším prostředí. Rozprostřením ekonomických činností i do chudších regionů dochází ke snížení poptávky po zástavbě na nezastavěných pozemcích, snížení produkce odpadu, ulehčení technické infrastruktury, ochraně přírodních zdrojů apod.

Sociálním motivem je omezení migrace nezaměstnaných obyvatel do ekonomicky rozvinutějších regionů a zajištění pracovních příležitostí v daném území. Dalším možným motivem je například snižování nájmů v ekonomicky silnějších regionech v důsledku dekoncentrace hospodářských činností i do jiných regionů.

Pojetí regionální politiky

Regionální politiku lze realizovat v pojetí³⁸ tradičním a moderním (současném, akceleračním). **Tradiční pojetí** regionální politiky řeší otázky snižování disparit mezi rozvinutými a zaostalými regiony, lokalizace kapitálu a využití surovin. Zaměřuje se na regionální růst za pomoci využívání meziregionálního přerozdělování, na využití surovin a na velké firmy. Toto pojetí je charakteristické svou centralizovaností.

Postránecký tvrdí toto: „*Tradiční regionální politika byla orientována na rozdíly dichotomního typu, kdy na jedné straně byly vysoce rozvinuté regiony, na straně druhé pak zaostávající regiony. Šlo zejména o agrární oblasti, které zvyšovaly svoji rozvojovou úroveň standardním procesem industrializace. Pro tento typ regionální politiky bylo současně charakteristické, že oblasti, do kterých směřovaly její nástroje, byly více méně konstantní, a po relativně dlouhé časové období nedocházelo ke změnám v jejich geografickém vymezení. V posledních letech však dochází k rychlejšímu geografickému pohybu regionálních problémů, což je vyvoláno strukturálními změnami v ekonomice.*“³⁹

³⁸ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, s. 13. ISBN 9788072016990.

³⁹ WOKOUN, René a kol. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: A. Čeněk, 2011, s. 98. ISBN 9788073803049.

Tradiční pojetí je v současné době již překonáno, neboť nenabízí odpovědi na vypořádání se s negativními dopady v souvislosti s probíhajícími a všudypřítomnými strukturálními změnami. Tento koncept v současnosti neřeší pravou podstatu problémů regionů.

Moderní pojetí regionální politiky řeší problémy strukturálních změn a zaměřuje se především na regionální inovativnost, mobilizaci vnitřních zdrojů, informace, služby a malé a střední firmy. Toto pojetí je charakteristické svou decentralizovaností.⁴⁰

Autoři Blažek a Uhlíř uvádějí, že pro moderní pojetí regionální politiky je typické „rozšíření nástrojů regionální politiky o nové „širší“ přístupy, kterým je společná snaha o řešení příčin regionálních problémů, a nikoliv jen jejich následků.“⁴¹

Podobně Adámek a kol.: „...inovační proces sám o sobě je interaktivním a v podstatě případ od případu specifickým sociálním procesem, který zahrnuje neustálé učení se a v důsledku toho se také neustále vyvíjí a proměňuje. Jedním ze základních východisek tohoto konceptu i z hlediska možností ovlivnění inovačního procesu je důraz na přirozený potenciál (a lokální specifika) každého regionu a jeho endogenní ekonomický a sociální rozvoj založený na využití vlastních zdrojů dostupných v regionu.“⁴²

Výše uvedené citace potvrzují nutnost decentralizovaného konceptu regionálního rozvoje a mobilizace vnitřních zdrojů. Ti, kteří v daném regionu žijí, pracují a vytvářejí podmínky pro inovace, jsou zároveň ti, kteří by měli sehrát v rozhodování o regionálním rozvoji klíčovou roli, protože nejlépe znají dané prostředí a jsou tedy schopni identifikovat, v čem spočívá jedinečnost jejich regionu.

V souvislosti se současným realizováním regionální politiky je nutné zvažovat i aspekt, jak se společnost v dané lokalitě postaví k ekonomickým změnám a inovacím. Podle

⁴⁰ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, s. 13. ISBN 9788072016990.

⁴¹ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011, s. 260. ISBN 978-80-246-1974-3.

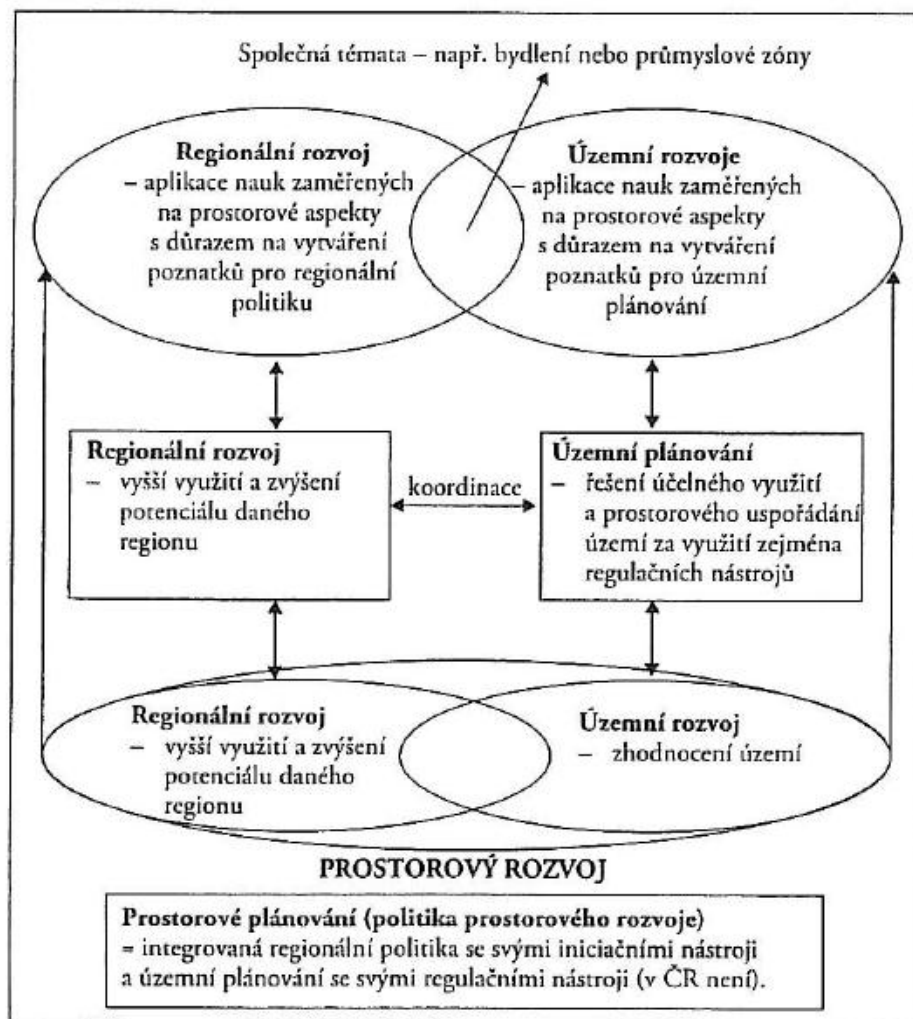
⁴² ADÁMEK, Pavel, Csank P. a Žížalová P. *Regionální inovační systémy a jejich veřejná podpora. Regionální inovační systémy a jejich veřejná podpora*. 2007. Dostupné z: https://www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/working-paper/gf_WPNo707.pdf

výsledků Putnama, který prováděl výzkum regionu v Itálii, lze konstatovat, že spojitost mezi ekonomickou modernizací (založenou na technických inovacích) a hospodářskou výkonností regionu neexistuje. To znamená, že pouhá alokace finančních zdrojů na obnovu a modernizaci tradičních technologií není schopna vyřešit obrovské disparity mezi jednotlivými regiony. Klíčovým faktorem pro úspěšný rozvoj regionu dle Putnama jsou lidé, kteří reprezentují sociální stránku rozvoje.⁴³

Zásadním legislativním podkladem regionální politiky v České republice je zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, který specifikuje oblasti podpory regionálního rozvoje, vybrané nástroje a působnosti hlavních subjektů.⁴⁴

⁴³ PUTNAM, Robert D, Robert LEONARDI a Raffaella NANETTI. *Making democracy work: civic traditions in modern Italy*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, c1993, xv, 258 p. ISBN 06-910-7889-0.

⁴⁴ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, s. 11-15. ISBN 9788072016990.

Obrázek 2: Vztah regionálního rozvoje, územního rozvoje, regionální politiky, územního plánování a prostorového rozvoje⁴⁵

Regionální rozvoj a přístup k regionální politice nemají význam jen pro dané regiony, které čelí nejrůznějším socioekonomickým problémům, ale jsou i nástrojem pro zachování regionů, které v danou dobu prosperují. Hudečková a kol. uvádějí, že: „řada studií ukazuje, že nejsou-li zabezpečeny podmínky pro kvalitní život obyvatel určitého regionu, potom v daném regionu (a potažmo v celé širší sociálně-geografické oblasti) nastávají problémy, které mohou mít až destruktivní vliv na fungování celých sociálních, ekonomických a environmentálních systémů. Jde o to, že když určitý region vykazuje

⁴⁵ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, s. 16. ISBN 9788072016990.

horší parametry v řadě oblastí (ekonomické, sociální, demografické, environmentální a další) než regiony jiné, má to negativní dopad jak na samotný region, tak i na celý stát a nakonec i nadnárodní celky, kterých je takový stát součástí.“⁴⁶

Identifikace a způsoby řešení regionálních disparit v souvislosti s regionálním rozvojem se v dnešní Evropě většinou řídí shodnými pravidly, neboť rozhodování o redistribuci finančních prostředků rozpočtu Evropské unie je zpravidla v kompetenci ústředních orgánů. Tento jednotný postup, jež se realizuje v souvislosti s odstraňováním regionálních disparit a při podpoře regionálního rozvoje lze rozdělit do čtyř fází. Hudečková uvádí tyto:

- *„napřed se identifikují stávající negativní socioekonomické faktory,*
- *potom se odhaduje jejich stav ve střednědobém horizontu (za pět let),*
- *na základě tzv. rozvojových pólů⁴⁷ a os uvnitř regionu se ohodnotí místní výhody (tzv. rozvojová hodnota regionu),*
- *nakonec se provede úvaha, zda region nastoupí na cestu rozvoje, dostane-li podporu (zvažují se náklady a výnosy)“.⁴⁸*

Autorka diplomové práce se domnívá, že koncepce regionálního rozvoje a regionální politiky jsou v rozporu s fenoménem, který se souhrnně nazývá globalizace. Ve své podstatě globalizace znamená, že někdo ovlivňuje lokalitu třeba i z druhého konce světa, což je poněkud v rozporu s moderním pojetím regionální politiky, které iniciativu místních lidí považuje za klíčovou. V Evropě se stále stavějí nové obrovské průmyslové areály, které mohou přestat existovat v okamžiku, kdy se změní daňové zákony či pomínou výhody pro nadnárodního investora. Nekoncepční tržní síly a vidina zisku

⁴⁶ HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006, s. 101-102. ISBN 978-80-213-1413-9.

⁴⁷ Rozvojovými póly jsou místa s koncentrovanou technickou infrastrukturou, která mohou být zajímavá pro podnikatele

⁴⁸ HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006, s. 85. ISBN 978-80-213-1413-9.

v krátkém časovém horizontu jsou v dnešním proměnlivém světě silnější než snahy regionalistů, sociologů atd. Úkolem regionální politiky a regionálního rozvoje by tak mělo být rovněž korigování globalizačních trendů, které by se v budoucnu projevovaly dalšími sociálními disparitami.

1.2.2 Strategie rozvoje

Strategické plánování na úrovni vymezeného území (mezinárodní společenství, stát, kraje, obce) je nutné zejména pro definování efektivního přístupu rozvoje, definování vizí a jejich naplnění. Pro podporu regionálního rozvoje byly na **úrovni České republiky** vytvořeny **tři základní strategické a plánovací dokumenty**, na základě kterých je regionální rozvoj realizován. Jedná se o:

- **Strategii regionálního rozvoje ČR**

Strategie regionálního rozvoje je střednědobý dokument, jenž definuje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, nabízí nezbytná východiska a určuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje. Strategií navržené rozvojové aktivity jsou dle principu subsidiarity realizovány na místní, regionální nebo resortní úrovni a financovány buď v rámci národních rozvojových programů, nebo v rámci operačních programů s využitím prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie a Fondu soudržnosti. Strategie regionálního rozvoje je podkladem pro vytvoření regionálních programů rozvoje (Program rozvoje venkova a Program rozvoje kraje) a pro definování přístupů v rámci sektorových politik a programů včetně operačních programů strukturálních fondů.⁴⁹

- **Strategii udržitelného rozvoje**

Strategie udržitelného rozvoje je dlouhodobým dokumentem, jehož účelem je dlouhodobé udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti. Záměrem tohoto dokumentu je upozornění na problémy, které mohou být svým

⁴⁹ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020* [online]. 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020>

charakterem v rozporu s koncepcí udržitelného rozvoje. V důsledku těchto varování nabízí opatření, jak těmto problémům zamezit či se jich úplně vyvarovat, případně jakým způsobem řešit jejich dopady.⁵⁰

Orgánem odpovědným za přípravu Strategie udržitelného rozvoje ČR včetně její aktualizace je Rada vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR). Strategie udržitelného rozvoje je schvalována vládou ČR. Pro účely aktualizace byl v rámci RVUR zřízen Řídící výbor pro aktualizaci vedený zástupcem Ministerstva financí.⁵¹

- **Rámec strategie konkurenceschopnosti**

Rámec strategie konkurenceschopnosti je analytickým rozbohem základních faktorů, které ovlivňují pozici České republiky v globální ekonomice. Tento významný dokument byl zpracován vládním poradním orgánem NERV.⁵² Analýza je strukturována podle jednotlivých témat či sektorových oblastí a byla vypracována na základě statistických dat. Rámec strategie konkurenceschopnosti se okrajově zmiňuje o financování projektů z prostředků strukturálních fondů, které představuje pro Českou republiku významný zdroj přínosů pro rozvoj celé řady oblastí.⁵³

1.2.3 Programy rozvoje

Zavedení principu programování v 90. letech v ČR bylo zapříčiněno zejména krátkodobým ročním zaměřením programů řešících problémy regionálního rozvoje. Řada těchto problémů však vyžaduje řešení i delší než 1 rok, tj. na dobu přesahující

⁵⁰ PĚLUCHA, Martin. KATEDRA MANAGEMENTU MÚVS ČVUT. *Programování a projektování v ČR a EU*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011, s. 8.

⁵¹ *Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010, s. 8. ISBN 8072125362.

⁵² *Rámec Strategie konkurenceschopnosti*. 1. upr. vyd. Editor Michal Mejstřík. Praha: Úřad vlády České republiky, Národní ekonomická rada vlády (NERV), 2011, 307 s. ISBN 978-80-7440-050-6.

⁵³ PĚLUCHA, Martin. KATEDRA MANAGEMENTU MÚVS ČVUT. *Programování a projektování v ČR a EU*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011, s. 8.

rozpočtování veřejné správy. Princip víceletých programů regionálního rozvoje tak dává podklad k určité jistotě strategického řešení vymezených problémů.⁵⁴

Pro současné programové období 2014-2020 jsou připraveny nové programy⁵⁵, které budou spolufinancovány z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Procesy přípravy programů probíhají paralelně na úrovni EU a na národní úrovni.⁵⁶

Strategie regionálního rozvoje je podkladem pro tvorbu regionálních programů rozvoje. Regionálními programy rozvoje jsou **Program rozvoje kraje** a **Program rozvoje obce**. Tyto programy jsou střednědobými až dlouhodobými dokumenty vznikajícími za účelem sjednocení a spolupráce činností ekonomického, kulturního, sociálního a ekologického charakteru v daném území. Koordinace rozvoje kraje spadá do pravomoci zastupitelstva kraje, který schvaluje Program rozvoje kraje, zajišťuje jeho realizaci a kontroluje jeho plnění. Program rozvoje kraje se vypracovává na základě dokumentu Strategie rozvoje kraje, který je základním koncepčním dokumentem rozvoje kraje a má sektorový charakter. Program rozvoje obce spadá do pravomoci zastupitelstva obce.⁵⁷

⁵⁴ BLAŽEK, Jiří. Hodnocení kvality programových dokumentů ve sféře politiky hospodářské a sociální soudržnosti a strategií lokálního a regionálního rozvoje. *Katedra sociálního geografie a regionálního rozvoje Univerzity Karlovy v Praze* [online]. 2015 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/socgeo/people/>

⁵⁵ Jedná se o tyto programy: Operační program (OP) Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, OP Zaměstnanost, OP Doprava, OP Životní prostředí, Integrovaný regionální operační program, OP Praha – pól růstu ČR, OP Technická pomoc, OP Rybářství 2014-2020, Program rozvoje venkova, Interreg V-A Česká republika - Polsko, Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika, Program spolupráce Rakousko – Česká republika, Program přeshraniční spolupráce Česká republika - Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020, Program spolupráce Svobodný stát Sasko - Česká republika 2014-2020, Interreg CENTRAL EUROPE, DANUBE, INTERREG EUROPE, ESPON 2020, INTERACT III

⁵⁶ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Evropské strukturální a investiční fondy. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Programy pro programové období 2014-2020* [online]. 2015 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>

⁵⁷ PĚLUCHA, Martin. KATEDRA MANAGEMENTU MÚVS ČVUT. *Programování a projektování v ČR a EU*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011, s. 8.

Problémy území nelze vyřešit pouze lokalizací kapitálu, využitím surovin, novými technologiemi, rozvojem vědy, regionální inovativností, ale také morální změnou priorit a hodnot aktérů regionálního rozvoje v zájmu zachování regionu. Hlavním motivem výběru konceptu udržitelného rozvoje pro analýzu území tak byl především zájem autorky o udržení přírodních hodnot řešeného regionu, neboť přírodu a její bohatství je nutné brát jako nenahraditelný a neobnovitelný zdroj. Je proto na místě, vzhledem ke konkrétním aktuálním podmínkám, hledat naplnění konceptu udržitelného rozvoje.

2 Vymezení a historický vývoj analyzovaného území

Frýdlantsko je okrajovým regionem České republiky, který je situován na sever od Jizerských hor, a tudíž značně izolován od zbytku státu. Tato poloha zapříčiňuje specifické podmínky pro rozvoj hospodářských aktivit. Dopady odloučení regionu lze nalézt i v sociální oblasti. Frýdlantsko je významné také z pohledu jedinečnosti a specifčnosti životního prostředí.

2.1 Vymezení řešeného regionu

V rámci rozdělení samosprávných krajů, kterých je v České republice vymezeno celkem 14, se Frýdlantsko nachází v kraji Libereckém. Řešené území leží v jednom z pěti výběžků na severu České republiky, a to ve Frýdlantském výběžku. Existence Frýdlantského výběžku je dána historickým vývojem a jeho území se od 20. století téměř nezměnilo. Ze tří světových stran (ze západu, severu a východu) je region jasně vyznačen státní hranicí s Polskem a nedaleko se nachází také hranice německá. Z geomorfologického hlediska odděluje region od zbytku České republiky severní část Jizerských hor. Na většině území se rozkládá Frýdlantská pahorkatina, jež sem přechází z polské strany.⁵⁸

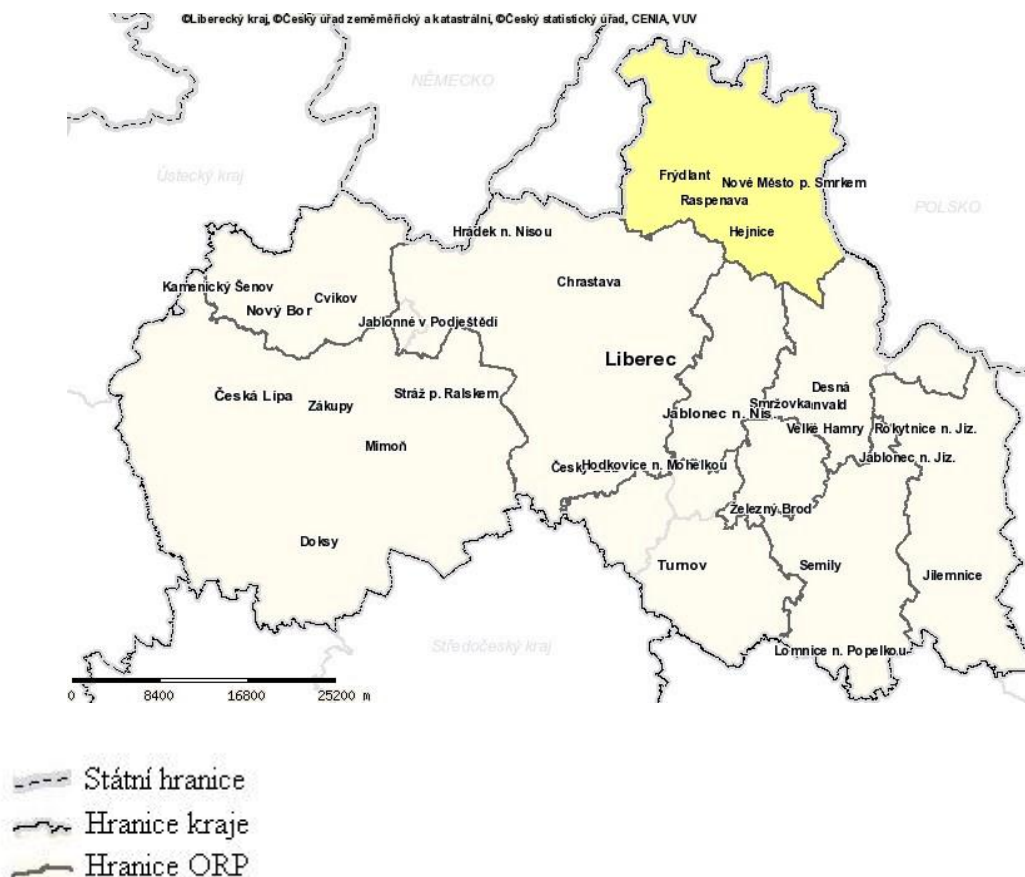
Dle **administrativního hlediska** nalezneme v řešené oblasti 18 obcí (resp. 4 města - Frýdlant, Hejnice, Nové Město pod Smrkem, Raspenava a 14 obcí), které společně tvoří administrativně správní obvod **obec s rozšířenou působností** (dále SO ORP) **Frýdlant**. Kromě zmíněných měst dále toto území obsahuje obce Bílý Potok, Bulovka, Černousy, Dětrichov, Dolní Řasnice, Habartice, Heřmanice, Horní Řasnice, Jindřichovice pod Smrkem, Krásný Les, Kunratice, Lázně Libverda, Pertoltice a Višnová.

Jednotlivé obce pak mají ještě své další členění.⁵⁹ SO ORP Frýdlant se rozkládá na celkové výměře 34 929 ha, což činí zhruba 350 km².⁶⁰

⁵⁸ VONIČKA, Pavel, Jan BURDA, Ivo HONSA, Šárka MAZÁNKOVÁ. *Příroda Frýdlantska*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2010, 246 s. ISBN 978-80-87095-04-1 (Váz.), s. 17

⁵⁹ Město Frýdlant: oficiální stránky. *Město Frýdlant* [online]. Frýdlant: Městský úřad Frýdlant, 2006, 7. 10. 2010 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/obec-s-rozsirenou-pusobnosti.html>

Dále se výběžek člení na **dva správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem**, a to konkrétně na SO Frýdlant a SO Nové Město pod Smrkem. Všechny obce tvoří **mikroregion Frýdlantsko**⁶¹, který se tak prezentuje jako destinace v rámci cestovního ruchu.

Obrázek 3: Poloha SO ORP Frýdlant v rámci Libereckého kraje⁶²

⁶⁰ Veřejná databáze: Územně analytické podklady v obcích vybraného SO ORP. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislotab=UAP6020PU_OB1.35&voa=tabulka&go_zo_braz=1&verze=0#pozn2

⁶¹ *Frýdlantsko: Obce mikroregionu Frýdlantsko* [online]. 2008 [cit. 2014-09-14]. Dostupné z: <http://www.frydlantsko.cz/cs/mikroregion/obce-mikroregionu-frydlantsko/>

⁶² Mapy životního prostředí: Liberecký kraj. *Liberecký kraj* [online]. 2014 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: <http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/php/maps.php>, úprava vlastní

Obrázek 4: Obce SO ORP Frýdlant⁶³

Je vhodné zmínit také vymezení regionu z pohledu Evropské unie. Toto vymezení umožňuje aktérům regionálního rozvoje identifikovat možné dotační tituly a využívat podporu EU. Nelze opomíjet fakt, že Česká republika je součástí většího hospodářského celku, a nevyužívání možností, které nám tato pozice přináší, by v současné době znamenalo fatální znevýhodnění oproti jiným regionům EU.

Nařízením Evropského parlamentu a Rady (č. 1059/2003) bylo rozhodnuto o zavedení společné klasifikace statistických jednotek neboli **Nomenklatury územních statistických jednotek** (z francouzského/anglického *Nomenclature d'unités territoriales*

⁶³ Geoportal: Prohlížení. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. 2014 [cit. 2014-10-6]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?wmc=http%3A//geoportal.gov.cz/php/wmc/data/4f71bcd9-717c-4735-8bed-3f1ec0a80138.wmc>, úprava vlastní

statistiques/Nomenclature of Units for Territorial Statistics - dále NUTS). Tento systém byl vytvořen z důvodu potřeby regionálních statistik, jež jsou jedním z pilířů statistického systému Evropské unie a tvoří základ pro definování regionálních ukazatelů. Tyto statistiky byly zavedeny počátkem sedmdesátých let v návaznosti na jednání mezi národními statistickými úřady členských států a Eurostatem (Statistický úřad Evropské unie). Územní jednotky jsou definovány v rámci stávajících správních jednotek v členských státech a jsou charakterizovány rozlohou a počtem obyvatel.⁶⁴

Dle tohoto vymezení v rámci NUTS můžeme území České republiky rozdělit na více podcelků. NUTS 0 a NUTS 1 tvoří v případě České republiky území celého státu. NUTS 2 vymezují regiony soudržnosti, jejichž celkový počet je 8. Kraje se označují jako jednotka NUTS 3, jichž je na území celého státu 14. Dříve označované jednotky NUTS 4 se nyní nazývají LAU 1 a tvoří je okresy, LAU 2 (dříve NUTS 5) tvoří samotné obce, kterých je na území Frýdlantska celkem 18.

Systém **LAU** (z anglického Local Administrative Units) je určen především pro potřeby statistiky regionů a pro zařazení regionů do cílů s regionálním dopadem strukturální politiky EU.⁶⁵

⁶⁴ Europa: Summaries of EU legislation. *Management of regional policy* [online]. 2008 [cit. 2014-10-31]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/regional_policy/management/g24218_en.htm

⁶⁵ Český statistický úřad: Číselník okresů (OKRES_LAU). *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/ciselnik_okresu_lau1_nuts_2008

V rámci NUTS má každá jednotka specifický kód. Podle tohoto dělení tedy můžeme Frýdlantsko zařadit do těchto kategorií⁶⁶:

Tabulka 1: Zařazení Frýdlantska dle systému NUTS a LAU

Zařazení Frýdlantska dle NUTS a LAU		
kód	Území	kategorie
CZ	Česká republika	NUTS 0
CZ0	Česká republika	NUTS 1
CZ05	Severovýchod	NUTS 2
CZ051	Liberecký kraj	NUTS 3
CZ0513	Liberec (LAU1)	LAU 1
	jednotlivé obce	LAU 2

2.2 Stručná historie regionu

Frýdlantsko je regionem s velmi bohatou historií, kdy první známky o osídlení tohoto kraje nacházíme již v době kamenné. Dokládají to nálezy nástrojů v oblasti okolo Pohanských kamenů (obec Višňová), Chlumu (obec Raspenava) a Frýdlantského cimbuří.

Slovanské osidlování toho území započalo v 6. století. Další prokazatelné osidlování probíhalo v 9. -10. století v oblasti Loučná – Saň (u obce Višňová) a bylo doloženo archeologickým průzkumem provedeným v 80. letech minulého století.

Frýdlantsko (spolu s Horní Lužicí) připadalo v 11. století k provincii Záhvozd. Centrem této provincie byla obec Zawidów (dříve Siedenbeerg), která v současné době leží v těsné blízkosti česko-polských hranic a obce Habartice. Tato provincie se roku 1253 rozpadla, připadla českému království a k moci na tomto území přišel rod Ronovců, kdy

⁶⁶ Český statistický úřad: Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS) - 2011. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_uzemnich_statistickyh_jednotek_\(cz_nuts\)_2011](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_uzemnich_statistickyh_jednotek_(cz_nuts)_2011), úprava vlastní

Ronovec Čostoslav již začal používat přídomek „z Frýdlantu“, což nabízí dohady o založení frýdlantského hradu ve 13. století.⁶⁷

Roku 1278 byl hrad prodán rodu Biberštejnů. Za jejich éry vznikla převážná část hlavních sídel regionu. Struktura obcí vystavěných podle řek a potoků zůstala zachována dodnes. Město Frýdlant pak bylo centrem tohoto území. Rod Biberštejnů měl také zásluhu na rozvoji textilního průmyslu a železářství. Později ve 13. století byla díky zemské stezce, která vedla z Čech do Horní Lužice, hlavním centrem oblasti Žitava. Ve Zhořelci se pak setkala s významnou cestou Via regia (tzv. Královská cesta), jež směřovala až do Ruska. Ve 14. století byly zbudovány okolo města Frýdlant hradby, ve století následujícím pak nebylo město ušetřeno husitských válek, což mělo nepříznivý vliv na osídlení této oblasti.⁶⁸

V 16. století přešlo panství pod správu rodu Redernů, který úspěch svých předchůdců nadále rozvíjel, a to především v oblasti těžby cínu, pivovarnictví a plátenictví. Jejich znak je dodnes taktéž ve znaku Libereckého kraje. Významnou dochovanou památkou této éry je redernská hrobka s renesančním náhrobkem ve frýdlantském kostele.⁶⁹

V roce 1621 získal frýdlantské panství Albrecht z Valdštejna, jež vládl pouze 13 let (byl zavražděn r. 1634 v Chebu), avšak stal se jedním ze symbolů tohoto kraje a na jeho počest se každé dva roky konají ve Frýdlantě Valdštejnské slavnosti.⁷⁰

Rod Gallasů vládl na území od roku 1634 a tento rok se stal počátkem rekatolizace obyvatel, což mělo za následek odchod místních usedlíků do Horní Lužice. Během let 1634-1648 několikrát sužovaly oblast nájezdy švédských vojsk, která byla posléze zahánána vojsky císařskými. Během éry vlády Gallasů proběhlo mnoho selských

⁶⁷ ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s., s. 34-36, ISBN 80-864-2418-9.

⁶⁸ ŘEHÁČEK, M. *Frýdlantsko: průvodce po krajině a jejích náladách*. Vyd. 1. Liberec: Kalendář Liberecka, 2009, 279 s. ISBN 978-80-87213-03-2.

⁶⁹ ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s., s. 43 - 47, ISBN 80-864-2418-9.

⁷⁰ DAVID, P. *Frýdlantsko*. 1. vyd. Praha: S, 2008, 175 s. Průvodce po Čechách, Moravě, Slezsku. ISBN 978-80-86899-38-1.

nepokojů, a to z důvodu útlaku obyvatelstva především v důsledku hospodářského rozvoje.⁷¹

Dalším rodem, který přebral moc nad panstvím, byli Clam-Gallasové. Ti zrušili na konci 18. století nevolnictví a pomohli rozkvětu textilního průmyslu, především v 19. století. Toto období je považováno za nejvíce prosperující období regionu vůbec. Konec vlády tohoto rodu nastal roku 1930 úmrtím posledního Clam-Gallase.⁷²

Ve třicátých letech 20. století docházelo k neshodám mezi českým a německým obyvatelstvem, které byly podporovány hospodářskou krizí. Tyto národnostní spory se vystupňovaly v roce 1938, kdy bylo Frýdlantsko jako součást Sudet připojeno k Německu. Po konci druhé světové války došlo k odsunu Němců z této oblasti a region byl znovu osídlen českými obyvateli hlavně z východních Čech. Od té doby zažil průmysl v tomto regionu značný úpadek.⁷³

V šedesátých letech stoupla obliba regionu, a to především z důvodu rozvoje chalupářství, kdy k těmto účelům byla využita četná opuštěná stavení. Díky chalupářům se tak dochovala řada podstávkových staveb, jež jsou pro tento kraj charakteristické.⁷⁴

Vliv na řešené území, stejně jako na zbytek státu, měly události roku 1989, kdy nastaly revoluční změny, které přispěly ke změně tehdejšího politického zřízení. Důsledkem byl pád komunistického režimu a nastolení demokracie. V roce 1990 tak zanikla Československá socialistická republika a vznikla Česká a Slovenská Federativní

⁷¹ ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s., s. 55 - 59, ISBN 80-864-2418-9.

⁷² ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s., s. 67 - 72, ISBN 80-864-2418-9.

⁷³ ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s., s. 133 - 136, s. 150 – 152, ISBN 80-864-2418-9.

⁷⁴ *Lidové stavby Libereckého kraje*. Liberec: FOIBOS BOOKS s.r.o., 2014. ISBN 978-80-87073-73-5.

Republika, která byla rozdělena na konci roku 1992. Od 1. 1. 1993 tak vznikly dva samostatné státy, a to Česká republika a Slovenská republika.⁷⁵

Žádost o vstup do Evropské unie podala Česká republika v roce 1996, přístupová jednání započala roku 1998. Roku 2003 byla podepsána Smlouva o přistoupení a v následujícím roce (dne 10. 5. 2004) se Česká republika oficiálně stala členským státem Evropské unie.⁷⁶ Tento proces umožnil v budoucnu vznik řady významných projektů na území Frýdlantského výběžku, na něž byly čerpány prostředky z dotačních titulů (např. Regenerace náměstí T. G. Masaryka ve Frýdlantě).⁷⁷

Česká republika je součástí Schengenského prostoru od 21. 12. 2007, a zapojila se tak plně do schengenské spolupráce. Dohodou o schengenské spolupráci se postupně ruší kontroly na vnitřních hranicích států schengenského prostoru a uplatňují se principy volného pohybu zboží a osob.⁷⁸ Obavy zdejších obyvatel z nárůstu kriminality se nenaplnily, naopak byl umožněn lepší pohyb na pracovním trhu.

V srpnu roku 2010 zasáhly území ORP Frýdlant ničivé povodně⁷⁹, které měly za následek újmy nejen na majetku, ale i na životech. S následky povodní se region vypořádává dodnes, když finančně nejrozsáhlejšími opravami jsou rekonstrukce dopravní a další technické infrastruktury.

⁷⁵ E-Polis.cz: Společenskovední časopis. *E-Polis.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/deleni-ceskoslovenska-aneb-vztahy-mezi-cechy-a-slovakya-v-letech-1989-az-1992.html>

⁷⁶ Evropská komise: Zastoupení v České republice - Česká republika v EU. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm

⁷⁷ Město Frýdlant: Významné projekty města. *Město Frýdlant* [online]. 2014 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/mesto/vyznamne-projekty-mesta/>

⁷⁸ EUROSOP.cz Věcně o Evropě: Vstup ČR do Schengenu. *EUROSOP.cz Věcně o Evropě* [online]. 2014 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8750/sekce/vstup-cr-do-schengenu/>

⁷⁹ ČÍŽEK, Jan a Václav CÍLEK. *Pod vodou: zpráva o velké povodni na Frýdlantsku, klimatické proměně světa a pocitu duše po katastrofě*. Vyd. 1. Krásný Les: J. Čížek, 2011, 203 s. ISBN 978-80-260-0187-4, s 170.

3 Analýza území Frýdlantska dle pilířů udržitelného rozvoje

Analýza udržitelného rozvoje území je zpracována podle dostupné regionální literatury, relevantních statistických dat a odborných dokumentů se zaměřením na řešený region. Autorka tyto zdroje dále doplnila poznatky na základě osobní znalosti regionu.

Nejrelevantnějším zdrojem pro analýzu území Frýdlantska jsou Územně analytické podklady⁸⁰, jež jsou dostatečným zdrojem pro to, abychom byli schopni identifikovat případné nedostatky či možné příležitosti pro rozvoj daného regionu. Územně analytické podklady zahrnují ekonomická, sociální a environmentální témata, a tudíž představují komplexní zhodnocení regionu z hlediska kvantitativního měření.

3.1 Hospodářský pilíř

V analýze hospodářského pilíře je v následujících podkapitolách podrobněji popsána hospodářská základna, dopravní a technická infrastruktura .

Informace a data k popisu ekonomického pilíře jsou dostupná na stránkách Českého statistického úřadu a v odborných dokumentech se zaměřením na daný region (územně analytické podklady, zásady územního rozvoje Libereckého kraje, regionální literatura apod.).

K nápravě problémů zjištěných na území je ve zmíněných doporučených řešeních problémů vhodné využití finančních prostředků z dotačních titulů (fondy EU, kraje, národní fondy apod.).

3.1.1 Hospodářská základna

3.1.1.1 Současný stav

Z historického hlediska bylo v regionu Frýdlantska důležité převážně **zemědělství a lesnictví**, dále měl pak velkou váhu textilní a dřevozpracující průmysl. Zlom přišel po

⁸⁰ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012.

roce 1990, kdy byla ukončena aktivita mnoha zemědělských i průmyslových podniků⁸¹. Nyní se hlavní výrobní činnost koncentruje ve větších obcích, jako je Frýdlant, Nové Město pod Smrkem či Hejnice. V menších sídlech se stále nacházejí zemědělské areály, které jsou z větší části málo využívané či zcela opuštěné.⁸²

Frýdlantsko je tedy spíše **zemědělskou oblastí**, v uplynulých letech se však zaměstnanost v tomto odvětví značně snížila. Pěstování obilovin a brambor v současnosti ustupuje trendu pěstování tzv. energetických rostlin.⁸³ Oblast je taktéž vhodná k vytváření pastvin pro hospodářská zvířata. Kladným jevem je setrvávání ekologického zemědělství, především v soukromé sféře. Naopak nárůst zaměstnanosti byl zaznamenán v terciárním sektoru, konkrétně v odvětví obchodu, služeb, dopravy, informací a dalších služeb, a to v souvislosti s turistickou atraktivitou regionu a jeho propagací.⁸⁴

Pro rozvoj podnikatelských činností jsou nezbytné kvalitní podmínky, jež napomáhají ekonomickému úspěchu. Jako jeden z nejdůležitějších faktorů lze označit dobrou dopravní dostupnost oblasti.

Frýdlantskem vede důležitá dopravní silniční tepna, silnice první třídy (I/13), která směřuje z Liberce do Polska, a dále pak železniční trať.⁸⁵ Nicméně doprava v regionu je silně ovlivněna klimatickými podmínkami, především v zimním období.

V oblasti existuje řada, pro investory atraktivních, připravených **rozvojových a průmyslových ploch**,⁸⁶ které jsou z hlediska udržitelného rozvoje vhodné pro další využití.

⁸¹ ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s., s. 25 – 28, ISBN 80-864-2418-9.

⁸² ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 28.

⁸³ VONIČKA, P. a kol. *Příroda Frýdlantska*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2010, 246 s., s. 207, ISBN 978-80-87095-04-1,

⁸⁴ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 28 – 29.

⁸⁵ Mapy.cz: Dopravní mapy. *Mapy.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://mapy.cz/dopravni?x=15.1405334&y=50.9493432&z=12>

Extenzí výrobní činností na nedotčených pozemcích by docházelo k negativním vlivům na životní prostředí. Pro již existující výrobní areály a nevyužívané průmyslové a výrobní plochy by bylo žádoucí vytvoření kvalitní technické infrastruktury a podpora jejich rozvoje, stejně tak jako podpora rozvoje lokalit okolo těchto ploch.

Dle dokumentu Politika územního rozvoje České republiky 2008 (dále PÚR ČR 2008) jsou **rozvojové oblasti a rozvojové osy** charakterizovány takto: „*Rozvojové oblasti a rozvojové osy jsou vymežovány v územích, v nichž z důvodů soustředění aktivit mezinárodního a republikového významu existují zvýšené požadavky na změny v území.*“⁸⁷

V těchto oblastech je nutné, s ohledem na zachování hodnot území, brát zřetel na požadavky změn a respektovat národní priority územního plánování. Rozvojové osy jsou pak ovlivněny dopravní vazbou na stávající a chystaný rozvoj center v regionu. Z republikových rozvojových oblastí a os je SO ORP Frýdlant nejbližší „OB7 Rozvojová oblast Liberec“. Na řešeném území se žádná rozvojová oblast nenachází.

Dokument Zásady územního rozvoje Libereckého kraje (dále ZÚR) specifikuje **krajské rozvojové oblasti a osy**. Dle tohoto dokumentu se území SO ORP Frýdlant týkají následující osy a oblasti⁸⁸:

- ROS8 Liberec – Frýdlant – Černousy – hranice ČR,
- ROS9 Zittau / Bogatynia – hranice ČR - Frýdlant – Nové Město pod Smrkem - hranice ČR - Szklarska Poreba / Jelenia Góra,
- SOB4 Specifická oblast Frýdlantsko.

Co se týče **cestovního ruchu** (dále CR), má region velký potenciál pro rozvoj rekreace a turistické základny. SO ORP Frýdlant z hlediska CR patří do turistického regionu

⁸⁶ Liberecký kraj: Rozvojové plochy průmyslu. *Liberecký kraj* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: https://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/odpady/dokumenty/dok_6_1_1_9.htm

⁸⁷ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE České republiky 2008*. 2008, s. 19, 22.

⁸⁸ KRAJSKÝ ÚŘAD LIBERECKÉHO KRAJE. *Zásady územního rozvoje Libereckého kraje*. 2011, s. 20, 29.

Český sever.⁸⁹ Ten je pak rozdělen do dalších čtyř oblastí. Dle ZÚR⁹⁰ je Frýdlantsko rozděleno na dvě oblasti CR, a to konkrétně Hejnicko a Frýdlantsko - Údolí Smědé. Nejvýznamnějšími **středisky CR** jsou Frýdlant, Hejnice a Nové Město pod Smrkem. Dalšími významnými středisky jsou Lázně Libverda a Bílý Potok.

Na řešeném území se nachází hustá síť **turistických stezek a cyklotras**, které jsou částečně provázány s polskou stranou. Velký vliv tu však hraje sezónnost, kdy je region vytížen převážně v letním období. V zimním období je navštěvována spíše jižní strana Jizerských hor. Na území nalezneme pouze malé množství vleků a kvalitně značené běžecké trasy se nachází pouze v části Jizerských hor, na zbytku řešeného území je situace spíše nevyhovující.⁹¹

⁸⁹ Turistické regiony ČR: Český sever. *Turistické regiony ČR* [online]. 2004 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://ceskysever.tourism.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=74213>

⁹⁰ KRAJSKÝ ÚŘAD LIBERECKÉHO KRAJE. *Zásady územního rozvoje Libereckého kraje*. 2011, s. 67.

⁹¹ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 32.

Obrázek 5: Turistické trasy SO ORP Frýdlant k r. 2009⁹²

Ubytovací kapacity jsou soustředěny spíše ve větších obcích regionu a jejich druhová skladba, technický stav a vybavenost je značně rozdílná a nepřiliš kvalitní. Stejně hodnocení platí i pro **stravovací zařízení**. Naopak objektů individuální rekreace se na území nachází velké množství.^{93 94}

⁹² Síť bezmotorové dopravy. *Liberecký kraj* [online]. 2010 [cit. 2014-09-19]. Dostupné z: http://mapup.kraj-lbc.cz/oupsr/oupsr_a001v4/pages/viewer.htm, úprava vlastní

⁹³ Město Frýdlant: Ubytování a stravování. *Město Frýdlant* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/turista/turistika-a-cykloturistika/frydlantsko/ubytovani-a-stravovani.html>

⁹⁴ Frýdlantsko mikroregion: Ubytování na Frýdlantsku. *Frýdlantsko mikroregion* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.frydlantsko.cz/cs/pro-navstevniky/ubytovani-na-frydlantsku/>

Pro nedostatek **vodních ploch** je SO ORP Frýdlant nevhodným regionem pro pobytovou vodní turistiku. Nejbližší vhodnou vodní plochou je polské jezero Witka v těsné blízkosti hranic. Určité úseky vodních toků jsou vhodné pro rekreační plavbu, nicméně využívány jsou k rozvoji turismu minimálně. Koupaliště jsou pak doplňkovým faktorem tohoto druhu CR.^{95 96}

V rámci CR je také důležitá vybavenost regionu **sportovní infrastrukturou** pro volnočasové aktivity, jako jsou hřiště, sportovní haly atd. Největší možnosti sportovního využití v tomto směru nabízejí města Frýdlant, Nové Město pod Smrkem a obec Lázně Libverda. Naopak v menších obcích tato infrastruktura chybí.⁹⁷

3.1.1.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Hospodářská základna“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 2: SWOT analýza - Hospodářská základna

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>poměrně dobrá dopravní dostupnost z krajského města Liberec</i> • <i>stávající rozvojové plochy vhodné pro výrobu</i> • <i>potenciál území v cestovním ruchu</i> • <i>hustá síť turistických a cyklistických tras</i> • <i>lázeňská oblast (Lázně Libverda)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>úpadek zemědělské a průmyslové výroby</i> • <i>cestovní ruch je soustředěn pouze v několika oblastech</i> • <i>nízká kvalita ubytovacích a stravovacích zařízení</i> • <i>nízké využití potenciálu regionu pro CR</i> • <i>zhoršování kvality určitých povrchových a podzemních vod</i>

⁹⁵ Město Frýdlant: Zajímavosti a cíle. *Město Frýdlant* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/turista/turistika-a-cykloturistika/frydlantsko/zajimavosti-a-cile.html>

⁹⁶ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 29

⁹⁷ Město Frýdlant: Sport. *Město Frýdlant* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/turista/turistika-a-cykloturistika/frydlantsko/sport.html>

<ul style="list-style-type: none"> • vhodné podmínky pro rozvoj dřezpracujícího a textilního průmyslu • existence krajských rozvojových os 	
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>obnovení tradičního zemědělství, podpora ekologické formy zemědělství a agroturistiky</i> • <i>využívání brownfields a jiných nevyužitých ploch pro průmyslovou výrobu a jinou podnikatelskou činnost</i> • <i>lepší využití kulturního a přírodního potenciálu regionu pro CR</i> • <i>zprístupnění kulturních památek a jejich rekonstrukce</i> • <i>vytváření nových naučných stezek, turistických tras, cyklotras, běžkařských tras a hipostezek, obnova značení stávajících</i> • <i>zvýšení kvality ubytovacích a stravovacích zařízení</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>rušení výrobních podniků</i> • <i>nárůst ploch typu brownfield (i v centrech obcí) a jejich další nevyužívání, upřednostňování výstavby na neobsazených plochách</i> • <i>negativní vliv na životní prostředí a kulturní památky v důsledku zvýšení CR (zejména v oblasti Jizerských hor)</i> • <i>nevhodná skladba pěstovaných plodin</i> • <i>snížení dotací v současném rozpočtovém období</i>

3.1.1.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti hospodářské základny. Za jeden z největších problémů řešeného regionu lze bezesporu označit vysokou míru nezaměstnanosti související s postupně upadajícím rozvojem průmyslu, což má negativní dopad na mnoho aspektů v řešeném území – odráží se to zejména na životní úrovni místních obyvatel.

Taktéž je znatelný pokles zemědělské činnosti, kdy se na části zemědělských ploch pěstují nevhodné plodiny, především energetické.

Potenciál CR je značně nevyužit a s tím souvisí taktéž nedostatečné ubytovací kapacity CR a jejich vybavení v tomto regionu. Tyto nedostatky mají za následek nižší procento turistů zdržujících se na území regionu po delší časový úsek. Region je tedy

navštěvován především výletníky (výletník dle Výkladového slovníku cestovního ruchu je: „dočasný návštěvník, který se v navštíveném místě nebo zemi zdrží pouze jeden den, tedy bez přenocování“⁹⁸).

Doporučená řešení

- lepší využití nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (např. zvýšení nabídky rekvalifikačních kurzů při kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR ve Frýdlantě, podpora kooperace veřejné správy a soukromých a neziskových subjektů v řešeném území pro vytváření nových pracovních míst),
- podpora ekologického zemědělství a menšího tradičního zemědělství (pěstování obilovin, brambor a chov dobytka) ve vhodných obcích regionu (zejména Andělka, Raspenava, Černousy) podle vzoru obce Jindřichovice pod Smrkem,
- využívání dotačních programů v oblasti cestovního ruchu (podpora rozvoje alternativních forem CR, jako je agroturistika a ekoagroturistika, a jeho infrastruktury, podpora rozvoje alternativních forem CR mimo hlavní střediska regionu: Frýdlant, Hejnice a Nové Město pod Smrkem, prosazování ekologického zemědělství, rozvoj a obnova sportovní infrastruktury atd.),
- přeshraniční spolupráce s Polskem (eventuálně i s Německem) v oblasti rozvoje CR propojením turistických tras a cyklotras, dopravní infrastruktury znovuotevřením železničního hraničního přechodu pro osobní dopravu Černousy/Zawidów apod.,
- rekonstrukce památek za využití finančních prostředků z Evropské unie a jejich zpřístupnění veřejnosti, čímž by mohlo dojít ke zvýšení návštěvnosti regionu, a tím se podpoří vytváření pracovních pozic v terciárním sektoru (téměř na celém území regionu se nacházejí historické hrázděné stavby, u nichž je možnost při splnění určitých podmínek požádat o finanční pomoc na rekonstrukci z veřejných zdrojů i v případě, že objekt je vlastněn soukromou osobou – u vytipovaných staveb informovat vlastníky nemovitostí o této možnosti),

⁹⁸ ZELEŇKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, s. 768, ISBN 978-80-7201-880-2, s. 623.

- využití průmyslových a zemědělských brownfields pro další podnikatelskou činnost (např. revitalizace objektů v příhraničních obcích na ekofarmy, a to za státní podpory odstraňování ekologických zátěží v objektech brownfield),

3.1.2 Dopravní infrastruktura

3.1.2.1 Současný stav

Nejdůležitější dopravní tepnou regionu s neustále rostoucím významem je **silnice** první třídy I/13, která protíná celé území z jihu na sever, kde na státních hranicích pokračuje dále na polském území. Negativním aspektem této komunikace je její zhoršená sjízdnost především v zimním období, neboť překonává velké převýšení (přejezd hřebenu Jizerských hor), dále pak směrové a šířkové poměry. Tato komunikace vede hustou zástavbou, což nepříznivě ovlivňuje přilehlou zástavbu hlukem a emisemi. Na ni se pak napojují dvě silnice 2. třídy (II/290 a II/291)⁹⁹, které propojují větší obce regionu s městem Frýdlant. Tyto silnice (stejně jako silnice 3. třídy a účelové komunikace) jsou převážně ve špatném technickém stavu, především z důvodu povodňových jevů. Taktéž neexistence chodníků podél těchto komunikací v obcích komplikuje dopravu.

Území je z hlediska ochrany přírody cenné, což se dotýká taktéž silniční dopravy. V zimním období totiž existují omezení na komunikaci II/290 podél vodní nádrže Souš, která je zásobárnou pitné vody pro Jablonecko.¹⁰⁰

⁹⁹ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 31-32.

¹⁰⁰ Krajská správa silnic Libereckého kraje. *Krajská správa silnic Libereckého kraje* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:<http://www.ksslk.cz/userdata/pages/2/sous%20uzavreno%202014.pdf>

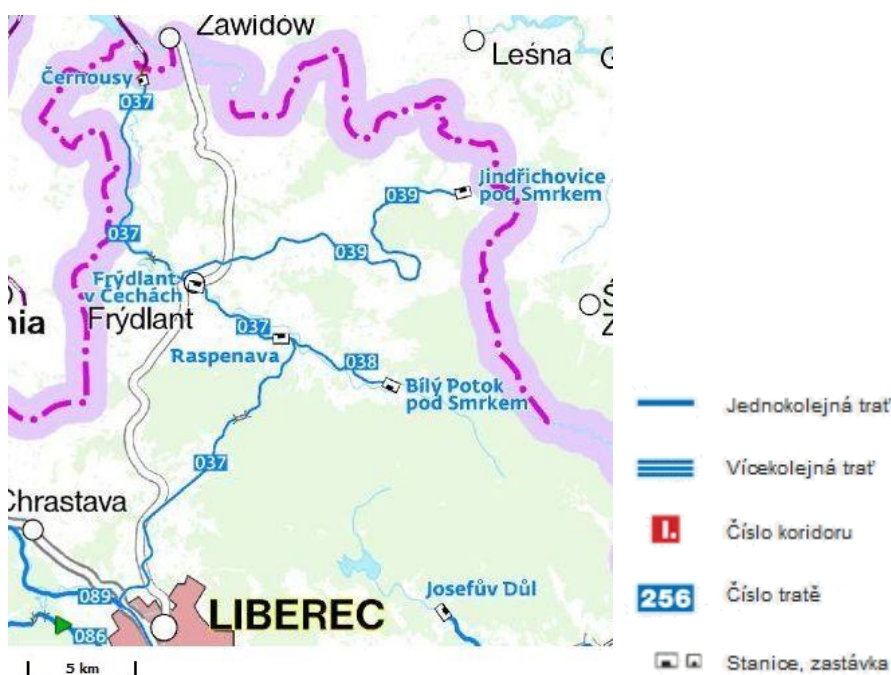

- státní hranice
- hraniční přechod silniční
- turistický
- železniční
- silnice 1. třídy
- silnice 2. třídy
- silnice 3. třídy
- měřítko 1 : 200 000

Obrázek 6: Pozemní komunikace SO ORP Frýdlant ¹⁰¹

¹⁰¹ MĚSTO FRÝDLANT VE SPOLUPRÁCI S OBCÍ LÁZNĚ LIBVERDA. *Frýdlantsko: historie / příroda / turistika / kultura / služby*. Liberec: KNIHY 555, 2005, s. 1.

Na území SO ORP Frýdlant se nachází taktéž hustá **železniční síť**. Hlavní tratí je železniční trať č. 037 Liberec – Raspenava – Frýdlant – Černousy – státní hranice ČR s celostátním významem. Dalšími tratěmi jsou 038 Raspenava – Bílý Potok a 039 Frýdlant – Jindřichovice pod Smrkem, jejichž význam je regionální. Trať č. 037 je řazena mezi koridory kombinované nákladní dopravy ze systému AGTC (vychází z Evropské dohody o nejdůležitějších trasách mezinárodní kombinované dopravy a souvisejících objektech - European Agreement on Important International Combined Transport Lines and Related Installations).¹⁰² Technický stav tratí je nevyhovující a při případných rekonstrukcích se počítá nejen se zvýšením maximální rychlosti, ale v případě trati č. 037 taktéž se zlepšením průchodnosti pro možnost přepravy velkých nákladních kontejnerů.¹⁰³ Osobní vlaky, na rozdíl od nákladních, v současné době nejsou napojeny na polskou železniční síť (v minulosti však byly).

Obrázek 7: Železniční síť na území SO ORP Frýdlant¹⁰⁴

¹⁰² ČVUT Fakulta dopravní: Multimodální dopravní síť. *Trať AGTC* [online]. 2009 [cit. 2014-10-31]. Dostupné z: <http://www.fd.cvut.cz/projects/k612x1mp/agtc.html>

¹⁰³ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 32.

¹⁰⁴ Mapa. *České dráhy, a. s.* [online]. 2010 [cit. 2014-09-19]. Dostupné z: <http://www.cd.cz/mapa/>

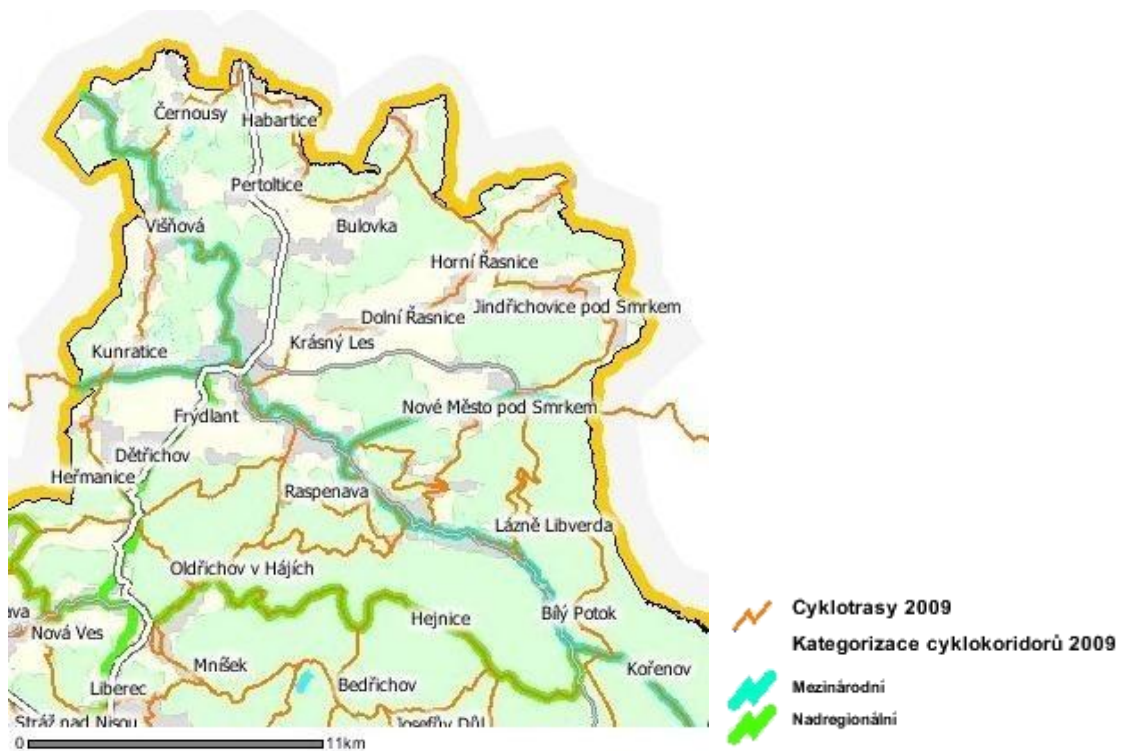
Sít' značených **cyklotras** je na území Frýdlantska poměrně hustá. Cyklotrasy jsou zde jak místního, tak nadregionálního i celostátního významu. Celostátní trasa kopíruje jižní hranici území. Nadregionální trasy vedou křížem územím a napojují se na mezinárodní cyklotrasy.¹⁰⁵ Místní cyklotrasy spojují na území Frýdlantska jednotlivé atraktivity. Nebezpečným faktem však je, že tyto trasy často vedou po silnicích 2. a 3. třídy, a to snižuje bezpečnost jak cyklistů, tak motoristů.¹⁰⁶ Cyklistickým lákadlem je pak v České republice unikátní Singltrek pod Smrkem.¹⁰⁷ Co se týče **turistických tras**, jejich značení je nejhustší v oblasti Jizerských hor. V regionu existuje také řada naučných stezek, které jsou tematicky velmi rozdílné. Dále územím vede poutní stezka, a to z Liberce do Hejnic. Jizerské hory jsou známé pro svou hustou síť **běžkařských tratí**, nejznámější z nich je pak tzv. Jizerská padesátka.¹⁰⁸ V rámci turismu se s dobrými vyhlídkami do budoucna jeví spolupráce s Polskem.

¹⁰⁵ Sít' bezmotorové dopravy. *Liberecký kraj* [online]. 2010 [cit. 2014-09-19]. Dostupné z: http://mapup.kraj-lbc.cz/oupsr/oupsr_a001v4/pages/viewer.htm

¹⁰⁶ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 32.

¹⁰⁷ Singltrek pod Smrkem. *Singltrek pod Smrkem* [online]. 2013 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.singltrekpodsmrkem.cz/>

¹⁰⁸ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 32.

Obrázek 8: Cyklotrasy na území SO ORP Frýdlant¹⁰⁹

3.1.2.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Dopravní infrastruktura“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

¹⁰⁹ Síť bezmotorové dopravy. *Liberecký kraj* [online]. 2010 [cit. 2014-09-19]. Dostupné z: http://mapup.kraj-lbc.cz/oupsr/oupsr_a001v4/pages/viewer.htm

Tabulka 3: SWOT analýza - Dopravní infrastruktura

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • poměrně dobrá dopravní dostupnost z krajského města Liberec • hustá silniční a železniční síť • využívání trati č. 037 i pro nákladní dopravu • hustá síť turistických a cyklistických tras 	<ul style="list-style-type: none"> • neexistence dopravních obchvatů sídel, což vede k zatížení center obcí dopravou • převážně špatný technický stav vozovek nižší třídy a železničních tratí • špatná dostupnost regionu vlivem klimatických jevů především v zimním období • uzavřený hraniční železniční přechod do Polska
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • vytváření nových naučných stezek, turistických tras, cyklotras, běžkařských tras a hipostezek, obnova značení stávajících • rekonstrukce železničních tratí • zlepšení dopravní infrastruktury, zbudování obchvatů měst • zlepšení dostupnosti menších obcí veřejnou hromadnou dopravou • zlepšení propojení řešeného regionu a Polska veřejnou hromadnou dopravou • podpora posílení kombinované nákladní dopravy 	<ul style="list-style-type: none"> • snížení frekvence spojů veřejné hromadné dopravy do menších obcí a tím zhoršení jejich dopravní obslužnosti • odložení výstavby obchvatů obcí • nedostatečná údržba, opravy a rozvoj komunikací z důvodu nedostatku financí • snížení dotací v současném rozpočtovém období na opravu komunikací

3.1.2.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti dopravní infrastruktury. Většina dopravních komunikací na území SO ORP je ve špatném technickém stavu, který je z velké části zapříčiněn také povodněmi z roku 2010. Postupné opravy dílčích částí komunikací a využívání okolních silnic vede ke

zvýšení zatížení těchto úseků, a tím k rychlejšímu opotřebením komunikací a zhoršení jejich stavebnětechnického stavu.¹¹⁰

Dalším problémem je absence obchvatů obcí, kdy nákladní automobily projíždějí centry sídel a zatěžují tak dopravu v těchto obcích.

Především v zimním období je negativní překážkou častá nesjízdnost úseku silnice I/13 v okolí Albrechtic a nesjízdnost úseku komunikace mezi Oldřichovem v Hájích a Raspenavou.

Také železniční tratě jsou ve špatném technickém stavu a citelným omezením v tomto typu dopravy je uzavření železničního hraničního přechodu do Polska (Černousy/Zawidów) pro osobní dopravu.¹¹¹

Napojení do Polska hromadnou veřejnou dopravou je velmi slabé¹¹² a je nutné tuto situaci řešit ve spolupráci s polskou stranou.

Doporučená řešení

- Rekonstrukce poničených komunikací za využití veřejných finančních prostředků z fondů EU.
- Realizace plánované přestavby (přeložky) silniční komunikace I/13 z Krásné Studánky do Dětrichova¹¹³, jež se bude vyhýbat zastavěnému území, a tak usnadní a urychlí přístup do regionu a umožní rozvoj podnikatelských příležitostí.

¹¹⁰ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 32.

¹¹¹ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 32.

¹¹² POSPÍŠIL, Otto a Pavel BLAŽEK. Optimalizace Frýdlantsko: Co nového v jízdním řádu?. In: *Optimalizace Frýdlantsko* [online]. 2011 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.iidol.cz/files/file/Jizdni%20rady/Frydlantsko/Co%20nov%C3%A9ho%20v%20J%C5%98.pd>

¹¹³ ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR. Silnice I/13: Krásná studánka - Dětrichov. *Silnice I/13*. 2014. Dostupné z: [http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/0/1B1C2E021A3F53C8C12577130030BA27/\\$file/s13-krasnastudanka-detrichov.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/0/1B1C2E021A3F53C8C12577130030BA27/$file/s13-krasnastudanka-detrichov.pdf)

- Otevření železničního hraničního přechodu do Polska (Černousy/Zawidów) pro osobní dopravu a propojení veřejné autobusové dopravy mezi řešeným územím a Polskem (příp. Německem).
- Úprava časových intervalů spojů veřejné hromadné dopravy do odlehlých částí území a menších sídel, což zajistí atraktivnost lokality pro bydlení a v návaznosti na tento fakt se zamezí odlivu mladých lidí do větších sídel (i mimo řešené území).
- Podpora rozvoje cykloturistiky nasazením více spojů poskytujících možnost přepravy jízdních kol.

3.1.3 Technická infrastruktura

3.1.3.1 Současný stav

Kapacita **vodních zdrojů** je uspokojivá pro zásobení regionu pitnou vodou, neboť území SO ORP Frýdlant je velmi bohaté na podzemní a povrchové zdroje. Dešťové srážky jsou na území velmi vydatné, což je ovlivněno hřebeny Jizerských hor. Zachytávaná voda má však sklon ke znečišťování, a proto je nutné tyto zdroje dále upravovat.¹¹⁴ Téměř všechny obce regionu jsou napojeny na vodovodní systémy (kromě obce Jindřichovice pod Smrkem). Síť vodovodních systémů, majetek Frýdlantské vodárenské společnosti, a.s.se dále člení na 4 vodovodní systémy (Vodovod Frýdlant, Vodovod Dětřichov, Vodovod Bulovka a Vodovod Horní Řasnice). Kapacity a zásobování jsou bezproblémové.¹¹⁵

Problematika **odpadních vod** je poněkud komplikovaná. Napojení na kanalizaci existuje pouze v několika obcích, napojení na čistírnu odpadních vod je pak pouze v obcích Frýdlant, Hejnice a Nové Město pod Smrkem.¹¹⁶ Biologické čistírny jsou

¹¹⁴ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 34.

¹¹⁵ Frýdlantská vodárenská společnost, a. s.: Činnost společnosti. *Frýdlantská vodárenská společnost, a. s.* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.fvs.cz/cinnost.php>

¹¹⁶ Frýdlantská vodárenská společnost, a. s.: Činnost společnosti. *Frýdlantská vodárenská společnost, a. s.* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.fvs.cz/cinnost.php>

vybudovány v Raspenavě, Lázních Libverda a ve Višňové. Jejich kapacity však nejsou dostatečné. V ostatní obcích je tato problematika řešena individuálně.¹¹⁷

V regionu se nenalézají velká výrobní elektrická **energie**, jsou zde však menší větrné elektrárny a malé vodní elektrárny.¹¹⁸ Frýdlantskem prochází vedení velmi vysokého napětí 110kV a z něho je zásoben celý region (vedením vysokého napětí 22kV skrze transformovnu 110/22 kV ve Frýdlantu). Území je také napojeno na plynovod, který je rozveden do Frýdlantu, Raspenavy, Hejnic, Lázní Libverda a Nového Města pod Smrkem. V sídlech bez plynovodu je převážným zdrojem tepla elektrická energie a hnědé uhlí. Teplovody jsou zavedeny pouze do větších obcí.¹¹⁹

Co se týče **mobilních sítí**, je pokrytí území poměrně dobré, problémy nastávají pouze v blízkosti státních hranic, totéž platí pro **televizní a rozhlasový signál**. V obci Dětrichov se nachází radiomaják Řízení letového provozu České republiky, s.p..¹²⁰

Třídění odpadu se uskutečňuje ve všech obcích regionu, kvalita třídění se však značně liší, kdy nejvyšší je ve větších sídlech (Frýdlant, Nové Město pod Smrkem) a nejnižší v obcích Horní Řasnice a Krásný Les.¹²¹

Skládka odpadů je založena ve Frýdlantu – Větrově.¹²² V obcích se pak nacházejí sběrné dvory pro výkup nebo sběr odpadu (zvláště kovového a textilního).¹²³ Sběr nebezpečného odpadu se zajišťuje mobilním svozem.

¹¹⁷ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 34.

¹¹⁸ Větrné elektrárny v Libereckém kraji vyrobily třikrát víc energie. *Větrné elektrárny v Libereckém kraji vyrobily třikrát víc energie* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vetne-elektrarny-v-libereckem-kraji-vyrobily-trikrat-vic-energie>

¹¹⁹ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 35.

¹²⁰ Město Frýdlant: Změna č. 2 ÚPO Dětrichov. *Město Frýdlant* [online]. 2012 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: www.mesto-frydlant.cz/filemanager/files/file.php?file=93821

¹²¹ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 35.

¹²² ČEFOS: Skládka Frýdlant - Větrov. *ČEFOS* [online]. 2006-2013 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.cefos.cz/>

3.1.3.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Dopravní infrastruktura“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 4: SWOT analýza - Technická infrastruktura

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none">dostatečná síť plynovodů, jež umožňuje další rozvoj plynofikace po území SO ORP Frýdlantdokončená přestavba telekomunikační soustavyvysoký podíl obyvatel v trvale obydlených bytech, které jsou napojeny na veřejné vodovodyexistence koncepce vodního hospodářství	<ul style="list-style-type: none"><i>existence černých skládek</i>nízký podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci, která je ukončena čistírnou odpadních vodmálo obcí, které jsou plynofikoványve velké míře využívání tuhých palivzhoršování kvality určitých povrchových a podzemních vodpřevažující skládkování odpadu, nízké procento tříděného odpadu v určitých obcích regionu
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none">zvýšení podílu využívání obnovitelných zdrojů energierekonstrukce a výstavba kanalizačních soustav (včetně ČOV)zbudování nových vodních zdrojů, zamezení využívání méně kvalitních zdrojů (případně jejich rekonstrukce)zvýšení podílu plynofikovaných obcí	<ul style="list-style-type: none"><i>expanze černých skládek</i>odložení výstavby technické infrastruktury z důvodu nedostatku finančních zdrojůtrvajících vysoká míra skládkovánízvýšení využívání tuhých paliv z důvodu zvyšování cen za elektřinu a plynsnížení dotací v současném rozpočtovém období

¹²³ .A.S.A., spol. s r.o.: .A.S.A., spol. s r.o.: provozovna Frýdlant [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.fcc-group.eu/cs/Ceska-republika/Provozovny/A-S-A-spol-s-r-o-provozovna-Frydlant.html>

3.1.3.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti technické infrastruktury. Problémem regionu jsou černé skládky odpadů dovážených z Německa, které se zde tvoří v nevyužívaných průmyslových a zemědělských objektech (např. v obcích Arnoltice, Černousy).¹²⁴

Vysoké rozdíly v třídění odpadu mezi jednotlivými obcemi vede k převaze skládkování odpadů, a tím k vyššímu zatěžování životního prostředí.

Dalším negativním jevem je nízký počet ČOV a s tím související nízký podíl obyvatel regionu, jež jsou napojeni na kanalizační síť.

V regionu se nenalézá velká výroba elektrické energie a využívání odpadů pro druhotné energetické využití je na velmi nízké úrovni.¹²⁵

Doporučená řešení

- Úprava, výstavba a rekonstrukce technické infrastruktury za přispění dotačních titulů (např. úprava kanalizační sítě, rekonstrukce vodohospodářské a komunikační sítě apod.).
- Podpora zvyšování podílu výroby energie z obnovitelných zdrojů a využívání obnovitelných zdrojů energie výstavbou nových zařízení produkujících energii (např. výstavba větrných elektráren na místech k tomu vhodných či výstavba malých vodních elektráren na řece Smědě).
- Zvýšení kontroly opuštěných objektů, u kterých hrozí zvýšené riziko černých skládek a posílení policejních hlídek v příhraničním prostoru ve snaze zabránit dovozu odpadu z Německa a Polska.

¹²⁴ ČT 24: Skládka z Arnoltic mizí, odvoz platí Němci - zatím. *ČT 24* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/257672-skladka-z-arnoltic-mizi-odvoz-plati-nemci-zatim/>

¹²⁵ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 35.

3.2 Sociální pilíř

V následujících podkapitolách je v rámci sociálního pilíře podrobněji rozebrána problematika obyvatelstva, bydlení a bytového fondu, zaměstnanosti, vzdělávání, zdravotnictví, sociální péče, kultury a sportu.

Informace a data k popisu sociálního pilíře jsou dostupná na stránkách Českého statistického úřadu a v odborných dokumentech se zaměřením na daný region (územně analytické podklady, zásady územního rozvoje Libereckého kraje, regionální literatura apod.).

K nápravě zjištěných problémů v území je ve zmíněných doporučených řešeních problémů vhodné využití finančních prostředků z dotačních titulů (fondy EU, kraje, národní fondy apod.).

3.2.1 Obyvatelstvo

3.2.1.1 Současný stav

Na řešeném území žije dle dat dostupných z Českého statistického úřadu (k 31. 12. 2013) celkem 24 645 obyvatel. Z dlouhodobějšího hlediska můžeme charakterizovat tento region jako relativně stabilní.¹²⁶ Na vývoj počtu obyvatel mají vliv především přirozená změna obyvatelstva (vyšší podíl obyvatel do 15 let věku a nižší podíl obyvatel nad 65 let věku v porovnání s celorepublikovými hodnotami) a migrace obyvatelstva.¹²⁷ Přesto můžeme tvrdit, že obyvatelstvo regionu v souladu s celoevropským trendem stárne.

¹²⁶ Český statistický úřad: Databáze demografických údajů za obce ČR. *Český statistický úřad* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm

¹²⁷ Český statistický úřad: Správní obvod Frýdlant. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/spravni_obvod_fr

Tabulka 5: Složení obyvatel SO ORP Frýdlant dle pohlaví a věku¹²⁸

	2009	2010	2011	2012	2013
Stav obyvatel k 31. 12.	24 995	24 966	24 865	24 763	24 645
v tom ve věku:					
0-14	4 113	4 112	4 048	4 030	3 964
15-64	17 660	17 530	17 322	17 017	16 747
65 a více	3 222	3 324	3 495	3 716	3 934
Průměrný věk	39,1	39,3	39,8	40,1	40,5
z celkového počtu:					
Muži	12 382	12 364	12 283	12 230	12 192
v tom ve věku:					
0-14	2 056	2 059	2 021	2 021	1 982
15-64	9 020	8 944	8 797	8 659	8 551
65 a více	1 306	1 361	1 465	1 550	1 659
Průměrný věk	38,0	38,3	38,8	39,0	39,4
Ženy	12 613	12 602	12 582	12 533	12 453
v tom ve věku:					
0-14	2 057	2 053	2 027	2 009	1 982
15-64	8 640	8 586	8 525	8 358	8 196
65 a více	1 916	1 963	2 030	2 166	2 275
Průměrný věk	40,1	40,4	40,8	41,2	41,5

Rozmach osidlování tohoto regionu je datován do 13. století, kdy obyvatelé stavěli své příbytky podél potoků a řek. Původní struktura obcí je zachována dodnes.¹²⁹

V současné době je **saldo migrace** převážně negativní. S největším úbytkem obyvatelstva se potýkají města Frýdlant a Nové Město pod Smrkem. Ostatní obce mají saldo migrace poměrně v rovnováze. Kladným saldem disponují především obce, které mají dobrou dopravní dostupnost do větších sídel.¹³⁰

¹²⁸ Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Liberci. *Český statistický úřad: Správní obvod Frýdlant* [online]. 2014 [cit. 2015-15-02]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/spravni_obvod_fr

¹²⁹ ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s., s. 36, ISBN 80-864-2418-9.

¹³⁰ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 16.

Tabulka 6: Přírůstek obyvatelstva migrací¹³¹

	2009	2010	2011	2012	2013
Přírůstek stěhováním	49	-44	-33	-110	-106
v tom:					
muži	22	-17	6	-49	-33
ženy	27	-27	-39	-61	-73
v tom ve věku:					
0–14	15	-19	-3	-29	-45
15–64	30	-29	-25	-89	-60
65 a více	4	4	-5	8	-1
Vnitřní stěhování v ORP	327	337	358	373	384
v tom:					
muži	156	153	168	177	174
ženy	171	184	190	196	210
v tom ve věku:					
0–14	91	84	88	108	106
15–64	217	237	241	236	250
65 a více	19	16	29	29	28

Pozitivního salda se dosáhne zavedením určitých opatření, kterými jsou např. podpora a pomoc rodinám s dětmi, vytváření nových pracovních míst v regionu (což zamezí migraci obyvatelstva do ekonomicky lukrativnějších oblastí), rekonstrukce a vytváření kvalitní dopravní infrastruktury v území (zejména z důvodu denní dojížděky za prací mimo řešený region), rozvoj ploch občanské vybavenosti a ploch funkce bydlení v regionu či podpora splynutí nově přistěhovaných obyvatel. Ti dávají přednost rodinným domům na periferii obcí, což v důsledku znamená částečné vyliďňování center sídel. Tato místa jsou následně osidlována sociálně a ekonomicky slabšími obyvateli, kteří se většinou nemohou postarat o údržbu obývaných budov tak, aby vyhovoval jejich technický stav.¹³²

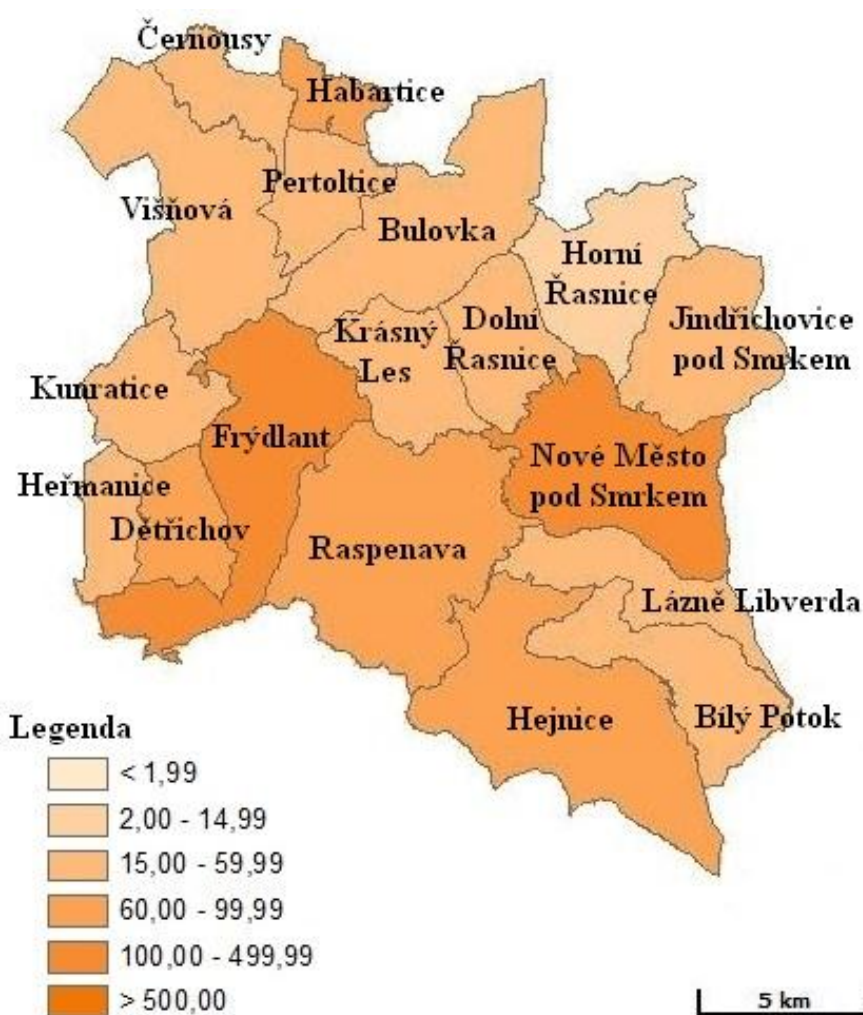
Vliv na toto území má také sezónnost, kdy se mnoho nemovitostí v řešené oblasti využívá jako tzv. přechodné bydlení. Toto se týká především jižní části regionu, tedy

¹³¹ Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Liberci. *Český statistický úřad: Správní obvod Frýdlant* [online]. 2014 [cit. 2015-15-02]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/spravni_obvod_fr

¹³² ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 16.

úpatí Jizerských hor, jež je turisticky velmi lákavá. Konkrétně se tento typ užívání staveb nachází v obcích Raspenava, Hejnice, Lázně Libverda či Nové Město pod Smrkem.¹³³ Tato skutečnost je vhodným podnětem pro rozvoj cestovního ruchu v řešené oblasti, a bylo by žádoucí se v budoucnu této myšlence věnovat.

Jak je patrné z Obrázku 9, nejhustěji obydlené jsou území Frýdlantu a Nového Města pod Smrkem. Naopak nejméně obydlené je území Horní Řasnice.

Obrázek 9: Hustota zalidnění SO ORP Frýdlant k 31. 12. 2013 (poč. ob. /km²)¹³⁴

¹³³ MěÚ FRÝDLANT, OSUZP, ÚÚP. *Územně analytické podklady ORP Frýdlant*. Frýdlant, s. 96, 2010.

¹³⁴ Geoportal: Prohlížení. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. 2014 [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?wmc=http%3A//geoportal.gov.cz/php/wmc/data/4f71bcd9-717c-4735-8bed-3f1ec0a80138.wmc>, úprava vlastní

3.2.1.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Obyvatelstvo“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 7: SWOT analýza - Obyvatelstvo

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none">• natalita převyšuje mortalitu ve většině obcí• relativně příznivá věková struktura	<ul style="list-style-type: none">• záporné saldo migrace• stárnutí populace v regionu, vyšší počet obyvatel poproduktivního věku
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none">• <i>vytváření podmínek pro udržení a přilákání mladých rodin do regionu vymezováním vhodných ploch pro bydlení, občanskou infrastrukturu apod.</i>• <i>vytváření podmínek pro setrvání obyvatel v regionu tvorbou nových pracovních míst např. v oblasti služeb</i>• podpora růstu vzdělanosti obyvatel	<ul style="list-style-type: none">• <i>zvýšení míry odlivu produktivní složky obyvatel</i>• trvalý pokles počtu obyvatel• vylidnění nejmenších obcí

3.2.1.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti obyvatelstva. Na úrovni problematiky obyvatelstva lze identifikovat jako jeden z problémů negativní saldo obyvatelstva na většině území SO ORP Frýdlant. Tento fakt se projevuje zejména ve městě Frýdlantu a v Novém Městě pod Smrkem.

Dalším problémem regionu je poměrně nízká vzdělanostní úroveň místních obyvatel, kdy převládá trend stěhování vzdělanějších obyvatel za prací do ekonomicky příznivějších měst mimo SO ORP Frýdlant.¹³⁵

Doporučená řešení

- Vytváření podmínek pro setrvání obyvatel v regionu tvorbou nových pracovních míst, zabezpečením rozvoje ploch občanské vybavenosti (mateřské školy, dětská hřiště, centra pro trávení volného času) a ploch k bydlení.
- Vytváření nových objektů sociální péče, především pro seniory, a to v severní části regionu, kde toto zázemí chybí (zejména v obcích Nové Město pod Smrkem, Horní Řasnice, Habartice).
- Podpora růstu vzdělanosti obyvatelstva nabídkou vzdělávacích a rekvalifikačních kurzů s ohledem na požadavky zaměstnavatelů v regionu při Střední škole hospodářské a lesnické Frýdlant či Úřadu práce. Podporu rekvalifikačních kurzů by také mohlo nabízet místní poradenské centrum.
- Vytváření podmínek pro udržení a přilákání mladých rodin do regionu vymezováním vhodných ploch pro bydlení, občanskou infrastrukturu (zejména mateřské školy) apod. Velký vliv na tuto problematiku má taktéž kvalitní dopravní infrastruktura a dobré dopravní spojení i mimo řešené území. To by umožnilo pohodlnou vyjížďku za zaměstnáním a do vzdělávacích zařízení i z odlehlejších obcí regionu.

3.2.2 Bydlení a bytový fond

3.2.2.1 Současný stav

V rámci výstavby nových bytových prostor je zřejmé potlačení stavby bytových domů ve větších obcích a zároveň významné omezení výstavby v obcích s komplikovanější dostupností do centra regionu. Rozmach naopak zažívá výstavba na okrajích větších obcí, které mají dobrou dopravní dostupnost k silnici první třídy (I/13). Přesto tato

¹³⁵ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 16.

výstavba není nijak masivní v porovnání s jinými regiony Libereckého kraje a v porovnání s trendy v rámci České republiky. Nejvíce dokončených bytů se nachází ve Frýdlantu, dále potom v obcích Hejnice a Nové Město pod Smrkem. Dalšími obcemi menšího charakteru, kde je zaznamenán nárůst výstavby, jsou Bílý Potok či Bulovka. V dalších obcích se výstavba nového bytového fondu spíše zastavila.¹³⁶

Významnou roli v řešeném území hrají rekreační objekty, které jsou umístěny především v oblasti CHKO Jizerské hory a dalších malebných zákoutích regionu.

Ohrožením pro tuto oblast se jeví vysídlování menších obcí, kdy je patrný odliv obyvatel do větších sídel, a to především z důvodu dojíždění za prací. Tito obyvatelé se tedy stěhují do obcí s lepší dopravní dostupností, jenž umožňuje pohodlnější napojení na komunikaci I/13. Dalším jevem je stěhování obyvatel z center větších obcí na jejich periferie (výstavba nových rodinných domů na okraji města blíž k přírodě – zejména obce Frýdlant, Hejnice, Bílý Potok).¹³⁷ V souvislosti s těmito trendy existuje možnost negativního vlivu na stávající bytové jednotky, které nebudou využívány, a jejich technický stav tak bude upadat.

¹³⁶ Český statistický úřad: Dokončené byty v obcích vybraného okresu. *Český statistický úřad*[online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=BYT7010PC_OB2.32&kapitola_id=35&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=1&verze=0

¹³⁷ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 23-24.

Tabulka 8: Domovní fond SO ORP Frýdlant¹³⁸

		Celkem	rodinné domy	bytové domy	ostatní budovy
Domy úhrnem		6 066	5 469	474	123
Domy obydlené		5 085	4 512	470	103
z toho podle vlastnictví domu	fyzická osoba	4 323	4 210	85	28
	obec, stát	268	65	176	27
	bytové družstvo	61	2	59	-
	spoluvlastnictví vlastníků bytů	225	141	83	1
z toho podle období výstavby nebo rekonstrukce domu	1919 a dříve	1 869	1 707	124	38
	1920 - 1970	1 145	1 036	94	15
	1971 - 1980	574	452	121	1
	1981 - 1990	581	499	75	7
	1991 - 2000	423	387	33	3
	2001 - 2011	361	347	10	4

3.2.2.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Bydlení a bytový fond“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 9: SWOT analýza - Bydlení a bytový fond

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> <i>napojení majoritní části regionu na veřejný vodovod</i> <i>existence vhodných pozemků pro výstavbu</i> zachovalá struktura původního osídlení dostačující množství volných prostor pro bytové i nebytové využití 	<ul style="list-style-type: none"> nízká (případně žádná) výstavba nových bytových prostor v menších sídlech regionu se zhoršenou dopravní dostupností zabírání zemědělských ploch pro výstavbu bytových a nebytových prostor

¹³⁸ Český statistický úřad: Metainformační systém ČSÚ. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2011 [cit. 2014-09-23]. Zdroj je uveden na str. 143 v Seznamu internetových zdrojů

<ul style="list-style-type: none"> větší obce regionu disponují dobrou technickou vybaveností bytového fondu 	<ul style="list-style-type: none"> postupné omezování revitalizace budov určených pro hromadné bydlení
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> <i>výstavba infrastruktury občanské vybavenosti pro zajištění přílivu obyvatel zejména produktivního věku</i> <i>podpora rozvoje výstavby objektů určených pro bydlení v menších sídlech regionu, a to jejich zatraktivněním (pomocí pořádání kulturních akcí, zkvalitnění poskytovaných služeb, atd.)</i> revitalizace existující bytové zástavby 	<ul style="list-style-type: none"> vylidňování center měst a celkově menších obcí morální a technické znehodnocování opuštených staveb úbytek výstavby a zájmu o bydlení v hůře dostupných sídlech úbytek obyvatel v centrech sídel a jejich přesídlení na okraje těchto sídel (případně sídel větších)

3.2.2.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti bydlení a bytového fondu. Mezi hlavní problémy regionu v oblasti bytového fondu patří pomalá revitalizace stávajících obytných objektů (resp. objektů hromadného bydlení) a poměrně nízké procento nové bytové výstavby v malých obcích. Dále na území vzniká tendence zabírání zemědělských ploch pro novou výstavbu,¹³⁹ čímž může být narušen přirozený krajinný ráz a životní prostředí.

Nízký zájem o bydlení v regionu z pohledu případných nových rezidentů je pravděpodobně ovlivněn relativně špatnou dopravní dostupností okrajových částí regionu (případně celého regionu zvláště v zimních měsících) a nízkou nabídkou pracovních pozic na trhu práce.

Doporučená řešení

- Zbudováním dostatečné občanské vybavenosti a vybavením vymezených pozemků pro bytovou zástavbu inženýrskými sítěmi zajistit příliv nového obyvatelstva, zejména pak v produktivním (i předproduktivním) věku.

¹³⁹ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 23-24.

- Zvýšení atraktivity menších obcí v oblasti trvalého bydlení podporou kulturních aktivit.
- Zvýšení rozsahu a tempa modernizace a přestavby staršího bytového fondu a zlepšování kvalit prostředí obytných objektů. V obcích s panelovou výstavbou (Hejnice, Nové Město pod Smrkem, Frýdlant) jsou vhodným řešením především rekonstrukce těchto domů, a to zejména zateplení, oprava střech a rekonstrukce inženýrských sítí.
- Přestavba nevyužívaných ploch a objektů v zastavěném území na plochy pro bydlení či rekreaci (např. bývalá továrna v Bílém Potoce, bývalé nádraží v Heřmanicích apod.).
- Za pomoci využití evropských a krajských fondů a programů rozvoje venkova zvýšit kvalitu bytového fondu.

3.2.3 Zaměstnanost a trh práce

3.2.3.1 Současný stav

Situace na trhu práce v SO ORP Frýdlant je poměrně kritická. Co se týče nezaměstnanosti je region jedním z nejproblémovějších území Libereckého kraje. Usnesením vlády č. 560/2006 bylo Frýdlantsko pro období 2007-2013 vymezeno jako region s vyšší průměrnou mírou nezaměstnanosti, než je průměrná úroveň v České republice.¹⁴⁰

Důvodem je celkové omezování průmyslové a zemědělské výroby. Zemědělská výroba v současné době hraje významnou roli v menších a středních obcích regionu, avšak ekonomická efektivita je velmi ovlivněna sezónností tohoto odvětví. Dalšími faktory jsou příhraniční poloha regionu a existence záplavových území (s tím souvisí nízký zájem investorů).¹⁴¹ Možným řešením je podpora stávajících průmyslových kapacit,

¹⁴⁰ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007-2013. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*[online]. 2006 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>

¹⁴¹ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 24-25.

zvýšení investic do vzdělanosti obyvatelstva, podpora rozvoje cestovního ruchu a s tím spojené vytváření nových pracovních míst.

Celý region vykazoval v roce 2011 (kdy probíhalo SLDB) zhruba 15% nezaměstnanost.¹⁴² Nejnižší procento nezaměstnanosti v tomto roce mělo město Frýdlant (11,9%). I tato hodnota však značně převyšovala celorepublikový průměr, který se stabilně pohybuje zhruba kolem 7%. Všechny obce taktéž převyšují průměr hodnoty míry nezaměstnanosti Libereckého kraje, který činí zhruba 10%. Tato skutečnost staví SO ORP Frýdlant na pozici nejhoršího regionu, co se týče zaměstnanosti. Nejvyšší hodnotu pak vykazují obce Horní Řasnice (30,1%) a Bulovka (25,7%). V regionu se nachází 5 obcí s mírou nezaměstnanosti přesahující 20% (Horní Řasnice, Bulovka, Černousy, Jindřichovice pod Smrkem, Pertoltice) a dalších 5 obcí vykazuje míru nezaměstnanosti vyšší než 15% (Bílý Potok, Dětřichov, Heřmanice, Nové Město pod Smrkem, Višňová). Zhruba 50% ze všech nezaměstnaných je bez práce dlouhodobě.¹⁴³ V roce 2013 činila míra nezaměstnanosti zhruba 12 %.¹⁴⁴

Tato čísla mají dlouhodobý charakter, a tak lze nezaměstnanost na území SO ORP definovat jako strukturální, kdy nezaměstnaní nemohou sehnat uplatnění v rámci svého oboru. S vysokou mírou nezaměstnanosti souvisí odliv obyvatelstva do hospodářsky atraktivnějších sídel a úbytek dostupných pracovních sil.

¹⁴² Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Liberci. *Český statistický úřad: Správní obvod Frýdlant* [online]. 2014 [cit. 2014-11-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/spravni_obvod_fr

¹⁴³ Český statistický úřad: Počet uchazečů o zaměstnání a míra nezaměstnanosti v obcích vybraného SO ORP. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=440&potvrd=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&cas_3_9=20111231&cislatab=TPR6010PU_OB1.35&verze=0&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp

¹⁴⁴ Český statistický úřad: Vybrané ukazatele za SO ORP Frýdlant (časová řada). *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/spravni_obvod_fr

Tabulka 10: Obyvatelstvo SO ORP Frýdlant dle ekonomické aktivity¹⁴⁵

		Celkem	muži	ženy	
Ekonomicky aktivní celkem		11 191	6 174	5 017	
v tom:	zaměstnaní	9 504	5 353	4 151	
	z toho podle postavení v zaměstnání	zaměstnanci	7 461	4 022	3 439
		zaměstnavatelé	252	179	73
		pracující na vlastní účet	1 119	843	276
	ze zaměstnaných	pracující důchodci	323	150	173
		ženy na mateřské dovolené	222	-	222
	nezaměstnaní	1 687	821	866	
Ekonomicky neaktivní celkem		11 607	4 904	6 703	
z toho	nepracující důchodci	5 567	2 174	3 393	
	žáci, studenti, učni	3 597	1 782	1 815	
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou		1 326	755	571	

Tabulka 11: Nezaměstnanost v SO ORP Frýdlant¹⁴⁶

	2009	2010	2011	2012	2013
Evidovaní uchazeči o zaměstnání	2 239	2 167	1 915	.	.
z toho (%):					
dosažitelní	99,5	97,0	96,3	.	.
občané se zdravotním postižením	9,3	9,9	10,0	.	.
absolventi	3,8	2,4	2,6	.	.
osoby s délkou evidence nad 12 měsíců	30,1	40,6	41,5	.	.
Volná pracovní místa	53	30	21	.	.
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	42,2	72,2	91,2	.	.
Míra nezaměstnanosti (%)	17,66	16,68	14,63	.	11,29

¹⁴⁵ Český statistický úřad: Metainformační systém ČSÚ. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2011 [cit. 2014-09-23]. Zdroj je uveden na str. 143 v Seznamu internetových zdrojů

¹⁴⁶ Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Liberci. *Český statistický úřad: Správní obvod Frýdlant* [online]. 2014 [cit. 2014-11-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/spravni_obvod_fr

Dle vyjádření Bc. Renaty Šolcové, vedoucí kontaktního pracoviště Frýdlant Úřadu práce ČR, nejsou data za roky 2012 a 2013 dostupná. Data za rok 2014 nejsou relevantní, neboť nezahrnují informace za celý kalendářní rok. „K 1.1.2012 došlo ke změně dodavatele informačních systémů (do 31.12.2013). Za roky 2012 a 2013 neexistují statistiky nezaměstnanosti do nižších územních celků. Byly sledovány pouze do úrovně okresů. Tyto statistiky jsou opět k dispozici od března 2014.“

3.2.3.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Zaměstnanost a trh práce“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 12: SWOT analýza - Zaměstnanost a trh práce

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • dobré podmínky pro zpracovatelský průmysl a zemědělskou činnost • poměrně levná pracovní síla • při současné věkové skladbě poměrně příznivý vývoj v potenciálu pracovní síly 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>nedostatek pracovních příležitostí</i> • <i>vysoká míra nezaměstnanosti na celém území regionu</i> • <i>snižování průmyslové a zemědělské činnosti s důsledkem na zaměstnanost</i> • <i>vysoký podíl všech nezaměstnaných činní dlouhodobě nezaměstnaní</i> • špatné platové podmínky ve sféře sociálních služeb • nedostatek kvalifikovaných pracovních sil pro výrobní sféru • nedostatek pracovních příležitostí pro osoby se zdravotním postižením a pro osoby starších 50 let

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • podpora státu v řešení problému vysoké míry nezaměstnanosti • podpora rozvoje výrobní a zemědělské činnosti • podpora nových podnikatelů • podpora oblasti služeb vzhledem k vytvoření nových pracovních míst • založení podnikatelského inkubátoru • podpora rekvalifikace obyvatel a dalšího vzdělávání pro lepší uplatnění na trhu práce 	<ul style="list-style-type: none"> • přehlížení problému vysoké míry nezaměstnanosti na centrální úrovni • hrozba zvyšování sociálních problémů v souvislosti s vysokou nezaměstnaností • úpadek řemeslných profesí • odliv produktivní složky obyvatel • usilování o přenesení specializovaných zdrav. oborů do krajské nemocnice – vliv na pracovní místa v regionu • odliv firem a obyvatel z území a s tím související snižování příjmů obcí

3.2.3.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti zaměstnanosti. Vysoké procento registrované nezaměstnanosti je jedním z největších problémů celého regionu, s čímž též souvisí dlouhodobý nedostatek pracovních příležitostí na trhu práce a nedostatek kvalifikovaných pracovních sil ve výrobní sféře.

Zájem investorů o toto území je podmíněn kvalitní dopravní a technickou infrastrukturou, přičemž zejména dopravní infrastruktura je značně nevyhovující.

Dalším problémem v oblasti zaměstnanosti je postupné snižování objemu průmyslové i zemědělské činnosti.

Doporučená řešení

- Využití potenciálu území pro průmyslovou a zemědělskou činnost zkvalitněním dopravní infrastruktury, zejména pak realizací přeložky komunikace I/13 z Krásné Studánky do Dětrichova, čímž dojde ke zpřístupnění regionu a odklonění dopravy z nevyhovující silniční komunikace pro nákladní dopravu přes obec Albrechtice.

- V rámci místního poradenského centra poskytovat podnikatelům informace o možnostech podpory podnikání, zejména o finančních příležitostech dostupných přímo pro malé a střední podniky ze státního rozpočtu či dotačních titulů EU.
- Vytvoření nabídky rekvalifikačních kurzů a celoživotního vzdělávání s ohledem na požadavky zaměstnavatelů v regionu při Střední škole hospodářské a lesnické Frýdlant či kontaktním pracovišti Úřadu práce. Podporu rekvalifikačních kurzů by také mohlo nabízet místní poradenské centrum.
- Vytváření nových pracovních pozic podporou rozvoje cestovního ruchu a jeho vhodných (alternativních) forem (agroturistika, ekoagroturistika) a budováním infrastruktury CR a s tím navazující rozvoj terciárního sektoru. Agroturistika je jednou z forem venkovského cestovního ruchu s přímým vztahem k zemědělským prostorám a pracím. Tento druh CR se v současnosti rozvíjí zejména v obci Jindřichovice pod Smrkem. Na rozvoj těchto aktivit je vhodné čerpat finanční prostředky z dotačních titulů.

3.2.4 Vzdělávání

3.2.4.1 Současný stav

Vzdělanost obyvatel je významným faktorem předpokladů rozvoje území. SO ORP Frýdlant disponuje poměrně **hustou sítí vzdělávacích zařízení** (mateřské školy, základní školy, ZŠ praktická a speciální, střední odborné učiliště, střední školy, gymnázium, základní umělecké školy). Na území se nacházejí pouze 4 obce, které nedisponují žádným vzdělávacím zařízením. Jedná se o obce Černousy, Heřmanice, Horní Řasnice a Pertoltice. Vzdělávací zařízení, která se v regionu nenacházejí, jsou vyšší odborná škola, vysoká škola a škola jazyková.¹⁴⁷ Ty jsou dostupné v krajském městě Liberci, do kterého je dobrá dopravní dostupnost i veřejnou hromadnou dopravou. Největší koncentrace zařízení pro školství a vzdělávání je ve městě

¹⁴⁷ Český statistický úřad: Školská zařízení. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01].

Dostupné

z:http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=17&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&childs0=4&childsel0=4&cislotab=VZD6010UC&pro_3_85=5102&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp

Frýdlant.¹⁴⁸ Na řešeném území se nachází dvě základní umělecké školy, a to ve Frýdlantě a Novém Městě pod Smrkem.¹⁴⁹

Tabulka 13: Obyvatelstvo SO ORP Frýdlant dle nejvyššího ukončeného vzdělání¹⁵⁰

		Celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let		20 196	9 864	10 332
z toho podle stupně vzdělání	bez vzdělání	172	83	89
	základní včetně neukončeného	4 901	2 014	2 887
	střední vč. vyučení (bez maturity)	8 475	4 812	3 663
	úplné střední (s maturitou)	3 983	1 689	2 294
	nástavbové studium	499	193	306
	vyšší odborné vzdělání	151	61	90
	vysokoškolské	965	453	512

V rámci celorepublikového srovnání je tu osob s ukončeným středním vzděláním s maturitou a osob s vysokoškolským vzděláním poměrně méně. To může vést ke zhoršení schopnosti výrobní sféry reagovat na celosvětové technologické trendy. Všeobecně jsou pozitivnější poměry, co se týče vzdělanostní struktury, ve městech a jejich spádových oblastech.¹⁵¹

Nepříznivým trendem je uzavírání jednotlivých vzdělávacích zařízení (rušení či slučování základních škol) i přes poměrně pozitivní data demografických ukazatelů.¹⁵²

¹⁴⁸ Město Frýdlant. *Město Frýdlant: Školství* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/institute-a-sluzby/skolstvi/>

¹⁴⁹ Základní umělecká škola v Novém Městě pod Smrkem. *Základní umělecká škola v Novém Městě pod Smrkem* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://zus-nmps.webnode.cz/>

¹⁵⁰ Český statistický úřad: Metainformační systém ČSÚ. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2011 [cit. 2014-09-23]. Zdroj je uveden na str. 143 v Seznamu internetových zdrojů

¹⁵¹ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 17-18.

¹⁵² Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Výkonová data o školách a školských zařízeních – 2003/04–2013/14. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2015, 2015 [cit. 2015-11-

3.2.4.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Vzdělávání“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 14: SWOT analýza - Vzdělávání

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none">• <i>základní umělecké školy v regionu</i>• <i>dobrá dopravní dostupnost do center vzdělávání mimo řešený region</i>• <i>existující síť vzdělávacích zařízení primárního a sekundárního vzdělávání</i>	<ul style="list-style-type: none">• <i>vysoké náklady na údržbu vzdělávacích zařízení</i>• <i>nedostatečná kapacita mateřských škol</i>• <i>nižší vzdělanostní úroveň obyvatel</i>• <i>neexistence jazykové školy</i>• <i>nedostatek kvalifikovaných pracovních sil pro výrobní sféru</i>
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none">• <i>zřízení jazykové školy</i>• <i>přizpůsobení kapacit primárního vzdělávání poptávce</i>• <i>podpora rekvalifikace obyvatel a dalšího vzdělávání pro lepší uplatnění na trhu práce</i>	<ul style="list-style-type: none">• <i>slučování základních škol</i>• <i>rušení mateřských a základních škol</i>• <i>boj o žáky mezi školami</i>• <i>pomalé zavádění digitálních technologií do škol</i>• <i>zvětšování diferencí vzdělanosti mezi většími a menšími sídly</i>• <i>nízká kvalifikace vyučujících (zejména v případě výuky cizích jazyků a odborných předmětů)</i>

08]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vykonova-data-o-skolach-a-skolskych-zarizenich-2003-04-2013>

3.2.4.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti vzdělávání. Největším problémem v regionu z pohledu vzdělávání je nedostatečná kapacita mateřských škol (zejména ve Frýdlantu). Některé MŠ byly zrušeny či byly po povodních v rekonstrukci. Děti tak byly v provizorních prostorách. Kapacity vzdělávacích zařízení jsou i tématem diskuzí pracovní skupiny zaměřené na vzdělávání v regionu.¹⁵³

V regionu je také poměrně nižší zastoupení obyvatel s vyšším stupněm vzdělání, což je zapříčiněno odlivem těchto obyvatel do ekonomicky lukrativnějších sídel mimo SO ORP, nízkou nabídkou na trhu práce, a proto i uplatněním v řešeném území.

Doporučená řešení

- Vypracovat analýzu potřebnosti kapacit v jednotlivých vzdělávacích zařízeních, respektovat poptávku po vzdělávacích zařízeních (v současné době se jedná zejména o mateřské školy) a přizpůsobovat tak kapacity jednotlivých zařízení. Nabízí se tak možnost znovu otevřít mateřské školy v některých obcích a tím zatraktivnit lokalitu pro případné zájemce o bydlení v regionu.
- Vytvořením nových podnikatelských možností, jako jsou např. podnikatelské inkubátory, udržet vzdělanější obyvatele v regionu. V rámci těchto projektů se nabízí možnost spolupráce aktérů rozvoje řešeného území a sousedního Polska, případně i nedalekého Německa (např. výměnné stáže pro studenty).

3.2.5 Zdravotnictví

3.2.5.1 Současný stav

Hlavním zdravotnickým zařízením v řešeném území je Nemocnice s poliklinikou ve Frýdlantě. V nemocnici se nachází chirurgická a interní lůžka, která jsou k dispozici pro léčebnou, diagnostickou a ošetrovatelskou péči. Taktéž je zde zřízena Léčebna pro

¹⁵³ Frýdlantsko: Zápis z 3. jednání Tematické pracovní skupiny VZDĚLÁVÁNÍ Frýdlantsko. *Frýdlantsko* [online]. Frýdlant, 2015, 10.4.2015 [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <http://www.frydlantsko.cz/filemanager/files/file.php?file=154705>

dlouhodobě nemocné,¹⁵⁴ naopak v roce 2008 zanikla porodnice, a pro rodičky je tak nejbližším porodním místem Krajská nemocnice v Liberci. Tato nemocnice je rozsáhlým pracovištěm, které poskytuje i specializovanou péči.

Stabilní zdravotnická zařízení se nachází pouze v obcích Bulovka, Frýdlant, Hejnice, Jindřichovice pod Smrkem, Nové Město pod Smrkem, Raspenava a Višňová. Jedná se o samostatné ordinace lékařů, a to jak praktických, tak i specializovaných. Ve Frýdlantu nalezneme zdravotnická zařízení, která pokrývají všechny základní obory zdravotnické péče. Tato zařízení jsou také v obcích Hejnice, Raspenava a Nové Město pod Smrkem. V ostatních výše uvedených sídlech sídlí alespoň praktický lékař pro dospělé.¹⁵⁵

Dle počtu registrovaných pacientů na praktického lékaře pro dospělé patří Frýdlantsko k územím s nejvyšším zatížením jak v rámci kraje, tak v rámci oblasti Severovýchod. Podle počtu obyvatel na praktického zubního lékaře je Frýdlantsko nejvíce zatíženým územím mezi všemi SO ORP z celé oblasti Severovýchod a odpovídá dvojnásobku průměru ČR. Především v zimním období je vlivem klimatických jevů často velký problém splnění norem časové dostupnosti rychlé záchranné služby z některých okrajových částí území do Krajské nemocnice Liberec.¹⁵⁶

Na území regionu dále leží lázeňské místo Lázně Libverda, jež je také cílovou destinací cestovního ruchu. Tyto lázně navštěvují pacienti s onemocněním srdce, cév a pohybového ústrojí.¹⁵⁷

3.2.5.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Zdravotnictví“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT

¹⁵⁴ Nemocnice Frýdlant. *Nemocnice Frýdlant* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.nemfry.cz/>

¹⁵⁵ Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb: Seznam zdravotních zařízení. *Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: odkaz uveden na str. 150 v Seznamu internetových zdrojů

¹⁵⁶ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 18.

¹⁵⁷ MĚSTO FRÝDLANT VE SPOLUPRÁCI S OBCÍ LÁZNĚ LIBVERDA. *Frýdlantsko: historie / příroda / turistika / kultura / služby*. Liberec: KNIHY 555, 2005, s. 28.

analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 15: SWOT analýza - Zdravotnictví

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>existence nemocnice ve Frýdlantě</i> • <i>dobrá dopravní dostupnost do krajské nemocnice</i> • <i>lázeňské místo na území SO ORP</i> • <i>existence funkčního integrovaného záchranného systému, systému krizového řízení a vytváření protipovodňových opatření</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>rušení části poskytovaných služeb nemocnice Frýdlant</i> • <i>vysoký počet pacientů na jednoho praktického a zubního lékaře</i> • <i>snižování počtu samostatných ordinací v regionu</i>
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>kooperace zdrav. zařízení v rámci kraje</i> • <i>kooperace s polskými zdrav. zařízeními</i> • <i>obnova zdrav. vybavení nemocnic a ambulantních zařízení</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>usilování o přenesení specializovaných zdrav. oborů do krajské nemocnice – omezení poskytování služeb v nemocnici Frýdlant</i> • <i>další rušení samostatných ordinací</i>

3.2.5.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti zdravotnictví. Problémem zdravotnictví na území regionu Frýdlantska je vysoký počet pacientů na jednoho praktického lékaře, stejně tak jako na jednoho praktického zubního lékaře. Stárnutí praktických lékařů může vést k zavírání jednotlivých ordinací a mladí lékaři nemají zájem o otevírání svých ordinací v řešeném území.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR: Činnost praktických lékařů pro dospělé v Libereckém kraji v roce 2013. *Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/prakticti-lekari-pro-dospele>

V souvislosti s omezováním služeb v nemocnici ve Frýdlantě se část specializované péče přesouvá do krajské nemocnice v Liberci. V návaznosti na tento fakt je určitou hrozbou špatná dostupnost krajské nemocnice přes hřeben Jizerských hor vlivem klimatických jevů (zejména v zimním období).¹⁵⁹

Samostatným problémem je pak nárůst podílu seniorů v populaci a s tím související nedostatečné kapacity zařízení sociální péče pro seniory (jedná se zejména o domy s pečovatelskou službou apod. v severní části regionu).

Doporučená řešení

- Spolupráce zařízení v oblasti zdravotnictví nejen na území kraje, ale i se sousedním Polskem, a to jak v rámci záchranné služby, tak i zdravotnické péče, a tím nastavení zlepšení časové dostupnosti rychlé zdravotní pomoci.
- Vybavit nemocnici a ambulantní zařízení kvalitnějším technickým a přístrojovým vybavením (např. sonografické zařízení), čímž dojde k rozšíření nabídky služeb nemocnice a omezení nutnosti dojíždění do Krajské nemocnice Liberec.
- Vytvářet podmínky pro nová zařízení sociální péče se zaměřením na seniory (revitalizace vhodných objektů na objekty sociální péče, např. bývalé školy v Habarticích či bývalé továrny v Bílém Potoce).

3.2.6 Sociální péče

3.2.6.1 Současný stav

Vzhledem ke všeobecnému stárnutí populace a ke zvyšujícímu se počtu tělesně postižených občanů nabývají **zařízení sociální péče** stále více na svém významu.

¹⁵⁹ Liberecký deník: Nemáme syndrom, že jsme malí Zdroj: http://liberecky.denik.cz/zpravy_region/nemame-syndrom-ze-jsme-mali-20150312.html. *Liberecký deník* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://liberecky.denik.cz/zpravy_region/nemame-syndrom-ze-jsme-mali-20150312.html

Řešené území z hlediska dostupných míst v sociálních zařízeních pokulhává za celostátním průměrem a standardem Evropské unie.¹⁶⁰

Na území se nachází řada zařízení sociální péče. Jedná se o domovy důchodců, domy s pečovatelskou službou, ústav sociální péče pro mentálně postiženou mládež a děti ve věku 3-18 let a další sociální služby občanům. Tato zařízení se nacházejí v 6 obcích, a to ve Frýdlantě, Dětřichově, Raspenavě, Lázních Libverda, Novém Městě pod Smrkem a Jindřichovicích pod Smrkem. Jsou k dispozici taktéž terénní služby.¹⁶¹

Z toho vyplývá, že tato zařízení jsou v regionu rozmístěna velmi nepravidelně a především v severní části výběžku chybí.

Ve Frýdlantu slouží občanům dva domy s pečovatelskou službou, jeden domov důchodců, jeden dětský domov a Poradní a setkávací centrum – POSEC. Toto centrum se zabývá především terénními pracemi pro uživatele drog, terénním programem sociální prevence, poskytuje poradenství rodinného psychologa či zřizuje občanskou poradnu.¹⁶²

Zjišťování potřebnosti konkrétních služeb bylo předmětem plnění jednotlivých aktivit opatření v Komunitním plánu obcí Frýdlantska.¹⁶³ Na základě výstupů těchto zjišťování rozšířil Domov důchodců Jindřichovice pod Smrkem své služby o pobytovou odlehčovací službu a Domov U Spasitele ve Frýdlantě vytvořil prostor pro jednoho klienta v denním stacionáři. Zřízení noclehárny nebo azylového domu na území Frýdlantska bylo vyhodnoceno jako neefektivní. Nicméně z výsledků šetření bylo zjištěno, že sociální služby na území Frýdlantska je nutné rozšířit, a to zejména o osobní asistenci, denní stacionáře, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizační

¹⁶⁰ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 19.

¹⁶¹ Přehled sociálních služeb na Frýdlantsku. *Přehled sociálních služeb na Frýdlantsku*[online]. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:http://www.nmps.cz/dokumenty/kpf/Prehled_soc_sluzeb.pdf

¹⁶² Město Frýdlant: Poradní a setkávací centrum - POSEC. *Město Frýdlant* [online]. 2014 [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/organizace-zrizovane-mestem/poradni-a-setkavaci-centrum-posec/>

¹⁶³ Nové Město pod Smrkem: Komunitní plán obcí Frýdlantska. *Nové Město pod Smrkem* [online]. Nové Město pod Smrkem, 2010 [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: http://www.nmps.cz/dokumenty/kpf/KomunitniPlanObciFrydlantska_v7.pdf

služby pro rodiny s dětmi apod. Dále z šetření vyplynula nutnost navýšení kapacit v pobytových sociálních zařízeních, kdy kapacita lůžek je v současnosti zcela vyčerpaná.¹⁶⁴

3.2.6.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Sociální péče“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 16: SWOT analýza - Sociální péče

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>existence sociálních zařízení v řešeném regionu a v krajském městě</i> • <i>dobrá dostupnost sociálních služeb v krajském městě</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>nedostatečné kapacity v zařízeních sociální péče</i> • <i>špatné platové podmínky ve sféře sociálních služeb</i> • <i>nedostatečné propojení a koordinace systému zdravotní péče</i>
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>vytvoření podmínek pro aktivní život seniorů</i> • <i>využití objektů brownfields pro přestavbu na zařízení sociální péče</i> • <i>podpora zřízení sociálních zařízení pro seniory v menších obcích regionu</i> • <i>podpora vzniku či rozšíření alternativních forem poskytovaných služeb sociální péče (např. terénní služby)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>absence kvalifikovaných zaměstnanců ve sféře sociálních služeb</i> • <i>rychlé tempo stárnuté populace</i> • <i>nerespektování prognóz demografického vývoje (především stárnutí populace)</i>

¹⁶⁴ Město Frýdlant: Komunitní plánování. *Město Frýdlant* [online]. Frýdlant, 2014 [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/komunitni-planovani/>

3.2.6.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti sociální péče. Značným problémem je stárnutí populace a s tím související nedostatečné kapacity zařízení zabývajících se sociální péčí pro seniory. Tato zařízení schází především v severní části řešeného regionu.

Doporučená řešení

- Výstavba nových zařízení sociální péče pro seniory v menších obcích zejména v severní části regionu (kde tato zařízení chybí), čímž zároveň dojde i ke zvýšení počtu pracovních příležitostí v oblasti sociálních služeb.
- Přestavba objektů typu brownfields (např. bývalé školy v Habarticích, bývalé továrny v Bílém Potoce) na zařízení sociální péče.
- Rozšíření terénních služeb pro seniory (např. zajišťování nákupů, odvoz k lékaři apod.).

3.2.7 Kultura a památková péče

3.2.7.1 Současný stav

Region Frýdlantsko je územím s velmi bohatou historií, památkově chráněných objektů se tak na řešeném území nachází celá řada. Nemovitou národní kulturní památkou byl vyhlášen státní Hrad a zámek Frýdlant.¹⁶⁵ Ve městě Frýdlant se v rámci regionu nalézají největší množství dochovaných a historicky významných historických objektů, jejichž ochrana je většinou legislativně upravena. Směrem k severnímu okraji území význam kulturních objektů spíše klesá. Část historicky významných staveb je využívána nevhodným způsobem, případně není využívána vůbec, což vede k chátrání těchto objektů.¹⁶⁶

¹⁶⁵ Národní památkový ústav: NKP. *Národní památkový ústav* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?IdReg=143711>

¹⁶⁶ ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s., s. 20-25, ISBN 80-864-2418-9.

Téměř na celé ploše řešeného území lze najít archeologické nálezy různého významu. Poslední významné nálezy byly odkryty při renovaci náměstí T. G. Masaryka ve Frýdlantě v letech 2010 až 2011.¹⁶⁷ V každé obci regionu se nacházejí kulturní památky zapsané na Ústředním seznamu kulturních památek ČR.¹⁶⁸ Frýdlantsko spadá do významné oblasti s typickou lidovou architekturou, jejíž nezaměnitelný charakter je spojován s podstávkovými, případně hrázděnými domy. Tyto objekty jsou především v severní části výběžku v obcích Višňová, Víška, Předlánce, Dolní Řasnice a Heřmanice, které hraničily s historickou oblastí Horní Lužice.¹⁶⁹ Dalšími hodnotnými stavbami jsou technické památky (objekty spadající do industriální architektury jako např. rozhledny, kovárny, vodní díla, tunely, mosty, železnice, štoly¹⁷⁰ apod.)

V regionu je také mnoho sakrálních staveb. Téměř v každé obci se nachází kostel. Nejvýznamnějším poutním místem je Chrám Navštívení Panny Marie v Hejnicích. Při něm vzniklo v budově bývalého františkánského kláštera Mezinárodní centrum duchovní obnovy, které je bezbariérové a vhodné pro pořádání seminářů, kongresů, exercicií, ozdravných pobytů, rodinných setkání, kulturně společenských a duchovních akcí.¹⁷¹

¹⁶⁷ Město Frýdlant: Regenerace náměstí T. G. Masaryka. *Město Frýdlant* [online]. 2012 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/mesto/vyznamne-projekty-mesta/regenerace-namesti-t-g-masaryka/>

¹⁶⁸ Národní památkový ústav: Nemovité památky. *Národní památkový ústav* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?hledani=1&KrOk=Ok&HiZe=&VybUzemi=3&sNazSidOb=&Adresa=&Cdom=&Pamatka=&CiRejst=&IdCis=&Uz=B&PrirUbytOd=3.5.1958&PrirUbytDo=1.5.2015&KodKr=51&CisRoz=5102>

¹⁶⁹ Vítejte v krajině podstávkových domů. *Umgebndeland* [online]. [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <http://www.umgebndeland.de/index.php?lg=cz>

¹⁷⁰ TIMA, Václav. *Nové Město pod Smrkem: [--historie hornického města]*. 1. vyd. Nové Město pod Smrkem: Občanské sdružení pro obnovu a rozvoj Nového Města pod Smrkem a okolí, 2010, 225 s. ISBN 978-80-254-8871-3, s. 81.

¹⁷¹ Mezinárodní centrum duchovní obnovy. *Mezinárodní centrum duchovní obnovy* [online]. 2014 [cit. 2014-10-28]. Dostupné z: <http://www.mcdo.cz/cs/>

Ve výběžku se tradičně koná řada významných kulturních akcí. Nejznámější z nich jsou Valdštejnské slavnosti, dále pak např. Letní jazzová dílna Karla Velebného, Hejnická pouť a další.

3.2.7.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Kultura a památková péče“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 17: SWOT analýza - Kultura a památková péče

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>památkově chráněná území, městská památková zóna Frýdlant</i> • <i>existence staveb, jež jsou zapsané na Ústředním seznamu kulturních památek ČR, hrad a zámek Frýdlant</i> • <i>existence technických památek</i> • <i>území, na kterém se nachází archeologické nálezy</i> • <i>poutní místo – Chrám Nanebevzetí Panny Marie v Hejnicích</i> • <i>zachovaná struktura některých sídel v téměř původní podobě</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>nepříznivý technický stav řady památek, případně jejich nevhodné využití</i> • <i>nízká propagace kulturních a historických hodnot</i> • <i>špatná spolupráce s Polskem v rámci ČR</i> • <i>problematické rekonstrukce historických staveb (rozpor mezi záměry majitelů a samosprávy)</i>
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>využívání dotačních prostředků na obnovu památek ve vyšší míře</i> • <i>využití památkových objektů pro účely podnikání či neziskových činností</i> • <i>účelná komunikace a kooperace mezi zainteresovanými stranami památkové ochrany objektů (samospráva, uživatelé, majitelé)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>pokles turistů v regionu</i> • <i>nezvratné poničení památek (nevyužívání, špatným využíváním, nadměrných využíváním v rámci špatně zvolené formy ČR)</i> • <i>pokles zájmu privátního sektoru o využití památek a architektonicky zajímavých objektů</i>

3.2.7.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti kultury a památkové péče. Špatný technický stav řady objektů památkového fondu zamezuje rozvoji cestovního ruchu. Nevhodné (případně žádné) využívání řady staveb vede k jejich dalšímu chátrání a znehodnocování.

Problémem je rovněž optimální spolupráce orgánů památkové péče a aktérů cestovního ruchu, kde dochází ke křížení zájmů.

Nedostatečná je i spolupráce v oblasti památkové péče a cestovního ruchu se sousedním Polskem.

Doporučená řešení

- Čerpání financí z dotačních titulů na obnovu památkového fondu.
- V rámci zvýšení spolupráce s polskou stranou využívání dotačního titulu Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika, např. obnova kulturní památky větrného mlýna na Lysém vrchu.
- Zvýšení propagace regionu a jeho kulturních hodnot na veletrzích, kulturních akcích, workshopech a podobných akcích pracovníky informačních center, propagací v médiích a pomocí tištěných materiálů a aktualizace webových stránek mikroregionu Frýdlantsko.

Využití objektů, které jsou v majetku obcí, pro potřeby neziskových organizací a jiných podnikatelských aktivit, např. vybudování muzeí v příhraničních obcích ve vztahu k historii a zvykům dané lokality (v rámci podpoření česko-polských vztahů využití OP přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika).

3.2.8 Sport a tělovýchova

3.2.8.1 Současný stav

Frýdlantský region je vhodnou oblastí především pro rozvoj celoroční i sezónní aktivní formy trávení volného času, venkovské turistiky, a to zejména na úpatí Jizerských hor a

v chráněné krajinné oblasti (dále CHKO)¹⁷². Zde je však potřeba nalézt rovnováhu mezi využíváním oblasti pro tyto účely a ochranou krajiny, především pak v nejvíce chráněných zónách CHKO. Celý region je charakteristický rozmanitostí krajinného rázu a kvalitou životního prostředí. Podpora rozvoje cestovního ruchu v území je však podmíněna kvalitní infrastrukturou CR. Proto je důležitá koncepční příprava rozvoje s ohledem na vysoce chráněná území.

3.2.8.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Sport a tělovýchova“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 18: SWOT analýza - Sport a tělovýchova

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>hustá síť turistických a cyklistických tras</i> • <i>kvalitní udržování běžeckých stop v oblasti Jizerských hor</i> • rozvinutý systém organizovaného sportu v klubech (zejména fotbalových) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>špatný technický stav části sportovních zařízení</i> • málo využitý potenciál území pro rozvoj venkovních sportů • málo využitý potenciál kooperace s polskou stranou
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>vytvoření podmínek pro aktivní život seniorů, pro rodiny s dětmi</i> • <i>výstavba veřejně přístupných sportovišť</i> • <i>rozšiřování turistických, cyklistických a běžeckých tras (také s napojením na Polsko)</i> • využití školních sportovišť a tělocvičen pro rekreační sport a tělovýchovu v obcích 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>omezení finančních prostředků na podporu výstavby a rekonstrukce sportovních zařízení (a tím znemožnění jejich obnovy)</i> • <i>nezájem o sportovní aktivity a s tím související postupné snižování fyzické kondice obyvatelstva (zejména dětí a mládeže)</i>

¹⁷² viz kapitola 3.1.1 Hospodářská základna

3.2.8.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti sportu a tělovýchovy. Špatný stavebně technický stav některých sportovišť (především venkovních) a nedostatek financí na jejich opravu či obnovu zapříčiňuje jejich další chátrání.

Negativním faktorem v oblasti sportu je také nedostatečné propojení turistických a běžeckých tras s Polskem.

Doporučená řešení

- Renovace prostranství a objektů určených pro sport za využití pomoci z dotačních titulů, a vytváření tak veřejně přístupných sportovišť (s dalším vlivem na udržení obyvatel v produktivním a předproduktivním věku v regionu).
- Věnovat pozornost vymezování území v koncepcích rozvoje území, územních plánech, zásadách územního rozvoje apod. i plochám sportovně rekreačního charakteru.
- Spolupráce s Polskem na rozvoji sportovně rekreačního zázemí (propojení turistických, běžeckých a cyklistických tras) a využití OP přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika.
- Využívání školských zařízení (resp. jejich sportovišť) pro veřejné sportovní aktivity.

3.3 Environmentální pilíř

V rámci environmentálního pilíře jsou podrobněji popsána témata geologie, geomorfologie, hydrologie, klimatologie, zemědělského půdního fondu, ochrany přírody a krajiny a hygieny životního prostředí na území SO ORP Frýdlant.

Informace a data k popisu environmentálního pilíře jsou dostupná na stránkách Českého statistického úřadu a v odborných dokumentech se zaměřením na daný region (územně analytické podklady, zásady územního rozvoje Libereckého kraje, regionální literatura apod.).

K nápravě zjištěných problémů v území je ve zmíněných doporučených řešeních problémů vhodné využití finančních prostředků z dotačních titulů (fondy EU, kraje, národní fondy, apod.).

3.3.1 Geologie a geomorfologie

3.3.1.1 Geologie - současný stav

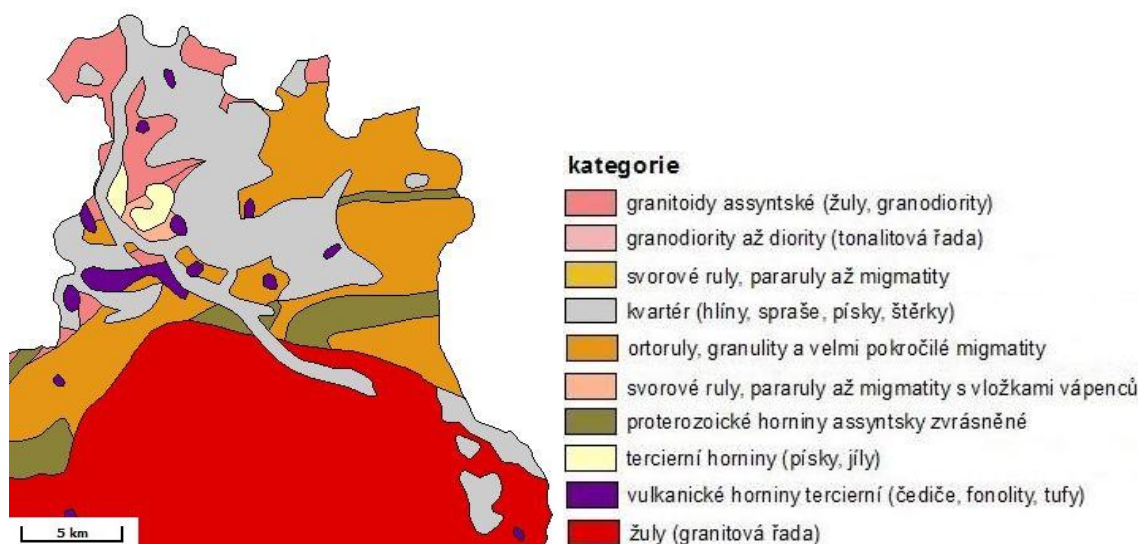
Z pohledu **geologie** spadá řešený region do nejsevernější jednotky Českého masivu, do tzv. Západosudetské soustavy nazývané též Lužická oblast. Na tomto území se setkávají dvě jednotky, a to Krkonoško-jizerské krystalinikum a žulový masiv téhož názvu. Kromě jižního okraje území není region geologicky ani geomorfologicky výrazně oddělen od okolních území. Množství horotvorných fází na Frýdlantsku mělo vliv na krajinný ráz tohoto regionu. Jako první zde probíhalo kadomské vrásnění (pohoří z původně usazených hornin), dále kaledonské vrásnění (rumburská rula) a variské vrásnění (krkonoško-jizerská žula). Jizerské hory se zformovaly díky saxonské tektonice v mladších třetihorách. Velký vliv měl také kontinentální ledovec, který zasahoval na území v období starších čtvrtohor. Ten sem, buď sám nebo řekami, dopravil množství písčitého a štěrkovitého materiálu, který pokrývá většinu území Frýdlantska.¹⁷³

V souvislosti s geologickým vývojem území se zde nacházejí ložiska nerostných surovin jako stavební kámen, štěrkopísky, čediče, žuly, jíly. V současné době probíhá těžba ve dvou oblastech, a to v blízkosti Krásného Lesa a Horní Řasnice. Další dobývací prostory nejsou v současnosti zatíženy těžbou. Několik ložisek má pro svou ochranu vymezeno chráněné ložiskové území.¹⁷⁴ V regionu se nachází řada poddolovaných míst a starých důlních děl, kde probíhala těžba nerostných surovin, a to zvláště v oblasti Višňové, Pertoltic, Nového Města pod Smrkem a Raspenavy.¹⁷⁵

¹⁷³ VONIČKA, P. a kol.. *Příroda Frýdlantska*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2010, 246 s. ISBN 978-80-87095-04-1, s. 25 – 31.

¹⁷⁴ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 6.

¹⁷⁵ Liberecký kraj: Poddolovaná území včetně starých důlních děl na území Libereckého kraje. *Liberecký kraj* [online]. 2009 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: http://www.hermanice.com/assets/File.ashx?id_org=2600&id_dokumenty=1353

Obrázek 10: Geologie na území SO ORP Frýdlant¹⁷⁶

3.3.1.2 Geomorfologie - současný stav

Z **geomorfologického hlediska** spadá Frýdlantsko do Krkonošské subprovincie, konkrétně do Krkonošské oblasti. Z větší části zabírá území Frýdlantská pahorkatina, jež se táhne dále na polskou stranu. Frýdlantská pahorkatina se na území České republiky rozkládá na ploše 241,57 km², kde je střední nadmořská výška 359 m. Především z jihu (částečně také z východu) je území vymezeno Jizerskými horami a ze západní strany sem částečně zasahuje Žitavská pánev. Nejvyšším bodem celého Frýdlantského výběžku a zároveň české strany Jizerských hor je hora Smrk (1124 m n. m.).¹⁷⁷ Naopak nejnižším bodem je hladina řeky Smědé na státní hranici v obci Ves, která zde dosahuje 204 m n.m. Vzniká zde tak převýšení zhruba 920 m, a to na vzdálenosti pouhých 23 km.¹⁷⁸

¹⁷⁶ Geoportal: Prohlížení. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. 2014 [cit. 2014-09-26]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?wmc=http%3A//geoportal.gov.cz/php/wmc/data/4f71bcd9-717c-4735-8bed-3f1ec0a80138.wmc>, úprava vlastní

¹⁷⁷ MADĚRA, Jaroslav. *Smrk: hora předalekých rozhledů: deset let nové rozhledny*. 1. vyd. Nové Město pod Smrkem: Občanské sdružení pro obnovu a rozvoj Nového Města pod Smrkem a okolí, 2010, 225 s. ISBN 978-80-260-4969-2, s. 18.

¹⁷⁸ ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s. ISBN 80-864-2418-9, s. 4 - 10.

Obrázek 11: Geomorfologie na území SO ORP Frýdlant v rámci ČR¹⁷⁹

3.3.1.3 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Geologie a geomorfologie“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

¹⁷⁹ Geoportal: Prohlížení. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. 2014 [cit. 2014-09-26]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?wmc=http%3A//geoportal.gov.cz/php/wmc/data/4f71bcd9-717c-4735-8bed-3f1ec0a80138.wmc>, úprava vlastní

Tabulka 19: SWOT analýza - Geologie a geomorfologie

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • existence ložisek nerostných surovin, stanovení chráněných ložiskových území • členité území z geologického pohledu • členité území z geomorfologického pohledu • hodnotný krajinný reliéf 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>existence poddolovaných území</i> • <i>opuštěné prostory, jež byly v minulosti zatíženy těžbou</i> • z pohledu geomorfologie je jižní část území nevhodná pro zemědělství • ovlivňování základových poměrů obce Višňová těžbou v polském dole Turów
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • obnovení těžby nerostných surovin (kvalitních stavebních materiálů) • kvalitní sanace a rekultivace ploch zatížených v minulosti těžbou a dolováním 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>vyčerpání zásob nerostného bohatství</i> • nízká poptávka po těžebných materiálech • expanzí a výstavbou průmyslových objektů narušení krajinného rázu

3.3.1.4 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti geologie a geomorfologie. Jako velký problém z pohledu geologie se jeví těžba hnědého uhlí na polském území (důl Turów). Tato těžba ovlivňuje negativním způsobem řešené území, tzn. jak životní prostředí a krajinný ráz, tak kvalitu života místních obyvatel.¹⁸⁰

Dalším problémem jsou poddolovaná území (Pertoltice, Višňová, Nové Město pod Smrkem, Raspenava) a území s ekologickou zátěží, která brání dalšímu rozvoji regionu a jsou ohrožením pro místní obyvatelstvo.

¹⁸⁰ Program rozvoje obce - Obec Heřmanice. *Program rozvoje obce - Obec Heřmanice*[online]. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: http://www.hermanice.com/assets/File.ashx?id_org=2600&id_dokumenty=1353

Z geomorfologického hlediska lze jako problém označit prudké severní svahy Jizerských hor, které tvoří návětrnou stranu pohoří a jsou příčinou vysokých srážek v SO ORP. Mají tak vliv na povodňové stavy na řešeném území.

Doporučená řešení

- Zpracování plánů využívání přírodních zdrojů v řešeném území.
- Před započítáním nových těžeb vypracovat plán obnovy krajiny po ukončení těchto těžeb.
- Využití dotačních titulů pro účely sanace, rekultivace území a odstranění ekologických zátěží ve výše zmíněných územích.
- Podpora výstavby dalších protipovodňových opatření za přispění dotačních titulů Libereckého kraje a EU.
- Úpravy územních plánů jednotlivých obcí, které přispějí k zachování specifického krajinného rázu a zprostředkovaně rovněž k vyšší bezpečnosti obyvatel daného území.

3.3.2 Hydrologie a klimatologie

3.3.2.1 Hydrologie - současný stav

Stejně jako v případě horninových podmínek nelze z hydrologického hlediska region Frýdlantského výběžku separovat od Jizerských hor. Region je velmi bohatý na dešťové srážky, které jsou odváděny převážně páteřním tokem Frýdlantska, řekou Smědou. Pramen této řeky leží v rašeliništích mezi Smědavskou horou a horou Jizera. Průměrná nadmořská výška povodí Smědé činí 537 m a na území České republiky zabírá rozlohu 238 km². Na 46 km, které řeka na území našeho státu zaujímá, překonává rozdíl 800 m. V souvislosti s neustálými výkyvy v průtoku této řeky dochází obvykle dvakrát do roka k rozvodnění řeky, a to nejčastěji v měsících květen, červenec a srpen, ovšem nevyklučuje se rozvodnění ani v jiných měsících roku. V posledních letech byly

nejkatastrofičtější povodně v roce 2010, které způsobily újmy nejen na majetku, ale také na životech.^{181 182}

Povodně, které se v řešeném území vyskytují, můžeme členit do více kategorií¹⁸³:

- zimní a jarní povodně způsobené táním sněhové pokrývky, příp. v kombinaci s dešťovými srážkami,
- letní povodně způsobené dlouhotrvajícími regionálními dešťovými srážkami,
- letní povodně způsobené krátkodobými srážkami značné intenzity (i přes 100 mm za několik hodin),
- zimní povodně způsobené ledovými jevy na tocích i při relativně menších průtocích.

V regionu jsou vymezena záplavová území vodních toků. Rozsah je vymezen na základě návrhu správce vodního roku vodohospodářským úřadem.¹⁸⁴

¹⁸¹ ČÍŽEK, Jan, Dana FILIPOVÁ a Rudolf ANDĚL. *Raspenava: zpráva o obnově města po velké vodě v roce 2010*. Vyd. 1. Krásný Les: Jan Čížek, 2014, 237 s. ISBN 978-80-260-6167-0, s. 16.

¹⁸² VONIČKA, P. a kol.. *Příroda Frýdlantska*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2010, 246 s. ISBN 978-80-87095-04-1, s. 63.

¹⁸³ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 8.

¹⁸⁴ Výzkumný Ústav Vodohospodářský T. G. Masaryka: Prohlížečka záplavových území. *Výzkumný Ústav Vodohospodářský T. G. Masaryka* [online]. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.dibavod.cz/70/prohlizecka-zaplavovych-uzemi.html>

Obrázek 12: Rozliv stoleté vody na území SO ORP Frýdlant - Q100¹⁸⁵

Vzhledem k množství dešťových srážek je region vhodný pro zachycování povrchových vod. Frýdlantsko je odvodňováno do Baltského moře.

Chráněná oblast přirozené akumulace vod (dále CHOPAV) se na území řešeného území nachází v jeho jižní části CHOPAV Jizerské hory.¹⁸⁶

¹⁸⁵ GeoPORTAL: (nejen) o životním prostředí v Libereckém kraji. *GeoPORTAL* [online]. 2014 [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://geoportál.kraj-lbc.cz/uap>

Obrázek 13: CHOPAV na území SO ORP Frýdlant¹⁸⁷

V regionu se také nachází přírodní léčivé zdroje. Minerální prameny, jež vyvěrají především v oblasti Nového Města pod Smrkem a Lázní Libverda, vystupují na povrch jako kyselky. Tyto podzemní vody jsou výsledkem třetihorní tektonické a vulkanické činnosti.¹⁸⁸

¹⁸⁶ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 8.

¹⁸⁷ Liberecký kraj: GIS - Limity využití území ZÚR. *Liberecký kraj* [online]. 2014 [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: http://mapup.kraj-lbc.cz/oupsr/oupsr_a002p/pages/viewer.htm

¹⁸⁸ VONIČKA, P. a kol.. *Příroda Frýdlantska*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2010, 246 s., s. 66, ISBN 978-80-87095-04-1.

V regionu se nenachází významné vodní nádrže, pouze několik lokálně významných rybníků. Ty jsou zde většinou ještě pozůstatkem činnosti německých obyvatel. Převážně v CHKO Jizerské hory se nachází mokřady, rašeliniště a podmáčená území.¹⁸⁹

Obrázek 14: Léčivé zdroje a léčivé prameny na území SO ORP Frýdlant¹⁹⁰

Převážným důvodem znečištění vod na území je znečištění nadměrným obsahem živin. Z velké části se na znečištění podílí taktéž zemědělská činnost a vypouštění splaškových vod do toků. Problémem je dosažitelnost vody a její kvalita.

¹⁸⁹ ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s., s. 10-11, ISBN 80-864-2418-9.

¹⁹⁰ Liberecký kraj: GIS - Limity využití území ZÚR. *Liberecký kraj* [online]. 2014 [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: http://mapup.kraj-lbc.cz/oupsr/oupsr_a002p/pages/viewer.htm

Na území regionu se též vyskytují zranitelné oblasti podle nařízení vlády č.103/2003 Sb. o stanovení zranitelných oblastí, o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech, ve znění nařízení vlády č. 218/2007 Sb. Tento problém se týká především severní části SO ORP Frýdlant.¹⁹¹

3.3.2.2 Klimatologie - současný stav

Region můžeme z pohledu klimatu rozdělit na dvě základní oblasti, a to oblast s dlouhým teplým létem a krátkou mírnou zimou na západě a na východní oblast s krátkým vlhkým létem a normálně dlouhou zimou bohatou na srážky. Na území převládají západní a severozápadní větry, obdobně jako na většině území republiky. Severní příkré svahy Jizerských hor a Krkonoš představují typickou nárazovou a návětrnou stranu pro převládající západní a severozápadní proudění od Atlantického oceánu, přinášející vydatné srážky. Proto je tato oblast jednou z nejdeštivějších oblastí střední Evropy. Průměrná roční teplota ve Frýdlantě je poměrně vysoká a pohybuje se kolem 8,2 °C.¹⁹²

Vlivem zasažení území exhalacemi v 70. letech minulého století (čímž byly způsobeny kyselá deště) došlo k vytěžení lesního porostu v horních partiích Jizerských hor. To mělo vliv na rychlejší tání sněhu, protože v zalesněných oblastech dochází k postupnějšímu tání sněhové pokrývky. V souvislosti s tím docházelo častěji k povodním v jarních měsících. Dnes je tu již lesní porost z velké části obnoven.¹⁹³

¹⁹¹ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 8.

¹⁹² VONIČKA, P. a kol.. *Příroda Frýdlantska*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2010, 246 s. ISBN 978-80-87095-04-1, s. 69 - 73.

¹⁹³ BLAŽKOVÁ, Šárka a Světlana KOLÁŘOVÁ. *Vliv odlesnění na hydrologický režim v oblasti Jizerských hor*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka v Praze, 1994, 76 p. ISBN 80-901-1819-4, s. 56.

3.3.2.3 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Hydrologie a klimatologie“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 20: SWOT analýza - Hydrologie a klimatologie

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none">• <i>vysoké množství srážek</i>• <i>přírodní léčivé minerální prameny</i>• <i>budování protipovodňového systému na Smědě</i>• <i>kvalitní podmínky regionu pro rekreační využití</i>• <i>vymezená CHOPAV Jizerské hory</i>• <i>dobrá kvalita (a její zvyšování) povrchových i podzemních vod</i>	<ul style="list-style-type: none">• <i>opakované záplavy, záplavová území</i>• <i>nesprávné úpravy vodních toků</i>• <i>nedokončená protipovodňová opatření</i>• <i>vyšší obsah dusíku v tocích, v některých oblastech znečištění povrchových vod</i>• <i>nevhodný způsob hospodaření, těžba nerostných surovin a území s ekologickou zátěží mají negativní vliv na kvalitu vod v regionu</i>
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none">• <i>zavedení opatření pro ochranu před záplavami, tzn. snižování rizik povodňových stavů</i>• <i>obnovení malých vodních toků a jejich posílení s ohledem na ekologickou stabilitu</i>• <i>revitalizace vodních ploch, obnova vodních nádrží</i>	<ul style="list-style-type: none">• <i>nebezpečí povodní zvláště pod hrázemi neudržovaných rybníků</i>• <i>výstavba nových (obytných) objektů v záplavových územích</i>• <i>odsun realizace protipovodňových opatření</i>

3.3.2.4 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti hydrologie a klimatologie. V kategorii hydrologie jsou největším problémem SO ORP Frýdlant zajištěné časté povodně, které se zde projevují takřka každoročně (nejničivější povodně poslední doby se územím prohnaly v roce 2010).

Dalším problémem území je absence větších vodních nádrží a znečištění vodních ploch nadměrným množstvím živin.

Charakteristickým rysem výběžku je hradba Jizerských hor, která zapříčiňuje zadržování srážek, což v důsledku znamená zvýšené riziko záplav v tomto regionu. Vlivem kyselých dešťů byla v minulosti část Jizerských hor odlesněna, což taktéž přispělo ke zvýšení četnosti povodní v řešeném území. Tato oblast postupně zarůstá novým lesním porostem, avšak jedná se o smrkové monokultury přibližně stejného stáří, které mohou být v budoucnu ohroženy škůdci např. kůrovcem.

Doporučená řešení

- Úprava vodních toků (zejména řeky Smědé) a podpora výstavby dalších protipovodňových opatření v dotčených územích (především Raspenava, Višňová, Černousy, Heřmanice) za podpory dotačních titulů Libereckého kraje a EU.
- Pozemky, které v současné chvíli nejsou nijak obstarávány, upravit zemědělskou činností z důvodu lepšího zadržování povrchových vod.
- Zamezování znečištění vod zbudováním ČOV v dalších obcích SO ORP Frýdlant.
- Podpora výstavby dalších protipovodňových opatření za přispění dotačních titulů Libereckého kraje a EU.
- Výstavba větrných elektráren na místech vhodných pro tento typ produkce energie.

3.3.3 Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa

3.3.3.1 Současný stav

Kvalitní půdní podmínky se na území Frýdlantského výběžku nacházejí převážně v severní části, a to podél toku řeky Smědé. Podíl zemědělské půdy na celkové výměře SO ORP činí 45,1%, přičemž podíl orné půdy z celkového úhrnu zemědělského půdního fondu tvoří pouze 41,6%. Silné zastoupení zde mají trvalé travní porosty (54,4%). Oblast je vhodná především pro pěstování brambor a obilovin. Velké zastoupení mají na území regionu lesy, jejichž procento na celkové výměře území činí 47,8 %, přičemž republikový průměr je zhruba pouze 33%.¹⁹⁴

Nejvíce zalesněnými oblastmi jsou území obcí nacházejících se v podhůří Jizerských hor. Lesy na území SO ORP Frýdlant jsou dle Oblastních plánů rozvoje lesů řazeny do dvou přírodních lesních oblastí (PLO): PLO 20 – Lužická pahorkatina a PLO 21 – Jizerské hory.¹⁹⁵

3.3.3.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

¹⁹⁴ Český statistický úřad: Územně analytické podklady (1b) ve správních obvodech ORP. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=UAP6020PU_OR&&kapitola_id=327

¹⁹⁵ Ústav pro hospodářskou úpravu lesů: Přírodní lesní oblasti. *Ústav pro hospodářskou úpravu lesů* [online]. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/nase-cinnost/oblastni-plany-rozvoje-lesu/prirodni-lesni-oblasti-plo>

Tabulka 21: SWOT analýza - Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>silné zalesnění regionu</i> • <i>severní oblast území vhodná pro zemědělskou činnost</i> • <i>původní skladba lesů v určitých oblastech Jizerských hor (Jizerskohorské bučiny)</i> • <i>vysoké procento půd v I. a II. třídě ochrany</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>jižní oblast území není vhodná pro zemědělskou činnost</i> • <i>nízké procento ekologického zemědělství</i> • <i>vysoký podíl nepůvodních smrkových lesů stejného stáří (ohrožení škůdci) s vlivem na ekologickou stabilitu, špatný stav těchto porostů</i> • <i>rychlý odtok povrchových vod vlivem odlesňování, nevhodnou urbanizací ploch či nevhodnou zemědělskou činností</i>
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>podpora ekologického zemědělství, pěstování biomasy</i> • <i>obnova původních lesních porostů</i> • <i>obnova narušené zemědělské půdy a její vrácení do zemědělského půdního fondu</i> • <i>zabraňování půdním erozím vhodným využíváním půdy</i> • <i>využití vhodných ploch jako pastvy pro hospodářská zvířata</i> • <i>posílení mimoprodukční funkce lesů</i> • <i>úprava zachycování povrchových vod pomocí lepšího hospodaření na zemědělských plochách a výsadbou vhodných lesních porostů</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>pokles zemědělské činnosti s následkem narušení krajinného rázu</i> • <i>nevhodné využívání veřejných dotačních prostředků v zemědělské sféře</i> • <i>rozšiřování křovin na nevyužívaných zemědělských plochách</i> • <i>tendence k neupravování krajiny</i> • <i>rychlejší odtok povrchových vod vlivem odlesňování, nevhodnou urbanizací ploch či nevhodnou zemědělskou činností</i> • <i>zvyšování erozí vlivem vody a větru</i> • <i>snižování kvality zemědělské půdy v důsledku nevhodného hospodaření</i>

3.3.3.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti zemědělského půdního fondu a pozemků určených k plnění funkce lesa. Za jeden z problémů lze označit nevhodné využívání zemědělských ploch (pěstování nevhodných energetických plodin) a nízké procento využívání zemědělských ploch k ekologickému hospodaření.¹⁹⁶

Dále zde hrozí budování nových průmyslových staveb na nezastavěném území, tzv. „greenfields“.

Vrcholové části Jizerských hor postupně zarůstají smrkovými monokulturami přibližně stejného stáří, které mohou být v budoucnu ohroženy škůdci, např. kůrovcem.

Doporučená řešení

- Omezování záboru půd pro novou výstavbu - pro ochranu nezastavěného území využívat staveb typu brownfields nacházejících se v celém řešeném území.
- Podpora rozvoje ekologického hospodaření, např. kurzy ekologického hospodaření pro zemědělce a podpora jejich činnosti dotačními tituly.
- Využívání dotačních titulů pro ochranu krajiny.

3.3.4 Ochrana přírody a krajiny

3.3.4.1 Současný stav

Zákon o ochraně přírody a krajiny (č. 114/1992 Sb.)¹⁹⁷ vymezuje dvě úrovně ochrany přírody, a to obecnou ochranu přírody a zvláštní ochranu přírody. Kategorizace v jednotlivých typech ochrany je poněkud komplikovaná.

¹⁹⁶ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 10.

¹⁹⁷ Ministerstvo životního prostředí ČR: Zákon o ochraně krajiny a přírody. *Ministerstvo životního prostředí ČR* [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/58170589E7DC0591C125654B004E91C1/\\$file/Z%20114_1992.pdf](http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/58170589E7DC0591C125654B004E91C1/$file/Z%20114_1992.pdf)

Obecnou ochranu přírody můžeme rozdělit na tyto kategorie:

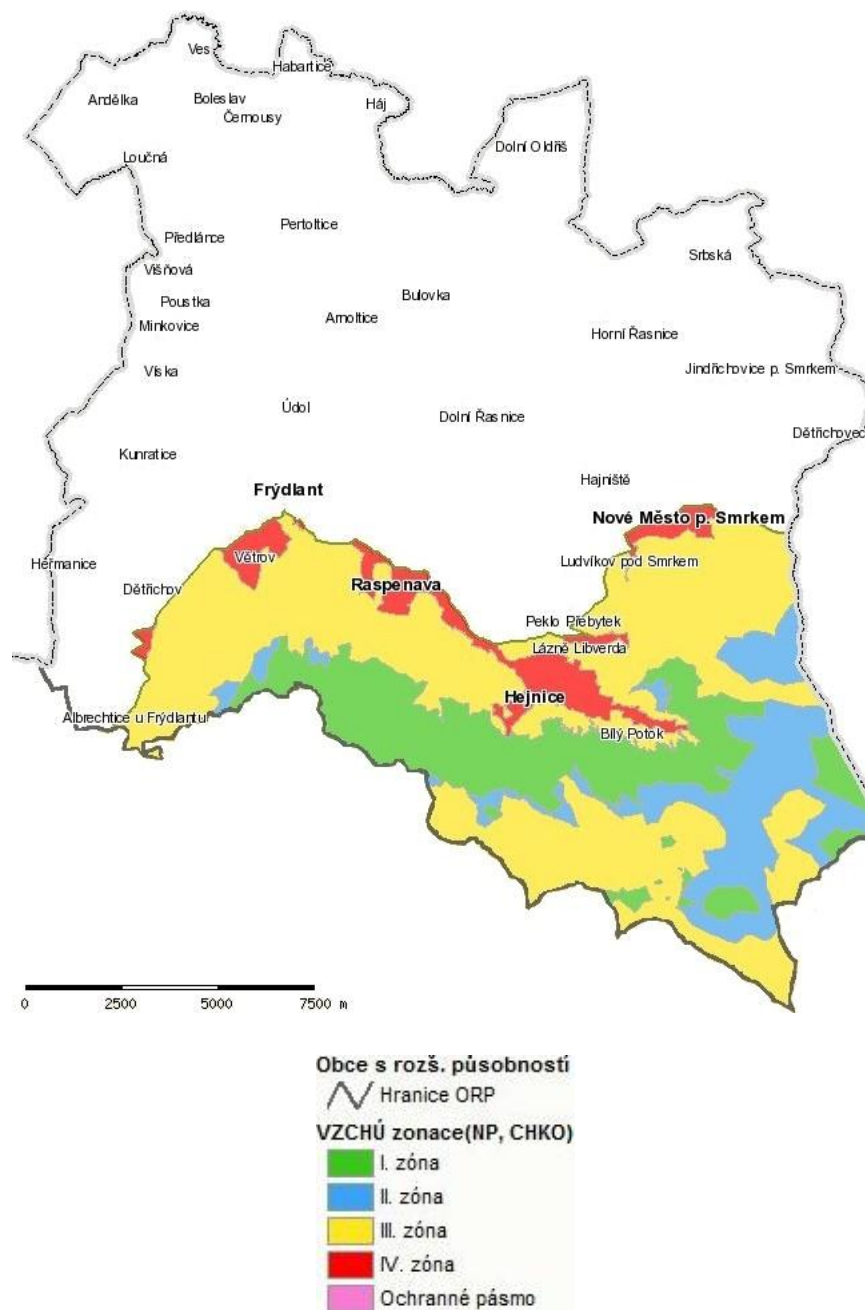
- významné krajinné prvky (dále VKP) – hodnotné části krajiny, jež utvářejí její vzhled nebo přispívají k udržení její stability (např. vodní toky, údolní nivy, lesy, rybníky, rašeliniště aj. i mimo zvláště chráněná území),
- územní systém ekologické stability (dále ÚSES) – síť přírodně blízkých ekosystémů (biocenter), které jsou vzájemně propojeny migračními trasami (biokoridory). ÚSES je členěn na tři kategorie – místní, regionální a nadregionální (dle plochy, kterou zabírají),
- přírodní parky (dále PP) – ochrana krajinného rázu s významnými přírodními, estetickými hodnotami mimo CHKO a národní parky (dále NP).

Zvláštní ochranu přírody můžeme rozdělit na tyto kategorie:

- soustavu NATURA 2000 – území vymezená dle jednotných pravidel EU,
- velkoplošná zvláště chráněná území – CHKO a NP,
- maloplošná zvláště chráněná území – národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace, přírodní památky. Na území SO ORP se nacházejí všechny kategorie ochrany přírody.

Frýdlantský region je oblastí s dlouhou historií ochrany přírody, která sahá až do 17. století. Větší pozornosti ochraně přírody se dostalo ve 20. století v souvislosti s nárůstem průmyslové činnosti. 21. 6. 1960 bylo na území Jizerských hor zřízeno 19 státních přírodních rezervací (SPR), z nichž 7 zasahovalo na území Frýdlantska. Jižní část řešeného území zasahuje CHKO Jizerské hory, která byla vyhlášena 8. 12. 1967 s účinností od 1. 1. 1968 a to na rozloze 368 km². Sídlo správy CHKO se nachází v Liberci. Výrazné emisní znečištění z Polska a Německa v 70. letech minulého století zapříčinilo odumírání jizerskohorských lesů, což vedlo následně k silnější ochraně přírody a masivnější výsadbě lesního porostu.¹⁹⁸

¹⁹⁸ VONIČKA, P. a kol.. *Příroda Frýdlantska*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2010, 246 s. ISBN 978-80-87095-04-1, s. 223 - 240.

Obrázek 15: Zónace CHKO Jizerské hory na území SO ORP Frydlant¹⁹⁹

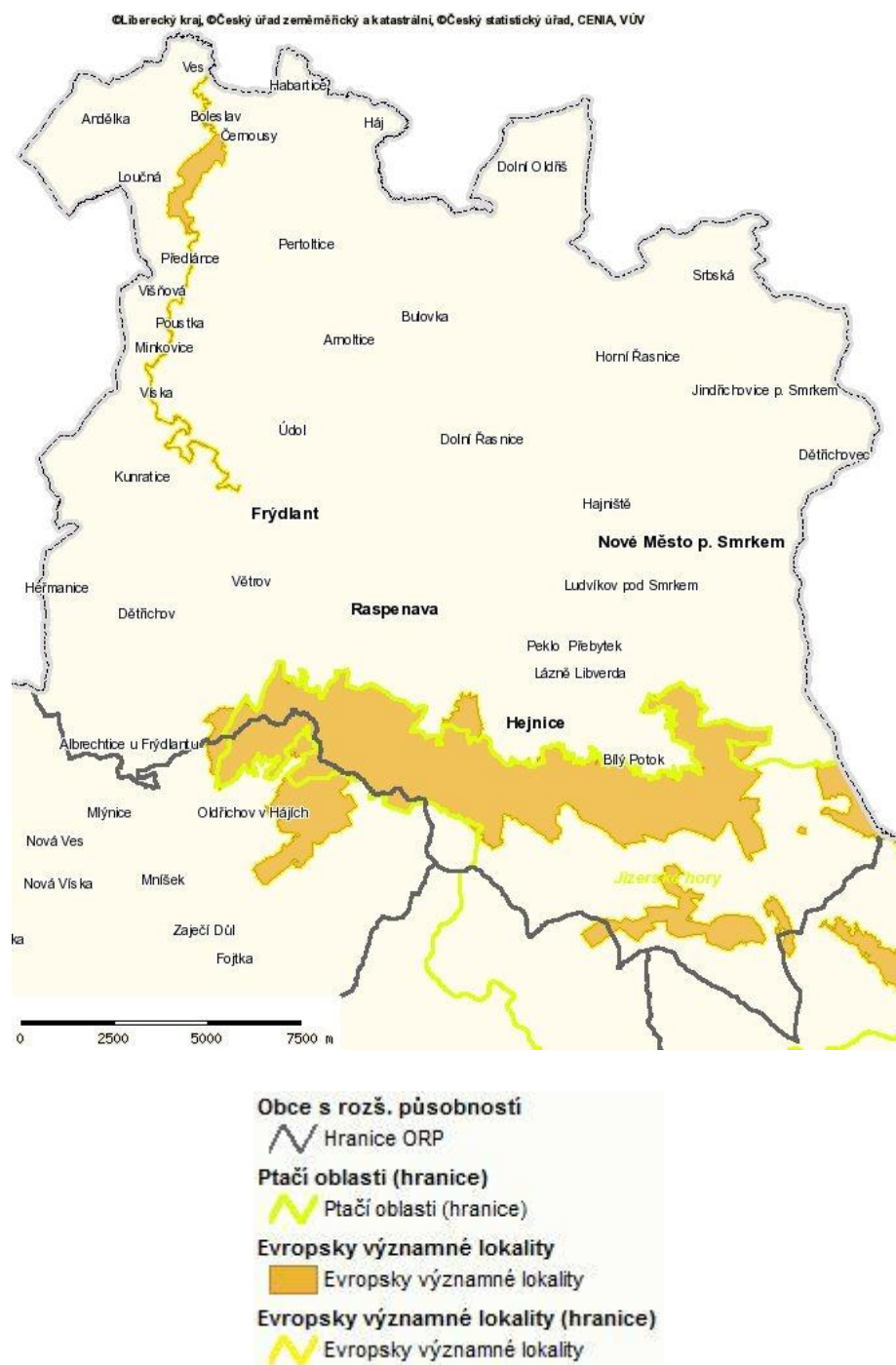
V roce 1992 se vlivem zákona č. 114/1992 Sb., změnily SPR na národní přírodní rezervace (NPR) a přírodní rezervace (PR) a přírodní památky (PP). Od devadesátých let 20. století se tak přesouvá zájem ochrany přírody i mimo území CHKO.²⁰⁰

¹⁹⁹ GEOportal: (nejen) o životním prostředí v Libereckém kraji. *GEOportal* [online]. 2014 [cit. 2014-09-28]. Dostupné z: <http://geoportal.kraj-lbc.cz/ochranaprirody>

Zvláštním prvkem ochrany přírody jsou také památné stromy a stromořadí. Dalším typem ochrany je NATURA 2000 (existují dva typy této ochrany: evropsky významná lokalita a ptačí oblast), již podle stejných principů a podmínek vyhláší všechny státy Evropské unie. V takto vymezených oblastech jde tedy o ochranu evropsky nejcennějších, ohrožených či endemických druhů rostlin, živočichů nebo přírodních stanovišť. Na SO ORP zasahují dvě z evropsky významných lokalit a to lokalita Smědá (142 ha) a částečně i lokalita Jizerskohorské bučiny (celkem 3 537 ha na území SO ORP). Ptačí oblast Jizerské hory zasahuje na území pouze okrajově.²⁰¹

²⁰⁰ ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frydlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s. ISBN 80-864-2418-9, s. 17.

²⁰¹ VONIČKA, P. a kol. *Příroda Frydlantska*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2010, 246 s. ISBN 978-80-87095-04-1, s. 223 - 240.

Obrázek 16: NATURA 2000 na území OS ORP Frýdlant²⁰²

²⁰² Geoportal: Prohlížení. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. 2014 [cit. 15. 10. 2014]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map/>, úprava vlastní

V řešeném území je vymezena rozsáhlá síť ÚSES všech kategorií, kdy zastoupení mají taktéž prvky nadregionálního a regionálního významu. Nachází se zde dvě rozsáhlá nadregionální biocentra (NC68 „Poustecká obora“ a NC84 „Jizerskohorské bučiny“).²⁰³ Dále je v území vymezena poměrně hustá síť lokálních prvků ÚSES, jež jsou upřesňovány v územních plánech jednotlivých obcí.²⁰⁴

3.3.4.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Ochrana krajiny a přírody“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 22: SWOT analýza - Ochrana krajiny a přírody

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>oblasti s cennými mokřady</i> • <i>velké množství maloplošných zvlášť chráněných území, významných krajinných prvků, památných stromů a stromořadí</i> • <i>mezinárodně významné oblasti NATURA 2000</i> • <i>kvalitní podmínky regionu pro rekreační využití</i> • vysoký koeficient ekologické stability • <i>oblasti ÚSES (i neregionálního významu)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>střety v součinnosti ochrany přírody a rekreačního využití</i> • <i>negativní vliv dopravy na kvalitu ovzduší (především v oblasti komunikace I/13)</i> • <i>tendence k neupravování krajiny</i> • <i>zdlouhavá realizace prvků ÚSES a komplexních pozemkových úprav</i>

²⁰³ Liberecký kraj: Ochrana přírody a krajiny. *Liberecký kraj* [online]. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/php/mapserv3.php?project=zchu>

²⁰⁴ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 11.

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>podpora rozšiřování chráněných území</i> • <i>budování silničních obchvatů obcí</i> • <i>podpora osobní i nákladní železniční dopravy</i> • <i>podpora zavádění moderních technologií v průmyslu s ohledem na ochranu životního prostředí</i> • realizace komplexních pozemkových úprav • definování prvků ÚSES v územních plánech obcí • chránění a obnovení zeleně pro připojení do ÚSES 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>další odklad realizace výstavby obchvatů obcí (především z finančních důvodů)</i> • odložení výstavby kanalizací, které jsou napojeny na ČOV • pokračující urbanizace volné krajiny • rozdělení krajiny a narušení chráněných území budováním liniových staveb (dopravní a technická infrastruktura) • rozšiřování alochtonních druhů fauny a flóry

3.3.4.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti ochrany krajiny a přírody. V návaznosti na emisní znečištění území (a následné kyselé deště) byla v minulosti část území (vrcholové části Jizerských hor) odlesněna a poté zde byl vysázen nový lesní monokulturální porost. Vrcholové části Jizerských hor tak postupně zarůstají smrkovými monokulturami přibližně stejného stáří, které mohou být v budoucnu ohroženy škůdci např. kůrovcem.

Střet zájmů ochrany krajiny a hospodářského rozvoje území (jako např. těžba nerostných surovin v oblasti Krásného Lesa a Horní Řasnice, výstavba obchvatů měst ležících na páteřní komunikaci I/13, která je zatížena tranzitní dopravou) je taktéž jedním z problémů tohoto území.

Dalším hrozícím problémem může být využívání nezastavěné chráněné krajiny k budování staveb dopravní a technické infrastruktury, což by mělo za následek její tříštění a neprostupnost (z pohledu ÚSES).

Doporučená řešení

- Využívání staveb typu brownfields, které se nacházejí na celém území řešeného regionu, k zamezení záboru nezastavěných ploch a jejich revitalizace (a to i za podpory dotačních titulů).
- Zohlednění prvků ÚSES a zájmů ochrany přírody v nových územních plánech a nutná spolupráce obcí v této problematice.

3.3.5 Hygiena životního prostředí

3.3.5.1 Současný stav

Z hlediska znečištění ovzduší je situace nejproblematictější na severu regionu, který je ovlivněn polskou tepelnou elektrárnou v Turówě. Problematiku znečištění ovzduší je nutné řešit na úrovni větších územních celků, nikoli na úrovni obcí. Dalším zdrojem znečištění je např. doprava či lokální vytápění. Obecně lze však konstatovat, že kvalita ovzduší je v SO ORP Frýdlant dobrá, i když lze pozorovat odlišnosti v jednotlivých obcích.²⁰⁵

V oblasti odpadového hospodářství je produkce komunálního odpadu na jednoho obyvatele ve srovnání s ostatními ORP kraje a s celorepublikovým průměrem nízká. Z větší části je odpad v regionu ukládán na skládky.²⁰⁶ Vliv na snižování produkce odpadu má především třídění znovuzpracovatelných složek odpadu. Velkým problémem v regionu jsou nelegální skládky odpadu dovezeného především z nedalekého Německa. Tyto skládky byly mnohokrát zapáleny, což mělo vliv i na kvalitu ovzduší.²⁰⁷

²⁰⁵ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 14.

²⁰⁶ Tamtéž

²⁰⁷ ČT 24: Skládka z Arnoltic mizí, odvoz plátí Němci - zatím. *ČT 24* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/257672-skladka-z-arnoltic-mizi-odvoz-plati-nemci-zatim/>

V regionu se dále nachází území s radonovým zatížením, jehož intenzita je poměrně nerovnoměrná. Nejvíce jsou zasaženy obce Raspenava, Hejnice a Bílý Potok, oproti tomu severní část regionu je ohrožena méně.²⁰⁸

V souvislosti s průmyslovou výrobou se území týká také problematika starých ekologických zátěží a vznik brownfields po zaniklých průmyslových a zemědělských objektech. Takto zatížená území se nachází téměř ve všech sídlech regionu.²⁰⁹

3.3.5.2 SWOT analýza

V rámci podkapitoly „Ochrana životního prostředí“ byla provedena SWOT analýza, která byla vytvořena autorkou práce na základě jejích osobních znalostí o regionu (ve SWOT analýze vyznačeno kurzívou) a upravena a doplněna na základě informací získaných z Územně analytických podkladů.

Tabulka 23: SWOT analýza - Hygiena životního prostředí

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>poměrně dobrá kvalita ovzduší (mimo severní části území)</i> • schválená koncepce zásobování pitnou vodou a odvádění a čištění odpadních vod (Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje) • postupné zvyšování kvality povrchových i podzemních vod 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>opuštěné prostory, jež byly v minulosti zatíženy těžbou</i> • <i>existence dalších brownfields</i> • <i>negativní vliv dopravy na kvalitu ovzduší (především v oblasti komunikace I/13)</i> • pomalá rekultivace bývalých těžebních ploch • velký počet obcí bez kanalizace a ČOV • velký počet obcí bez plynovodu • spalování tuhých paliv a odpadů v lokálních topeništích • jižní část území je zatížena radonem

²⁰⁸ Geologické a geovědní mapy: Radon a radonové mapy okresu Liberec. *Geologické a geovědní mapy* [online]. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.geologicke-mapy.cz/radon/okres-CZ0513/>

²⁰⁹ ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012, s. 14.

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>budování silničních obchvatů obcí</i> • <i>podpora osobní i nákladní železniční dopravy</i> • <i>podpora zavádění moderních technologií v průmyslu s ohledem na ochranu životního prostředí</i> • <i>revitalizace objektů brownfields, sanace ekologicky zatížených oblastí</i> • <i>osvěta v oblasti úspor energií</i> • <i>zvyšování počtu sběrných míst pro tříděný odpad</i> • <i>sběr a zpracování biologicky rozložitelného odpadu</i> • <i>kvalitní sanace a rekultivace ploch zatížených v minulosti těžbou a dolováním</i> • <i>podpora dalšího omezování emisí z velkých zdrojů</i> • <i>plynofikace obcí</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>zvyšování cen zemního plynu, což zapříčiňuje přiklání se obyvatel k vytápění tuhými palivy</i> • <i>další odklad realizace výstavby obchvatů obcí (především z finančních důvodů)</i> • <i>poměrně vysoký index radonového rizika</i> • <i>pomalá plynofikace obcí</i> • <i>nárůst silniční dopravy a s tím spojený nárůst škodlivých emisí</i> • <i>odložení výstavby kanalizací, které jsou napojeny na ČOV</i>

3.3.5.3 Identifikované problémy a doporučená řešení

Na základě výše uvedených informací lze identifikovat zásadní problémy rozvoje území v oblasti hygieny životního prostředí. Velkým problémem území je značný počet objektů typu brownfields nacházejících se na celém území ORP Frýdlant. Dalšími problémy jsou staré ekologické zátěže, radonové zatížení území či černé skládky.

Doporučená řešení

- Využití dotačních titulů k přestavbě objektů typu brownfields, např. na domy s pečovatelskou službou, bytové jednotky, zemědělské objekty apod.
- Využití dotačních titulů k sanaci území zasažených ekologickou zátěží (např. v obcích Nové Město pod Smrkem – Hajniště, Černousy, Habartice).
- Zvýšení kontroly opuštěných objektů, u kterých hrozí zvýšené riziko černých skládek, a posílení policejních hlídek v příhraničním prostoru ve snaze zabránit dovozu odpadu z Polska a Německa.

4 Celkové zhodnocení analýzy řešeného území a shrnutí zjištěných problémů

Na základě analýzy vytvořené v předchozí kapitole lze **území SO ORP Frýdlant z pohledu jednotlivých pilířů** udržitelného rozvoje zhodnotit jako velmi **nevyrovnané**. Jako pilíř s kladným hodnocením lze označit pilíř environmentální, naopak zbylé dva pilíře (hospodářský a sociální) vykazují spíše negativní hodnoty. Nicméně je nutné připomenout, že hodnocení regionu komplikuje nedostatek ekonomických dat na úrovni územních celků ORP. Přestože tedy v celkovém hodnocení vychází region jako poměrně dobře vyvážený, mezi jednotlivými pilíři existují propastné rozdíly. V konečném důsledku tedy výsledek analýzy vyrovnává pilíř environmentální, který je svými hodnotami mimořádný.

Jak již bylo řečeno **nejlepších hodnot** dle získaných informací dosáhl **pilíř environmentální**. Území má velmi dobré přírodní podmínky. Především tři zásadní ukazatele (koeficient ekologické stability, podíl lesů z celkové výměry katastru a výskyt nadregionálních prvků ÚSES, regionálních biocenter a prvků zvláštní ochrany přírody), jsou prakticky ve všech obcích nadprůměrné, přičemž další ukazatele již výsledný pozitivní závěr neovlivňují.

V rámci hodnocení **sociálního pilíře** existují značné **rozporuplnosti**. Ačkoli věková skladba obyvatelstva je v současnosti příznivější, výsledné hodnocení tohoto pilíře velmi ovlivňuje fakt **vysoké míry registrované nezaměstnanosti** a nízký počet nově dokončených bytů.

Záporné hodnocení v hospodářském pilíři je způsobeno především vysokou mírou nezaměstnanosti ve všech obcích řešeného území a dále absencí kanalizačních systémů ve většině obcí SO ORP, které jsou významným předpokladem rozvoje podnikatelských a jiných aktivit v území. Velmi zásadním negativním faktorem je taktéž kvalita dopravní infrastruktury. Celé území SO ORP je sice protkáno hustou sítí silnic a železnic, ale jejich technický stav je velmi špatný, navíc dochází k pravidelným sezónním uzavírkám a komplikacím v provozu v důsledku klimatických jevů. Naopak značně pozitivním jevem hospodářského pilíře v regionu je existence vodovodních systémů v téměř všech obcích.

Grafické zobrazení vyváženosti pilíře hospodářského (v kartogramu značen H), sociálního (v kartogramu značen S) a environmentálního je uvedeno v kartogramu vyváženosti pilířů udržitelného rozvoje území v příloze za textem. V tomto zobrazení jsou zachyceny stavy pilířů v rámci jednotlivých obcí regionu.²¹⁰

V rámci komplexní analýzy udržitelného rozvoje mikroregionu Frýdlantsko byly vytvořeny SWOT analýzy. Problémy v území jsou podrobněji rozebrány v předchozí kapitole „Analýza území Frýdlantska dle pilířů udržitelného rozvoje“. Dle vytvořené analýzy lze konstatovat, že **největšími problémy** k řešení na území SO ORP Frýdlant, které si zaslouží hlavní pozornost, jsou především tyto:

- Vysoká míra registrované nezaměstnanosti a nízká nabídka pracovních příležitostí.
- Časté povodňové stavy na místních tocích (a vodních plochách) a s tím související existence záplavových území.
- Špatná technická a dopravní infrastruktura a infrastruktura ČR.
- Stárnutí populace v regionu a s tím související nedostatečné kapacity sociálních zařízení.
- Vysoký podíl objektů typu brownfields.
- Ovlivňování řešeného regionu těžbou hnědého uhlí v polském dole Turów.

²¹⁰ Město Frýdlant: Územně analytické podklady. *Město Frýdlant: Kartogram vyhodnocení vyváženosti pilířů URÚ* [online]. 2013 [cit. 2014-11-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/podpora-podnikani/uzemni-planovani/uzemne-analyticke-podklady.html>

5 Návrh řešení vybraných problémů v území

V návaznosti na problémy, které vyplynuly z analýzy udržitelného rozvoje řešeného území, jsou v této kapitole představeny **projektové záměry**, které svým zaměřením mají přispět k určitému zlepšení situace v jednotlivých pilířích. Za každý pilíř je zde navržen jeden projekt, kdy výběr byl zvolen tak, aby byly zařazeny projekty jak neinvestičního charakteru (měkké), tak charakteru investičního (tvrdé).

Za **pilíř hospodářský** byl zvolen projekt **obnovy kulturní památky větrného mlýnu Vysoký na Lysém vrchu**, jež spadá do katastrálního území obce Heřmanice. Tato obnova ojedinělé památky a vytvoření vnitřní expozice, spolu s vhodně zvolenou formou propagace, přispěje v rámci **cestovního ruchu** ke zvýšení povědomí o regionu jakožto destinaci cestovního ruchu a ke zvýšení počtu návštěvníků regionu, čímž dojde k přílivu finančních prostředků do řešeného území a umožní vytvoření dalších pracovních příležitostí v terciárním sektoru. Je nutná efektivní propagace kulturní památky, a to i za hranicemi České republiky, neboť se tato památka nachází v bezprostřední blízkosti polských a německých hranic v tzv. Euroregionu Nisa. V návaznosti na tento projekt je možné podpořit budování (případně obnovu) vhodné turistické infrastruktury, jako je např. cyklostezka, naučná stezka, nově značená turistická trasa, občerstvovacích zařízení apod.

Revitalizace objektu typu brownfield (bývalá škola) v obci Habartice a jeho přestavba na dům s pečovatelskou službou pro seniory byl vybrán jako projekt investiční povahy pro rozvoj v rámci **pilíře sociálního**. Vybudováním tohoto typu objektu sociální péče v řešené lokalitě vznikne možnost pro potenciální klienty i v severní části řešeného území (objekty typu DPS se nachází v obci Frýdlant, Lázně Libverda, Raspenava a Nové Město pod Smrkem²¹¹). Protože dochází k všeobecnému stárnutí populace, je nutné řešit otázku sociální péče pro seniory. Vzhledem k zájmu o tento typ zařízení sociální péče je v řešeném regionu nedostatečná kapacita bytových jednotek v těchto zařízeních.

²¹¹ Město Frýdlant: Komunitní plánování. *Město Frýdlant: Poskytovatelé služeb - seniři* [online]. 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/komunitni-planovani/poskytovatele-sluzeb/seniori.html>

V rámci **pilíře environmentálního** je řešen projekt **vzdělávacího programu pro zemědělce**. Realizace projektu je zaměřena na podporu ekologické zemědělské činnosti a podporu rozvoje podnikání, čímž dojde ke zvýšení zaměstnanosti obyvatel v primárním sektoru, a tím ke zkvalitnění životní úrovně místních obyvatel. Vzhledem k tomu, že území je vhodné pro zemědělskou činnost, je nutná podpora a osvěta zemědělských subjektů (i těch potenciálních) v oblasti správného využití území, pěstování vhodných plodin, o možnostech čerpání finančních prostředků z dotačních titulů, navázání zemědělství s alternativními formami CR (agroturistika, ekoagroturistika) apod.

5.1 Rekonstrukce kulturní památky

Projekt

Obnova kulturní památky větrného mlýnu Vysoký na Lysém vrchu

Popis projektu – stručný obsah projektu

Bývalý větrný mlýn Vysoký, postavený v letech 1828 až 1830 v obci Vysoký (v dnešní době osada), byl holandského typu, tedy s otáčením celé dřevěné konstrukce nad zděnou kruhovou stavbou. Mlýn sloužil do roku 1862 jednoznačně pouze pro místní potřebu mletí mouky, a to v lokalitě, kde není dostatečný zdroj vody pro mnohem účinnější a výkonnější vodní mlýn. Objekt leží v těsné blízkosti hranic s Německem a Polskem na úpatí Lysého vrchu (643m) v části obce Heřmanice na katastrálním území Kristiánov. Za příznivé viditelnosti jsou zde nádherné pohledy jak směrem k hřebenům Jizerských hor, Lužických hor a k Ještědskému hřbetu, tak na polskou krajinu, která je ale v současné době značně narušena těžbou hnědého uhlí v dole Turów. Vzhledem k této poloze byla už v roce 1897 kamenná ruina mlýna upravena a přebudována na rozhlednu.

Tento objekt byl 3. 5. 1958²¹² zapsán do seznamu nemovitých památek Národního památkového ústavu.

²¹² Národní památkový ústav: Nemovité památky. *Národní památkový ústav: Větrný mlýn* [online]. 2014 [cit. 2014-11-06]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?IdReg=131330&oCisRoz=5102&Uz=B&PrirUbytOd=03.05.1958&PrirUbytDo=01.11.2014&Limit=25>

Řešený objekt leží na jihozápadním okraji zájmového území SO ORP Frýdlant. Původní romantická krajina tu prošla zásadní proměnou. Volba lokality našimi předky ke zbudování větrného mlýna je nyní potvrzena výstavbou větrné elektrárny, která se nachází v bezprostřední blízkosti objektu a vytváří dynamickou dominantu Lysého vrchu. Byly zde zbudovány dva telekomunikační objekty a šest stožárů větrné elektrárny s celkovým instalovaným výkonem 3,1 MW, jenž není využíván pouze v místě, ale je připojen k centrální rozvodné síti. Revitalizovaný mlýn nabídne vnitřní expozici srovnání ekologie tvorby energie a využívání krajiny, konkrétně historického vývoje získávání a využívání obnovitelné energie větru, v podobě textů a maket větrného mlýnu a větrné elektrárny umístěných v revitalizovaných prostorech.

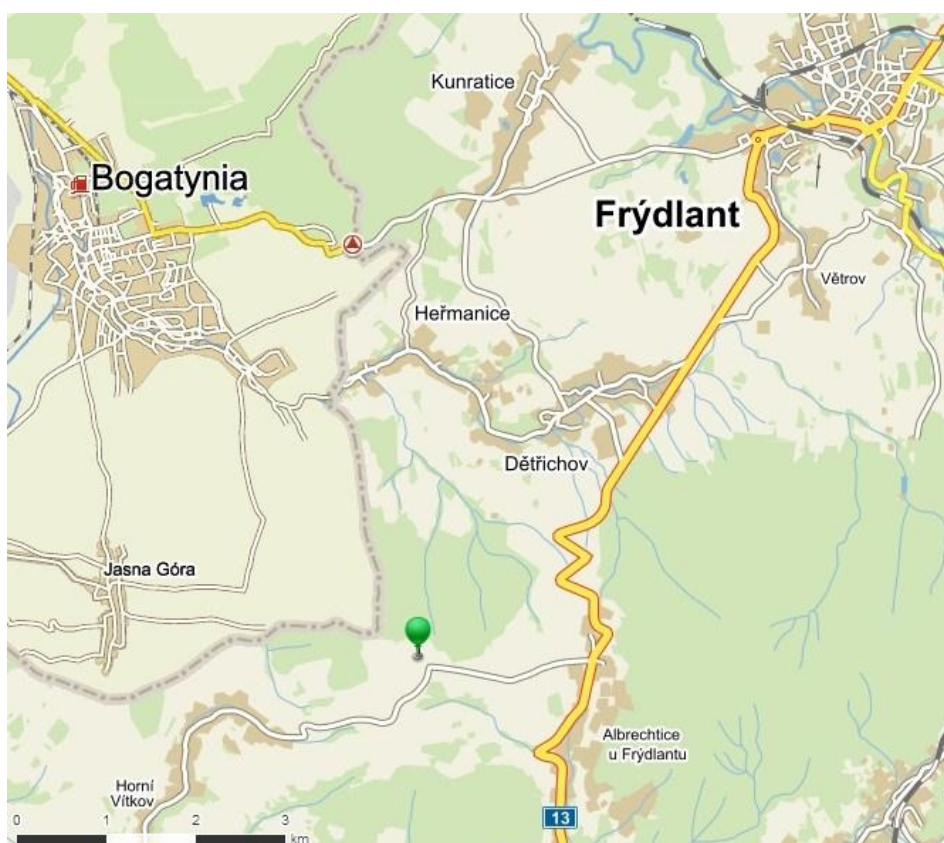

Obrázek 17: Větrný mlýn Vysoký na Lysém vrchu²¹³

Záměrem tohoto projektu je opětovné využití kulturní památky jako místa vhodného k zastavení turistů, k čemuž je zapotřebí úprava nejbližšího okolí i samotné stavby. Narušená kruhová, 13 m vysoká a 9,2 m široká, stavba bývalého mlýna a pozdější rozhledny je obklopena a částečně zakryta vzrostlým náletovým porostem. Pro bezpečné zpřístupnění památky je nutné vybrat partie náletových dřevin obklopujících

²¹³ KUBÍKOVÁ, Hana. BLOG deník.cz: Větrný mlýn Vysoký. *BLOG deník.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-11-07]. Dostupné z: <http://kubikova.blog.denik.cz/c/370431/Vetny-mlyn-Vysoky.html>

stavbu citlivě upravit, případně odstranit. Vlastní vnitřní prostor, který bude po revitalizaci přístupný, je nutné vyklidit od nepořádku, opravit podlahu, okna a položit novou střešní krytinu. Narušené obvodové kamenné zdi zajistit proti dalšímu chátrání. V blízkosti objektu bude umístěn informační panel, na kterém budou uvedeny základní historické a technické údaje nejen samotného mlýna, ale i přilehlé větrné elektrárny a informace o vývoji získávání a využívání obnovitelného zdroje energie větru.

Obrázek 18: Lokace větrného mlýna Vysoký²¹⁴

Lokalita je celoročně relativně dobře přístupná po dopravní komunikaci III/27252 vedoucí z Albrechtic do Horního Vítkova, jež navazuje na komunikaci první třídy I/13 (Liberec – státní hranice ČR/PL). Objekt leží ve vzdálenosti 0,7 km od osady Vysoký a zhruba 2,5 km od obce Albrechtice. Okolí mlýna je protkáno hustou sítí značených i neznačených stezek, umožňujících dostupnost pro cyklisty i pěší turisty.

²¹⁴ *Mapy.cz* [online]. 2014 [cit. 2014-11-07]. Dostupné z: <https://www.mapy.cz/>

Cíle projektu

Hlavním cílem tohoto projektu je obnova kulturní památky větrného mlýna. V rámci obnovy stavby bude asanována zbylá část obvodového kamenného zdiva, a to takovým způsobem, aby nedocházelo k dalšímu mechanickému poškození stavby. Dále bude v blízkosti rekonstruované stavby umístěn informační panel, na kterém budou uvedeny historické, technické a ekologické aspekty stavby a přilehlé elektrárny. Revitalizovaný mlýn nabídne vnitřní expozici srovnání ekologie tvorby energie a využívání krajiny, konkrétně historického vývoje získávání a využívání obnovitelné energie větru, podobě textů a maket větrného mlýnu a větrné elektrárny umístěných v revitalizovaných prostorech.

Dílčím cílem projektu je efektivní propagace kulturní památky především v místních, regionálních médiích (jako jsou internetové stránky obcí regionu, obecní zpravodaje, rozhlasová vysílání, veletrhy apod.), zejména pak na úrovni Euroregionu Nisa, jehož je Frýdlantsko součástí, dále v regionálních informačních centrech pomocí tištěných vícejazyčných propagačních materiálů a na internetových turistických portálech, na kterých budou uvedeny souřadnice řešené kulturní památky a zveřejněny fotografie památky doplněné komentáři o historii, technických parametrech a případně informacemi o obnovitelném zdroji energie větru v řešené lokalitě.

Zdůvodnění potřeby projektu

Obnova této ojedinělé památky přispěje v rámci cestovního ruchu ke zvýšení povědomí o regionu jakožto destinaci cestovního ruchu a ke zvýšení počtu návštěvníků regionu, čímž dojde k přílivu finančních prostředků do řešeného území a umožní vytvoření dalších pracovních příležitostí v terciárním sektoru. Návštěvu bývalého mlýna po revitalizaci bude vhodné spojit s návštěvou jiných blízkých památek a zajímavostí. V okolí jsou již nyní navštěvovaná místa, mezi které bude vhodné zařadit i zastavení u řešeného objektu, a to za účelem doplnění a rozšíření informací o krajině a obnovitelných zdrojích energie pro pěší turisty, cykloturisty a další návštěvníky regionu.

Těmito navštěvovanými místy v blízkosti jsou například:

- Curia Vítkov: projekt Curia Vítkov leží nad blízkou obcí Horní Vítkov a je zajímavým pokusem o vybudování volné repliky venkovského velmožského

sídla – kurie z 12. -13. století, tzn. období, které předcházelo pozdější výstavbě větrných mlýnů v přilehlém území.

- Vrch Výhledy: vrchol je přístupný z Horního Vítkova od zchátralého barokního kostela Navštívení Panny Marie kolem rozcestníku se zastávkou na cyklostezce, tzv. Pašerácké stezce.
- Rozhledna Heřmanice.
- Státní hrad a zámek Frýdlant: zhruba 12 km vzdálená národní kulturní památka je největším a nejznámějším atraktorem cestovního ruchu k navštívení regionu. Každoročně tuto památku navštíví 50 – 60 tisíc turistů.

Popis cílové skupiny

Cílová skupina není blíže specifikována, okruh uživatelů je široký a neomezený (např. mladí lidé se zájmem o region, rodiny s dětmi, aktivní senioři, apod.).

U cílových skupin se předpokládá zájem o region, kulturu a případně zájem o obnovitelné zdroje energie (vzhledem k umístění v blízkosti větrné elektrárny).

Rizika projektu

Rizikem tohoto projektu je možný nedostatek finančních prostředků majitele kulturní památky na předfinancování asanace objektu a přilehlého okolí. Toto riziko však není nikterak velké, neboť náklady vzhledem k poměrně mírnému zásahu nebudou nijak vysoké.

Dalším rizikem projektu je ztráta zájmu majitele objektu o jeho rekonstrukci, což by vedlo k dalšímu chátrání kulturní památky.

V zimním období se předpokládá omezení přístupu kulturní památky, resp. vstup k objektu bude podmíněn upozorněním, že návštěvník vstupuje na vlastní nebezpečí, neboť v blízkosti větrné elektrárny hrozí uvolňování kusů ledu z rotorových listů jednotlivých stožárů.

Opatření k eliminaci rizik

K eliminaci možnosti vzniku úrazu v zimním období bude nutné umístění upozorňující cedule v bezpečné vzdálenosti od větrné elektrárny a kulturní památky varující návštěvníky před možným nebezpečím.

Řešením ztráty zájmu majitele řešeného objektu o jeho rekonstrukci je odprodej nemovitosti a přilehlých pozemků obci, která by v rámci zachování památky podnikla kroky k realizaci navrženého projektu a využila by možnosti dotačních titulů k asanaci objektu větrného mlýna.

Možnosti financování

Náklady na revitalizaci kulturní památky bývalého mlýna Vysoký na Lysém vrchu, tak jak je navržena, byla vyčíslena odborným odhadem na cca 5 000 000 Kč. Rozhodující položkou jsou stavební úpravy a odstranění náletového porostu.

Tento projekt lze financovat z následujících programů:

- ***Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2014-2020***

Nový Program ČR-PR se zaměřuje na taková témata, jako jsou bezpečnost, využití potenciálu česko-polského příhraničí v oblasti přírodního a kulturního dědictví, dopravní dostupnost regionu, vzdělávání a spolupráce vládních a nevládních institucí. Většina finančních prostředků je určena na aktivity související s přírodním a kulturním dědictvím česko-polského příhraničí a rozvojem silniční infrastruktury.²¹⁵

- ***Integrovaný regionální operační program (IROP)***

Přestože v programovém období 2007-2013 bylo na projekt obnovy kulturní památky možné čerpat finanční prostředky z Regionálního operačního programu

²¹⁵ CZ-PL Cíl 3/ Cel 3: Nové období 2014 - 2020. *CZ-PL Cíl 3/ Cel 3* [online]. 2014 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.cz-pl.eu/nove-obdobi-2014-2020.html>

Severovýchod²¹⁶, čerpání finančních prostředků z nově vznikajícího programu IROP (transformace regionálních operačních programů a Integrovaného operačního programu v jeden celostátní program) v letech 2014 – 2020 pro potřeby financování tohoto projektu nebude možné, neboť v oblasti obnovy památek se budou moci čerpat prostředky pouze na rekonstrukci národních kulturních památek, památek zapsaných na Seznam UNESCO a památek zapsaných na seznam kandidátů na Seznam UNESCO. V České republice se nachází více než 40 000 kulturních památek. Z důvodu jejich velkého množství se bude podpora zaměřovat na obnovu a rozvoj národních kulturních památek, které mají největší potenciál pro sociální a ekonomický rozvoj regionů.²¹⁷

V roce **2015** je možné čerpat finanční prostředky na obnovu kulturních památek také například z **ročních programů**, jako jsou např.:

- ***Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností***

V roce 2015 vyhlásilo Ministerstvo kultury, odbor památkové péče, podle Zásad programu Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností program pro rok 2015. Žadatelé mohou podávat žádosti prostřednictvím obecních úřadů příslušných obcí s rozšířenou působností.²¹⁸

- ***Záchrana a obnova památek v Libereckém kraji***

Pro účely financování plánovaných oprav řešené památky je možno využít také Dotačního fondu Libereckého kraje, konkrétně Programu resortu cestovního ruchu, památkové péče a kultury, do kterého mimo jiné spadá taktéž podprogram 7.2 Záchrana

²¹⁶ Regionální Rada NUTS II Severovýchod: Prioritní osy ROP SV. *Regionální Rada NUTS II Severovýchod* [online]. 2009 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.rada-severovychod.cz/prioritni-osy-rop-sv>

²¹⁷ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *IROP: Integrovaný regionální operační program pro období 2014-2020*. verze k 9. 7. 2014, 2014, 222 s, s. 81.

²¹⁸ Ministerstvo kultury: Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností. *Ministerstvo kultury* [online]. 2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/dotacni-programy/podpora-obnovy-kulturnich-pamatek-prostrednictvim-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-2432/>

a obnova památek v Libereckém kraji. Tento podprogram je zaměřen na zachování a obnovu movitých a nemovitých kulturních památek.²¹⁹

5.2 Revitalizace objektu brownfields

Projekt

Revitalizace objektů brownfields na dům s pečovatelskou službou pro seniory

Popis projektu – stručný obsah projektu

Výsledná realizace projektu je zaměřena na přeměnu stávajícího stavu objektů (dvě budovy) bývalé školy na dům s pečovatelskou službou. V rezidenčních službách je sledována stále vyšší poptávka po umístění v tomto typu bydlení převyšující nabídku, která v severní části regionu zcela chybí.

Obrázek 19: Budova bývalé školy v Habartících²²⁰

Řešené budovy jsou vedeny v Národní databázi brownfieldů²²¹ a jsou umístěny v obci Habartice (v severní části SO ORP Frýdlant na hranicích s Polskem). Areál je ve

²¹⁹ Liberecký kraj: Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu. *Liberecký kraj: Záchrana a obnova památek v Libereckém kraji* [online]. 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://kultura.kraj-lbc.cz/dotacni-programy-resortu-/72-zachrana-a-obnova-pamatek-v-libereckem-kraji>

²²⁰ Národní databáze brownfieldů: Škola, Habartice. *Národní databáze brownfieldů: Škola, Habartice* [online]. 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.brownfieldy.cz/image/2607/>

²²¹ Národní databáze brownfieldů. *Národní databáze brownfieldů: Škola, Habartice* [online]. 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.brownfieldy.cz/skola-habartice-617/>

veřejném vlastnictví, tzn. je v majetku zmiňované obce, která bude nadále jeho správcem.

Řešené objekty se nachází v intravilánu obce na malém náměstí nedaleko bývalé celnice. Rozloha lokality je 2 016 m² a zastavěná plocha činí 512 m². Areál je dle územně plánovací dokumentace charakterizován jako vhodný pro občanskou vybavenost. Blízkost silnice první třídy I/13, stejně jako autobusové zastávky veřejné hromadné dopravy, zajišťuje dobrou dopravní obslužnost.

V současné době se v přízemí jedné z budov nachází herna, využití objektu je tedy pouze částečné a zcela nevhodné. V rekonstruovaných budovách vznikne díky tomuto projektu 8 bytových jednotek s kuchyňským koutem a vlastním sociálním zařízením, společenská místnost, dále zázemí pro zaměstnance a prostory pro poskytování úkonů spojených s pečovatelskou službou.

Cíle projektu

Hlavním cílem projektu je revitalizace a transformace původního objektu školy na dům s pečovatelskou službou pro seniory. Nyní je areál využíván pouze z části. Tento záměr je v souladu s Komunitním plánem obcí Frýdlantska, který je dostupný na webových stránkách města Frýdlant.²²²

Dílčím cílem projektu je vytvoření nových pracovních příležitostí v oblasti sociálních služeb. Personální zajištění DPS bude pod správou obce Habartice.

Nalezením využití z části opuštěných budov dojde ke zlepšení jejich vzhledu a k redukci drobné kriminality a vandalismu v okolí (vlivem zrušení hery).

Díky tomuto projektu nebude docházet k vyčleňování seniorů ze společnosti. Klienti budou mít k dispozici společenskou místnost, kde se budou konat různé kulturní a společenské akce nejen pro klienty DPS, ale také pro ostatní obyvatele obce a jejího okolí.

²²² Město Frýdlant: Komunitní plánování. *Město Frýdlant: Komunitní plán obcí Frýdlantska* [online]. 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydhttp://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/komunitni-planovani/dokumenty/komunitni-plan-obci-frydlantska.html>

Zdůvodnění potřeby projektu

Protože dochází k všeobecnému stárnutí populace, je nutné řešit otázku sociální péče pro seniory. Vybudováním tohoto typu objektu sociální péče v řešené lokalitě se zvýší možnost využití bydlení s pečovatelskou službou pro potenciální klienty i v severní části řešeného území (objekty typu DPS se nacházejí v obci Frýdlant, Lázně Libverda, Raspenava a Nové Město pod Smrkem). Vzhledem k zájmu o tento typ zařízení sociální péče je v řešeném regionu (a především v jeho severní části) nedostatečná kapacita bytových jednotek v těchto zařízeních.

Popis cílové skupiny

Cílovou skupinou tohoto projektu jsou senioři, kteří budou využívat nabízených sociálních služeb. Pečovatelská služba v DPS podporuje uživatele v samostatnosti a umožňuje jim zachovat přirozený životní styl a není určena pro osoby vyžadující celodenní péči.

Rizika projektu

Rizikem projektu může být nepřiznání finančních prostředků z dotačních titulů na opravu bývalé školy a přebudování na objekt DPS. Vzhledem k vyšším nákladům v důsledku stavebních prací by byla obec (i svazek obcí) schopna zaplatit tuto rekonstrukci svépomocí jen velmi obtížně.

Problémem některých DPS je nezájem části klientů o nabízené sociální služby. Byty jsou pak obsazeny jinou cílovou skupinou než pro kterou jsou primárně určeny. Obecně chybí zájem seniorů platit si za sociální služby, což je způsobeno mj. minimální osvětou a nízkou informovaností. Tato situace se však zlepšuje a některé DPS již mají tuto problematiku vyřešenou, např. informováním obyvatel těchto domů o poskytovaných službách a možnostech jejich využití, na pravidelných schůzkách.

Opatření k eliminaci rizik

Pro vyloučení rizika nepřiznání dotačních prostředků je nutné zpracovat kvalitní projektovou dokumentaci, která zamezí veškerým možným nesrovnalostem při posuzování vhodnosti projektu a jeho postoupení k realizační fázi.

K eliminaci možného rizika nevyužívání služeb, které jsou s tímto typem bydlení spjaty a jsou poskytovány pečovatelskou službou, je nutné dbát na výběr vhodných uchazečů a potenciálních klientů domu s pečovatelskou službou. Při výběru bude zohledněno více faktorů, jako např. trvalé bydliště žadatele, jeho zdravotní stav, zájem o využívání ošetrovatelských úkonů, zda žadatelé žijí osaměle (tedy, zda rodina je/není schopna zajistit péči), možnosti úhrady nákladů na bydlení a služby apod.

Možnosti financování

Rozhodující položku ve financování tohoto projektu představují stavební práce, které souvisí s úpravou obou objektů. Celkové náklady na tento projekt byly vyčísleny odborným odhadem v předpokládané výši cca 12 000 000 Kč.

V programovém **období 2014-2020** bude možné čerpat např. z:

- ***Integrovaný regionální operační program***

V návaznosti na projekt Revitalizace objektů brownfields na dům s pečovatelskou službou pro seniory bude možné využít finančních prostředků z IROP, konkrétně se této problematiky dotýká Prioritní osa 2, která je zaměřena na zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů. V rámci zmíněné prioritní osy 2 je zařazena investiční priorita (IP) 9a: *Investice do zdravotnické a sociální infrastruktury, které přispívají k celostátnímu, regionálnímu a místnímu rozvoji, snižování nerovností, pokud jde o zdravotní stav, podporou sociálního začlenění díky lepšímu přístupu k sociálním, kulturním a rekreačním službám a přechodem od institucionálních ke komunitním službám.*²²³ Specifickými cíli této priority jsou zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi a rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotních služeb a péče o zdraví.

5.3 Vzdělávací program pro zemědělce

Projekt

Vzdělávací program pro zemědělce

²²³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *IROP: Integrovaný regionální operační program pro období 2014-2020*. verze k 9. 7. 2014, 2014, 222 s, s.51.

Popis projektu – stručný obsah projektu

Řešený projekt se zaměřuje na podporu ekologické zemědělské činnosti a podporu rozvoje podnikání. Cílem projektu je zvýšit podíl ekologického zemědělství na dosavadní zemědělské produkci v řešeném území. Dílčím dopadem projektu bude rovněž podpora podnikatelské činnosti v oblasti zemědělství, čímž dojde ke zvýšení zaměstnanosti obyvatel v primárním sektoru, a tím ke zkvalitnění životní úrovně místních obyvatel. Projekt bude realizován formou vzdělávacího kurzu, který bude probíhat po dobu 6 měsíců a bude tematicky rozdělen do několika okruhů podle dotčených problémů. Cílovými skupinami jsou zemědělské subjekty, které v regionu již působí a potenciální zájemci o provozování podnikatelské činnosti zemědělského charakteru. Podporou lokální zemědělské výroby, která bude navíc prováděna ekologickým způsobem, dojde k prodeji zemědělských plodin v místě jejich produkce.

Cíle projektu

Cílem projektu je zvýšit podíl ekologického zemědělství na dosavadní zemědělské produkci v řešeném území. Dílčím dopadem projektu bude rovněž podpora podnikatelské činnosti v oblasti zemědělství, čímž dojde ke zvýšení zaměstnanosti obyvatel v primárním sektoru, a tím ke zkvalitnění životní úrovně místních obyvatel. Prostřednictvím realizace daného vzdělávacího kurzu dojde k vyšší informovanosti stávajících i potenciálních zemědělských subjektů o možnostech provozování zemědělské činnosti ekologickou formou a zároveň budou zájemci poučeni o efektivním a správném využití zemědělských ploch. Předmětem projektu bude rovněž zvýšení gramotnosti cílové skupiny ve vztahu k možnostem čerpání finančních prostředků z dotačních titulů. Projekt bude realizován formou vzdělávacího kurzu, který bude probíhat po dobu 6 měsíců a bude tematicky rozdělen do několika okruhů podle dotčených problémů.

Zdůvodnění potřebnosti projektu

Realizace projektu je potřebná ke zvýšení objemu zemědělské produkce a podnikatelské činnosti v regionu a ke snížení stávající míry nezaměstnanosti, která v současné době činí zhruba 15%. Dílčím dopadem ekologicky provozované zemědělské činnosti je rovněž podpora ochrany životního prostředí, která je důležitá pro zachování

specifického krajinného rázu řešeného území. Dalším dílčím cílem k realizaci projektu „Vzdělávací programy pro zemědělce“ je osvěta zemědělců v oblasti efektivního a zároveň správného využívání zemědělských ploch. Správné hospodaření v důsledku povede k vytváření menších zemědělských ploch (resp. rozdělení velkých zemědělských ploch na více menších), a tím i k zabraňování odnosu zeminy z polí vlivem prudkých přívalových dešťů.

Popis cílové skupiny

Cílová skupina projektu je omezena na subjekty provozující zemědělskou činnost a na subjekty, které o provozování zemědělské činnosti do budoucna uvažují. Cílová skupina nebude nikterak omezena předchozím dosaženým vzděláním.

Rizika projektu

Rizika projektu nejsou vzhledem k jeho neinvestiční povaze nikterak vysoká a omezují se tak výhradně na nezájem cílové skupiny o vzdělávání v oblasti ekologického zemědělství a využívání dotačních titulů v této oblasti. Vzhledem k vytíženosti a náročnosti provozování zemědělské činnosti je třeba efektivního rozložení jednotlivých bloků vzdělávacího kurzu tak, aby tato výuka nenarušovala provozování živnosti (žně, sklizeň plodin, seče sena apod.).

Opatření k eliminaci rizik

K eliminaci rizika nenaplnění kapacity vzdělávacího programu je nutné vytvoření předchozího šetření týkajícího se zájmu o vzdělávací program. Vzhledem k charakteru území a vysoké nezaměstnanosti, kdy tento program má za cíl zvýšení konkurenceschopnosti místních obyvatel v oblasti podnikání v zemědělství, se očekává vysoký zájem o tento typ vzdělávání.

Možnosti financování

Celkové náklady na tento projekt byly vyčísleny odborným odhadem v předpokládané výši cca 400 000 Kč.

V současném programovém **období 2014-2020** je možné projekt spolufinancovat z těchto zdrojů:

- **Program rozvoje venkova 2014-2020**

Hlavním cílem programu je „obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura. Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenství a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.“

Tento projekt je možné podpořit v rámci Priority 1: Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech.²²⁴

V roce **2015** lze čerpat na tento projekt taktéž z ročního programu Libereckého kraje:

- **Program obnovy venkova**

Tento program je zastřešen Odborem regionálního rozvoje a evropských projektů Krajského úřadu Libereckého kraje.

Jeho cílem je „podpora obnovy a rozvoje venkovského území především v oblasti zvyšování kvality života na venkově jako nezbytného předpokladu pro eliminaci postupného trendu vyliďňování venkova a neudržování venkovské přírody a krajiny.“²²⁵

V rámci Programu 2.1 - Program obnovy venkova se řešeného projektu týká Dotační titul 6 - Projekty na vzdělání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice.

²²⁴ Ministerstvo zemědělství ČR: Dotace. *Ministerstvo zemědělství ČR: Program rozvoje venkova na období 2014-2020* [online]. 2014 [cit. 2014-11-09]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>

²²⁵ Liberecký kraj: Podprogram 2.1 - Program obnovy venkova. *Liberecký kraj* [online]. 2015 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/dotace/podprogram-21-program-obnovy-venkova>

6 Závěr

Cílem práce bylo vytvoření analýzy mikroregionu Frýdlantsko dle pilířů udržitelného rozvoje. V návaznosti na problémy, které vyplynuly ze zpracované analýzy, byla navržena řešení některých z nich.

V rámci jednotlivých podkapitol analýzy udržitelného rozvoje byly zhodnoceny faktory hospodářského, sociálního a environmentálního pilíře udržitelného rozvoje. Na základě výstupů získaných ze zmíněné analýzy byly v samostatné kapitole shrnuty nejpalčivější problémy regionu, kterým je třeba věnovat zvýšenou pozornost. Na základě těchto zjištění byly vytvořeny tři návrhy projektů, které mají za cíl přispět k rozvoji území. Tyto projekty však neřeší celou problematiku, ale jsou jednou z cest, jak postupně a po malých krocích dosáhnout rozvoje území.

Mezi jednotlivými pilíři existují značné rozdíly. V celkovém hodnocení však region vychází jako poměrně dobře vyvážený - výsledek analýzy vyrovnává pilíř environmentální, který je svými hodnotami jedinečný.

Historická fakta dokazují, že region byl v minulosti hospodářsky soběstačný (rozvinuté zemědělství či textilní průmysl), avšak v dnešní době tato skutečnost již neplatí. Rezidenti odcházejí za prací do měst i mimo frýdlantský region, stejně tak nastává úpadek tradičních řemesel. Řešením pro alespoň částečné znovuoživení stability regionu je oživení tradičního zemědělství.

Velký vliv na současný stav řešeného území měl především odliv průmyslových podniků, což bylo způsobeno zejména problematickou dopravní infrastrukturou. Dnes firmy svá sídla a výrobní haly umísťují v dostupnějších lokalitách, případně v zemích zajímavějších z hlediska investičních pobídek.

Plánovaná výstavba průmyslové zóny ve Frýdlantě je možným částečným řešením velkého problému celého regionu, kterým je vysoká nezaměstnanost, jež je vysoko nad celorepublikovým průměrem. Na druhou stranu tato výstavba nemusí být v dlouhodobém měřítku trvale udržitelným řešením, neboť z pohledu globalizace, kdy o území v rámci této problematiky rozhodují spíše investoři než samotní obyvatelé území, je potenciální hrozbou budoucí odliv výroby dále na východ, případně do jiných,

z pohledu investorů vhodnějších, států. Hrozí tak vznik dalšího průmyslového brownfieldu, kterých se již v dnešní době na území nachází velké množství. Je tedy nutné tuto otázku důkladně promyslet a najít vhodné řešení tak, aby byly zohledněny všechny podstatné faktory pro rozvoj Frýdlantského výběžku.

Ochota místních lidí přizpůsobit se novým příležitostem a nabídkám je značná. Jednou z možností, jak podpořit jejich úsilí o rozvoj a prosperitu nejen vlastní, ale i regionu, je například umístění podnikatelského inkubátoru. Podpora podobných projektů může ovlivnit atraktivitu Frýdlantska a podnítit tak příliv nových obyvatel do regionu.

Odstranění veškerých problémů v území však nezávisí pouze na aktérech regionálních politik v tomto území, ale je nutné nacházet východiska i na národní úrovni a navrhnout tak řešení, která budou mít pozitivní dopad i na jiné vyčleněné regiony. Jedná se například o kvalitně propracovanou sociální politiku státu a řešení problémů vyloučených komunit.

Neexistuje však rychlé a jednoznačné řešení veškerých problémů. Jde o dlouhodobý proces, který bude záviset na mnoha rozhodnutích. Pro rozvoj Frýdlantska by však bylo vhodné realizovat více malých různorodých projektů, jejichž vzájemná nezávislost by v případě neúspěšnosti nezpůsobila razantní negativní dopady do území, oproti jednomu velkému projektu, jehož snahou by bylo řešit negativní skutečnosti komplexně. Fungující projekty jsou pak dobrou motivací pro ostatní obce či regiony. Pro další rozvoj Frýdlantska je tedy nezbytné využívat dotačních titulů, které zabezpečí příliv finančních prostředků do řešeného území.

I přes veškeré uvedené problémy je Frýdlantsko specifické svým jedinečným životním prostředím, které je obrovskou motivací proč v tomto regionu žít. Je tedy vhodné pokračovat v ochraně krajiny, která tak bude zachována pro příští generace a zabezpečí, aby neztratilo nic ze své unikátnosti.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

- ANDĚL, R., KARPAŠ, R. *Frýdlantsko: minulost a současnost kraje na úpatí Jizerských hor*. Vyd. 1. Liberec: Nakladatelství 555, 2002, 240 s. ISBN 80-864-2418-9.
- ANDERSON, Terry; HUGGINS, Laura. The Property Rights Path to Sustainable Development. In WYNNE, M.; ROSENBLUM, H.; FORMAINI, M. *The Legacy of Milton and Rose Friedman's Free to Choose: Economic Liberalism at the Turn of 21st Century*, Dallas: Federal Reserve Bank of Dallas, 2004, s. 57-71. ISBN 0-9763494-1-8.
- BINEK, Jan. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2009, s. 23. ISBN 978-80-904308-0-8.
- BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011, s. 263. ISBN 978-80-246-1974-3.
- BLAŽKOVÁ, Šárka a Světlana KOLÁŘOVÁ. *Vliv odlesnění na hydrologický režim v oblasti Jizerských hor*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka v Praze, 1994, 76 p. ISBN 80-901-1819-4.
- Česká republika. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí: § 6 Trvale udržitelný rozvoj. In: *Sbírka zákonů*. 1991.
- Česká republika. Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon): § 18 Cíle územního plánování, odst. 1. In: *Sbírka zákonů*. 2006.
- ČÍŽEK, Jan a Václav CÍLEK. *Pod vodou: zpráva o velké povodni na Frýdlantsku, klimatické proměně světa a pocitu duše po katastrofě*. Vyd. 1. Krásný Les: J. Čížek, 2011, 203 s. ISBN 978-80-260-0187-4.
- ČÍŽEK, Jan, Dana FILIPOVÁ a Rudolf ANDĚL. *Raspenava: zpráva o obnově města po velké vodě v roce 2010*. Vyd. 1. Krásný Les: Jan Čížek, 2014, 237 s. ISBN 978-80-260-6167-0
- DAVID, P. *Frýdlantsko*. 1. vyd. Praha: S, 2008, 175 s. Průvodce po Čechách, Moravě, Slezsku. ISBN 978-80-86899-38-1.

- HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠTÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006, ISBN 978-80-213-1413-9.
- KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 297 s. ISBN 978-807-3579-104.
- KOLEKTIV KONSORCIA SPROR PLUS. *CESTOVNÍ RUCH A UDRŽITELNÝ ROZVOJ*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, 142 s.
- KRAJSKÝ ÚŘAD LIBERECKÉHO KRAJE. *Zásady územního rozvoje Libereckého kraje*. 2011.
- Lidové stavby Libereckého kraje*. Liberec: FOIBOS BOOKS s.r.o., 2014. ISBN 978-80-87073-73-5.
- MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 11. vyd. Slaný: Melandrium, 2010, 275 s. ISBN 978-80-86175-70-6.
- MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7.
- MAIER, Karel a kol. *Územní plánování a udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Praha: ABF - nakladatelství ARCH, 2008, 124 s. ISBN 978-80-86905-47-1.
- MEADOWS, Donella. H.; RANDERS, Jørgen.; MEADOWS, Dennis. L.; BEHRENS William. *The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on Predicament of Mankind*. New York: Signet Books, 1972, 208 s. ISBN 978-0451136954.
- MEZŘICKÝ, Václav. *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 207 s. ISBN 80-736-7003-8.
- MĚSTO FRÝDLANT VE SPOLUPRÁCI S OBCÍ LÁZNĚ LIBVERDA. *Frýdlantsko: historie / příroda / turistika / kultura / služby*. Liberec: KNIHY 555, 2005.
- MĚÚ FRÝDLANT, OSUZP, ÚÚP. *Územně analytické podklady ORP Frýdlant*. Frýdlant, s. 96, 2010.

- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *IROP: Integrovaný regionální operační program pro období 2014-2020*. verze k 9. 7. 2014, 2014, 222 s
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *POLITIKA ÚZEMNÍHO ROZVOJE České republiky 2008*.
- NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 430 s. ISBN 978-80-244-2514-6.
- PĚLUCHA, Martin. KATEDRA MANAGEMENTU MÚVS ČVUT. *Programování a projektování v ČR a EU*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2011.
- PUTNAM, Robert D, Robert LEONARDI a Raffaella NANETTI. *Making democracy work: civic traditions in modern Italy*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, c1993, xv, 258 p. ISBN 06-910-7889-0.
- ŘEHÁČEK, M. *Frydlantsko: průvodce po krajině a jejích náladách*. Vyd. 1. Liberec: Kalendář Liberecka, 2009, 279 s. ISBN 978-80-87213-03-2
- SIMON, Julian Lincoln. *Největší bohatství*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, 666 s. ISBN 80-732-5082-9.
- Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010, ISBN 8072125362.
- TIMA, Václav. *Nové Město pod Smrkem: [--historie hornického města]*. 1. vyd. Nové Město pod Smrkem: Občanské sdružení pro obnovu a rozvoj Nového Města pod Smrkem a okolí, 2010, 225 s. ISBN 978-80-254-8871-3.
- VONIČKA, Pavel, Jan BURDA, Ivo HONSA, Šárka MAZÁNKOVÁ. *Příroda Frydlantska*. Vyd. 1. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 2010, 246 s. ISBN 978-80-87095-04-1 (Váz.).
- WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, 473 s. ISBN 9788072016990.
- WOKOUN, René a kol. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: A. Čeněk, 2011, 474 s. ISBN 9788073803049.

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, s. 768, ISBN 978-80-7201-880-2.

ŽALUDA, projektová kancelář. *ÚPLNÁ AKTUALIZACE ÚAP SO ORP FRÝDLANT*. 2012.

Internetové zdroje

.A.S.A., spol. s r.o.:*A.S.A., spol. s r.o.: provozovna Frýdlant* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01].

Dostupné z: <http://www.fcc-group.eu/cs/Ceska-republika/Provozovny/A-S-A-spol-s-r-o-provozovna-Frydlant.html>

ADÁMEK, Pavel, Csank P. a Žížalová P. Regionální inovační systémy a jejich veřejná podpora.*Regionální inovační systémy a jejich veřejná podpora*. 2007. Dostupné z:

https://www.vsem.cz/data/data/ces-soubory/working-paper/gf_WPNo707.pdf

BLAŽEK, Jiří. Hodnocení kvality programových dokumentů ve sféře politiky hospodářské a sociální soudržnosti a strategií lokálního a regionálního rozvoje. *Katedra sociálního geografie a regionálního rozvoje Univerzity Karlovy v Praze* [online]. 2015 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/socgeo/people/>

CZ-PL Cíl 3/ Cel 3: Nové období 2014 - 2020. *CZ-PL Cíl 3/ Cel 3* [online]. 2014 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.cz-pl.eu/nove-obdobi-2014-2020.html>

ČEFOS: Skládky Frýdlant - Větrov. *ČEFOS* [online]. 2006-2013 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.cefos.cz/>

Český statistický úřad: Číselník okresů (OKRES_LAU). *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/ciselnik_okresu_lau1_nuts_2008

Český statistický úřad: Databáze demografických údajů za obce ČR. *Český statistický úřad* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm

Český statistický úřad: Dokončené byty v obcích vybraného okresu. *Český statistický úřad*[online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=BYT7010PC_OB2.32&kapitola_id=35&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=1&verze=0

Český statistický úřad: Klasifikace územních statistických jednotek (CZ-NUTS) - 2011. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_\(cz_nuts\)_2011](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_(cz_nuts)_2011)

Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Liberci. *Český statistický úřad: Správní obvod Frýdlant* [online]. 2014 [cit. 2014-11-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/spravni_obvod_fr

Český statistický úřad: Metainformační systém ČSÚ. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. 2011 [cit. 2014-09-23]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=vse-o-uzemi&tu=0&th=&vseuzemi=H4sIAAAAAAAAAIIVRPU8bQRAAdDi4YxwnGSOloIKHcC0hIIA04jJGNjw_ZJEp3WftW9qG73WV37zi5sEQTctqkp0jJn4j4BUIJhehRyrTZNZZNIYy0H6N5b9_M25tHsKWAuVOCYpSoMEJVLLsHmNvTdz9u33z-OOnWHuQjhoM93FZM1GBGdQWRXRYFGd_aBhOF85zei3rZfOFL7R5qhUwiGQUtLDLUJREnQqIPgqWE1gJCFQvjBJAJeD2QjzDtoApN4udFrmDqaKdS5v0z6IOIHH_oNivHJ-5Ht6wbX_y3li5WGP-qok-lzceseOFBifajYxaIsEcoUVD0jLJjBne8UKpND2Zin9ZZUNYZzD-VTWNOjSrSIUIjcrHPsdBDKHjrtXuO0XeMvpMyZ6jvjPU1Ix_7ssoCyhRWUHR2aFOJkHY0YlojTk

Český statistický úřad: Počet uchazečů o zaměstnání a míra nezaměstnanosti v obcích vybraného SO ORP. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=440&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&cas_3_9=20111231&cislotab=TPR6010PU_OB1.35&verze=0&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp

Český statistický úřad: Správní obvod Frýdlant. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/spravni_obvod_fr

Český statistický úřad: Školská zařízení. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=17&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&childsel0=4&childsel0=4&cislotab=VZD6010UC&pro_3_85=5102&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp

- Český statistický úřad: Územně analytické podklady (1b) ve správních obvodech ORP. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=UAP6020PU_OR&&ka pitola_id=327
- Český statistický úřad: Vybrané ukazatele za SO ORP Frýdlant (časová řada). *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/spravni_obvod_fr
- ČT 24: Skládka z Arnoltic mizí, odvoz plátí Němci - zatím. *ČT 24* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/257672-skladka-z-arnoltic-mizi-odvoz-plati-nemci-zatim/>
- ČVUT Fakulta dopravní: Multimodální dopravní síť. *Tratě AGTC* [online]. 2009 [cit. 2014-10-31]. Dostupné z: <http://www.fd.cvut.cz/projects/k612x1mp/agtc.html>
- E-Polis.cz: Společenskovední časopis. *E-Polis.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/deleni-ceskoslovenska-aneb-vztahy-mezi-cechy-a-slovakym-v-letech-1989-az-1992.html>
- Evropa: Summaries of EU legislation. *Management of regional policy* [online]. 2008 [cit. 2014-10-31]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/regional_policy/management/g24218_en.htm
- EUROSKOP.cz Věcně o Evropě: Vstup ČR do Schengenu. *EUROSKOP.cz Věcně o Evropě* [online]. 2014 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8750/sekce/vstup-cr-do-schengenu/>
- Evropská komise: Zastoupení v České republice - Česká republika v EU. *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm
- Frýdlantská vodárenská společnost, a. s.: Činnost společnosti. *Frýdlantská vodárenská společnost, a. s.* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.fvs.cz/cinnost.php>
- Frýdlantsko: *Obce mikroregionu Frýdlantsko* [online]. 2008 [cit. 2014-09-14]. Dostupné z: <http://www.frydlantsko.cz/cs/mikroregion/obce-mikroregionu-frydlantsko/>

- Frýdlantsko: Ubytování na Frýdlantsku. *Frýdlantsko mikroregion* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.frydlantsko.cz/cs/pro-navstevniky/ubytovani-na-frydlantsku/>
- Frýdlantsko: Zápis z 3. jednání Tematické pracovní skupiny VZDĚLÁVÁNÍ Frýdlantsko. *Frýdlantsko* [online]. Frýdlant, 2015, 10.4.2015 [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <http://www.frydlantsko.cz/filemanager/files/file.php?file=154705>
- Geologické a geovědní mapy: Radon a radonové mapy okresu Liberec. *Geologické a geovědní mapy* [online]. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.geologicke-mapy.cz/radon/okres-CZ0513/>
- GeoPORTAL: (nejen) o životním prostředí v Libereckém kraji. *GeoPORTAL* [online]. 2014 [cit. 2014-09-28]. Dostupné z: <http://geoportal.kraj-lbc.cz/ochranaprirody>
- GeoPORTAL: (nejen) o životním prostředí v Libereckém kraji. *GeoPORTAL* [online]. 2014 [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://geoportal.kraj-lbc.cz/uap>
- Geoportal: Prohlížení. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. 2014 [cit. 2014-10-6]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?wmc=http%3A//geoportal.gov.cz/php/wmc/data/4f71bcd9-717c-4735-8bed-3f1ec0a80138.wmc>
- Krajská správa silnic Libereckého kraje. *Krajská správa silnic Libereckého kraje* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.ksslk.cz/userdata/pages/2/sous%20uzavreno%202014.pdf>
- KUBÍKOVÁ, Hana. BLOG deník.cz: Větrný mlýn Vysoký. *BLOG deník.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-11-07]. Dostupné z: <http://kubikova.blog.denik.cz/c/370431/Vetrny-mlyn-Vysoky.html>
- Liberecký deník: Nemáme syndrom, že jsme malí Zdroj: http://liberecky.denik.cz/zpravy_region/nemame-syndrom-ze-jsme-mali-20150312.html. *Liberecký deník* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://liberecky.denik.cz/zpravy_region/nemame-syndrom-ze-jsme-mali-20150312.html
- Liberecký kraj: GIS - Limity využití území ZÚR. *Liberecký kraj* [online]. 2014 [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: http://mapup.kraj-lbc.cz/oupsr/oupsr_a002p/pages/viewer.htm

- Liberecký kraj: Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu. *Liberecký kraj: Záchrana a obnova památek v Libereckém kraji* [online]. 2014 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://kultura.kraj-lbc.cz/dotacni-programy-resortu-/72-zachrana-a-obnova-pamatek-v-libereckem-kraji>
- Liberecký kraj: Ochrana přírody a krajiny. *Liberecký kraj* [online]. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/php/mapserv3.php?project=zchu>
- Liberecký kraj: Poddolovaná území včetně starých důlních děl na území Libereckého kraje. *Liberecký kraj* [online]. 2009 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: http://www.hermanice.com/assets/File.ashx?id_org=2600&id_dokumenty=1353
- Liberecký kraj: Podprogram 2.1 - Program obnovy venkova. *Liberecký kraj* [online]. 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/dotace/podprogram-21-program-obnovy-venkova>
- Liberecký kraj: Rozvojové plochy průmyslu. *Liberecký kraj* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: https://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/odpady/dokumenty/dok_6_1_1_9.htm
- LOUDA, Jiří. Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR: – výzva nebo hrozba pro národní hospodářství? *Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR* [online]. Praha, 2012 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/2012/02/fewpp_Louda_udrzitelyrozvoj.pdf
- Mapa. *České dráhy, a. s.* [online]. 2010 [cit. 2014-09-19]. Dostupné z: <http://www.cd.cz/mapa/>
- Mapy životního prostředí: Liberecký kraj. *Liberecký kraj* [online]. 2014 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: <http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/php/maps.php>
- Mapy.cz [online]. 2014 [cit. 2014-11-07]. Dostupné z: <https://www.mapy.cz/>
- Mapy.cz: Dopravní mapy. *Mapy.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://mapy.cz/dopravni?x=15.1405334&y=50.9493432&z=12>
- Metodická podpora regionálního rozvoje. *Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. 2015 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regionalni-rozvoj.html>
- Mezinárodní centrum duchovní obnovy. *Mezinárodní centrum duchovní obnovy* [online]. 2014 [cit. 2014-10-28]. Dostupné z: <http://www.mcdo.cz/cs/>

- Město Frýdlant: Komunitní plánování. *Město Frýdlant: Komunitní plán obcí Frýdlantska* [online]. 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/komunitni-planovani/dokumenty/komunitni-plan-obci-frydlantska.html>
- Město Frýdlant: Komunitní plánování. *Město Frýdlant: Poskytovatelé služeb - senioři* [online]. 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/komunitni-planovani/poskytovatele-sluzeb/seniori.html>
- Město Frýdlant: Komunitní plánování. *Město Frýdlant* [online]. Frýdlant, 2014 [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/komunitni-planovani/>
- Město Frýdlant: oficiální stránky. *Město Frýdlant* [online]. Frýdlant: Městský úřad Frýdlant, 2006, 7. 10. 2010 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/obec-s-rozsirenou-pusobnosti.html>
- Město Frýdlant: Poradní a setkávací centrum - POSEC. *Město Frýdlant* [online]. 2014 [cit. 2014-09-22]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/organizace-zrizovane-mestem/poradni-a-setkavaci-centrum-posec/>
- Město Frýdlant: Regenerace náměstí T. G. Masaryka. *Město Frýdlant* [online]. 2012 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/mesto/vyznamne-projekty-mesta/regenerace-namesti-t-g-masaryka/>
- Město Frýdlant: Sport. *Město Frýdlant* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/turista/turistika-a-cykloturistika/frydlantsko/sport.html>
- Město Frýdlant. *Město Frýdlant: Školství* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/institute-a-sluzby/skolstvi/>
- Město Frýdlant: Ubytování a stravování. *Město Frýdlant* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/turista/turistika-a-cykloturistika/frydlantsko/ubytovani-a-stravovani.html>
- Město Frýdlant: Územně analytické podklady. *Město Frýdlant: Kartogram vyhodnocení vyváženosti pílířů URÚ* [online]. 2013 [cit. 2014-11-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/obcan/podpora-podnikani/uzemni-planovani/uzemne-analyticke-podklady.html>

- Město Frýdlant: Významné projekty města. *Město Frýdlant* [online]. 2014 [cit. 2014-10-12]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/mesto/vyznamne-projekty-mesta/>
- Město Frýdlant: Zajímavosti a cíle. *Město Frýdlant* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mesto-frydlant.cz/cs/turista/turistika-a-cykloturistika/frydlantsko/zajimavosti-a-cile.html>
- Město Frýdlant: Změna č. 2 ÚPO Dětrichov. *Město Frýdlant* [online]. 2012 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: www.mesto-frydlant.cz/filemanager/files/file.php?file=93821
- Ministerstvo kultury: Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností. *Ministerstvo kultury* [online]. 2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/dotacni-programy/podpora-obnovy-kulturnich-pamatek-prostrednictvim-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-2432/>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Evropské strukturální a investiční fondy. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Programy pro programové období 2014-2020* [online]. 2015 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007-2013. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2006 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020* [online]. 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020>
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Strategie regionálního rozvoje. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Dokument Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007–13* [online]. 2006 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Výkonová data o školách a školských zařízeních – 2003/04–2013/14. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha, 2015, 2015 [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vykonova-data-o-skolach-a-skolskych-zarizenich-2003-04-2013>
- Ministerstvo zemědělství ČR: Dotace. *Ministerstvo zemědělství ČR: Program rozvoje venkova na období 2014-2020* [online]. 2014 [cit. 2014-11-09]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>
- Ministerstvo životního prostředí ČR: Udržitelný rozvoj. *Ministerstvo životního prostředí ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny-rozvoj>
- Ministerstvo životního prostředí ČR: Zákon o ochraně krajiny a přírody. *Ministerstvo životního prostředí ČR* [online]. [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/58170589E7DC0591C125654B004E91C1/\\$file/Z%20114_1992.pdf](http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/58170589E7DC0591C125654B004E91C1/$file/Z%20114_1992.pdf)
- Národní databáze brownfieldů. *Národní databáze brownfieldů: Škola, Habartice* [online]. 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.brownfieldy.cz/skola-habartice-617/>
- Národní databáze brownfieldů: Škola, Habartice. *Národní databáze brownfieldů: Škola, Habartice* [online]. 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: <http://www.brownfieldy.cz/image/2607/>
- Národní památkový ústav: Nemovité památky. *Národní památkový ústav: Hrad a zámek Frýdlant* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?IdReg=143711>
- Národní památkový ústav: Nemovité památky. *Národní památkový ústav: ORP Frýdlant* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?hledani=1&KrOk=Ok&HiZe=&VybUzemi=3&sNazSidOb=&Adresa=&Cdom=&Pamatka=&CiRejst=&IdCis=&Uz=B&PriUbytOd=3.5.1958&PriUbytDo=1.5.2015&KodKr=51&CisRoz=5102>
- Národní památkový ústav: Nemovité památky. *Národní památkový ústav: Větrný mlýn* [online]. 2014 [cit. 2014-11-06]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?IdReg=131330&oCisRoz=5102&Uz=B&PriUbytOd=03.05.1958&PriUbytDo=01.11.2014&Limit=25>

- Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb: Seznam zdravotních zařízení. *Národní registr poskytovatelů zdravotních služeb* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: https://eregpublicsecure.ksrzis.cz/Registr/NRPZS/ZdravotnickeZarizeni?Fulltext=&Kraj_input=Libereck%C3%BD+kraj&Kraj=78&Okres_input=Liberec&Okres=3505&Obec_input=&Obec=&Ico=&DruhZarizeniKod_input=&DruhZarizeniKod=&OborPeceKod_input=&OborPeceKod=&ZrizovatelKod_input=&ZrizovatelKod=&Centrum_input=&Centrum=&Nazev=&TreeView=false
- Nemocnice Frýdlant. *Nemocnice Frýdlant* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.nemfry.cz/>
- Nové Město pod Smrkem: Komunitní plán obcí Frýdlantska. *Nové Město pod Smrkem* [online]. Nové Město pod Smrkem, 2010 [cit. 2015-11-08]. Dostupné z: http://www.nmps.cz/dokumenty/kpf/KomunitniPlanObciFrydlantska_v7.pdf
- POSPÍŠIL, Otto a Pavel BLAŽEK. Optimalizace Frýdlantsko: Co nového v jízdním řádu?. In: *Optimalizace Frýdlantsko* [online]. 2011 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.iidol.cz/files/file/Jizdni%20rady/Frydlantsko/Co%20nov%C3%A9ho%20%20J%C5%98.pdf>
- POSTRÁNECKÝ, Josef. Regionální politika a regionální rozvoj v České republice. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, XIII, 5/2010. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/03_regionalni.pdf
- Program rozvoje obce - Obec Heřmanice. *Program rozvoje obce - Obec Heřmanice* [online]. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: http://www.hermanice.com/assets/File.ashx?id_org=2600&id_dokumenty=1353
- Přehled sociálních služeb na Frýdlantsku. *Přehled sociálních služeb na Frýdlantsku* [online]. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://www.nmps.cz/dokumenty/kpf/Prehled_soc_sluzeb.pdf
- Regional Policy: Principles. *Regional Policy* [online]. 2015 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/policy/how/principles/
- Regionální Rada NUTS II Severovýchod: Prioritní osy ROP SV. *Regionální Rada NUTS II Severovýchod* [online]. 2009 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.rada-severovýchod.cz/prioritni-osy-rop-sv>

- ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR. Silnice I/13: Krásná studánka - Dětrichov. *Silnice I/13*. 2014. Dostupné z: [http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/0/1B1C2E021A3F53C8C12577130030BA27/\\$file/s13-krasnastudanka-detrichov.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsdcat.nsf/0/1B1C2E021A3F53C8C12577130030BA27/$file/s13-krasnastudanka-detrichov.pdf)
- Singltrek pod Smrkem. *Singltrek pod Smrkem* [online]. 2013 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.singltrekpodsmrkem.cz/>
- Síť bezmotorové dopravy. *Liberecký kraj* [online]. 2010 [cit. 2014-09-19]. Dostupné z: http://mapup.kraj-lbc.cz/oupsr/oupsr_a001v4/pages/viewer.htm
- Turistické regiony ČR: Český sever. *Turistické regiony ČR* [online]. 2004 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://ceskysever.tourism.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=74213>
- Ústav pro hospodářskou úpravu lesů: Přírodní lesní oblasti. *Ústav pro hospodářskou úpravu lesů* [online]. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: <http://www.uhul.cz/nase-cinnost/oblastni-plany-rozvoje-lesu/prirodni-lesni-oblasti-plo>
- Ústav územního rozvoje: PRINCIPY A PRAVIDLA ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ. *Ústav územního rozvoje* [online]. 2010 [cit. 2014-10-07]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaA/A1-20101115.pdf>
- Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR: Činnost praktických lékařů pro dospělé v Libereckém kraji v roce 2013. *Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-statistika/prakticti-lekari-pro-dospele>
- Veřejná databáze: Územně analytické podklady v obcích vybraného SO ORP. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-09-13]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=tabulka&cislatab=UAP6020PU_OB1.35&voa=tabulka&go_zobraz=1&verze=0#pozn2
- Větrné elektrárny v Libereckém kraji vyrobily třikrát víc energie. *Větrné elektrárny v Libereckém kraji vyrobily třikrát víc energie* [online]. 2014 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/vetrne-elektrarny-v-libereckem-kraji-vyrobily-trikrat-vic-energie>

Vítejte na Zemi...: Trvale udržitelný rozvoj. CENIA. *Vítejte na Zemi...* [online]. 2013 [cit. 2014-09-14]. Dostupné

z: http://vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=trvale_udrzitelny_rozvoj&site=spotreba

Vítejte v krajině podstávkových domů. *Umgebindeland* [online]. [cit. 2014-09-22]. Dostupné z:

<http://www.umgebindeland.de/index.php?lg=cz>

Výzkumný Ústav Vodohospodářský T. G. Masaryka: Prohlížečka záplavových území. *Výzkumný Ústav Vodohospodářský T. G. Masaryka* [online]. 2015 [cit. 2015-05-02]. Dostupné

z: <http://www.dibavod.cz/70/prohlizecka-zaplavovych-uzemi.html>

Základní umělecká škola v Novém Městě pod Smrkem. *Základní umělecká škola v Novém Městě pod Smrkem* [online]. 2015 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: [http://zus-](http://zus-nmps.webnode.cz/)

[nmps.webnode.cz/](http://zus-nmps.webnode.cz/)

Seznam tabulek

Tabulka 1: Zařazení Frýdlantska dle systému NUTS a LAU	43
Tabulka 2: SWOT analýza - Hospodářská základna.....	52
Tabulka 3: SWOT analýza - Dopravní infrastruktura.....	60
Tabulka 4: SWOT analýza - Technická infrastruktura	64
Tabulka 5: Složení obyvatel SO ORP Frýdlant dle pohlaví a věku.....	67
Tabulka 6: Příkladový přírůstek obyvatelstva migrací.....	68
Tabulka 7: SWOT analýza - Obyvatelstvo	70
Tabulka 8: Domovní fond SO ORP Frýdlant.....	73
Tabulka 9: SWOT analýza - Bydlení a bytový fond.....	73
Tabulka 10: Obyvatelstvo SO ORP Frýdlant dle ekonomické aktivity.....	77
Tabulka 11: Nezaměstnanost v SO ORP Frýdlant.....	77
Tabulka 12: SWOT analýza - Zaměstnanost a trh práce.....	78
Tabulka 13: Obyvatelstvo SO ORP Frýdlant dle nejvyššího ukončeného vzdělání	81
Tabulka 14: SWOT analýza - Vzdělávání	82
Tabulka 15: SWOT analýza - Zdravotnictví.....	85
Tabulka 16: SWOT analýza - Sociální péče	88
Tabulka 17: SWOT analýza - Kultura a památková péče.....	91
Tabulka 18: SWOT analýza - Sport a tělovýchova.....	93
Tabulka 19: SWOT analýza - Geologie a geomorfologie.....	98
Tabulka 20: SWOT analýza - Hydrologie a klimatologie	105
Tabulka 21: SWOT analýza - Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa.....	108
Tabulka 22: SWOT analýza - Ochrana krajiny a přírody	114
Tabulka 23: SWOT analýza - Hygiena životního prostředí.....	117

Seznam obrázků

Obrázek 1: Propojení jednotlivých oblastí udržitelného rozvoje.....	26
Obrázek 2: Vztah regionálního rozvoje, územního rozvoje, regionální politiky, územního plánování a prostorového rozvoje	33
Obrázek 3: Poloha SO ORP Frýdlant v rámci Libereckého kraje	40
Obrázek 4: Obce SO ORP Frýdlant	41
Obrázek 5: Turistické trasy SO ORP Frýdlant k r. 2009	51
Obrázek 6: Pozemní komunikace SO ORP Frýdlant	56
Obrázek 7: Železniční síť na území SO ORP Frýdlant	57
Obrázek 8: Cyklotrasy na území SO ORP Frýdlant	59
Obrázek 9: Hustota zalidnění SO ORP Frýdlant k 31. 12. 2013 (poč. ob. /km ²).....	69
Obrázek 10: Geologie na území SO ORP Frýdlant	96
Obrázek 11: Geomorfologie na území SO ORP Frýdlant v rámci ČR	97
Obrázek 12: Rozliv stoleté vody na území SO ORP Frýdlant - Q100.....	101
Obrázek 13: CHOPAV na území SO ORP Frýdlant.....	102
Obrázek 14: Léčivé zdroje a léčivé prameny na území SO ORP Frýdlant.....	103
Obrázek 15: Zónace CHKO Jizerské hory na území SO ORP Frýdlant.....	111
Obrázek 16: NATURA 2000 na území OS ORP Frýdlant	113
Obrázek 17: Větrný mlýn Vysoký na Lysém vrchu.....	124
Obrázek 18: Lokace větrného mlýna Vysoký	125
Obrázek 19: Budova bývalé školy v Habarticích.....	130

Seznam příloh za textem

Příloha 1: Kartogram vyhodnocení vyváženosti pilířů udržitelného rozvoje území

Příloha 1: Kartogram vyhodnocení vyváženosti pilířů udržitelného rozvoje území

Legenda

- dobrý stav tří pilířů
- špatný stav jednoho pilíře
- špatný stav dvou pilířů

